નાશકુકા ખૂન, દામનપે ધબ્બા.

ઉર્ફ

દૌલતકી પ્યાર, ચાહતસે આર.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા

સાથ લુગ઼તકે,

મુનશી માહ઼મુદ મીયાં મુતખ઼લ્લુસ બ શૌનકને

ઔર

છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને

ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે,

જેહાંગીર બેજનજી કરાંની, ઔર કાવસજી પેસતનજી શરાફને

જ઼બાંને ઉરદુ બ હુર્ફે ગુજ઼રાતી

મુંબઈ,

અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭ મરીન સ્ટ્રીટ,

કાવસજી પેસતનજીને છાપા હૈ.

ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૫ ઈંગ્રેજી.

કીમત આઠ આંને.

આશક઼કા ખ઼ૂન, દામન પ ધબ્બા.

ઊર્ફે

દૌલતકા પ્યાર, ચાહતસે આર.

નાટક દો બાબકા.

વાસ્તે ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે
તસ્નીફ઼ કીયા
સાથ બુ઼ગતકે,
મુનશી માહ઼મુદમીયાં મુતખ઼લ્લુસ બ રૌનક઼ને
ઔર
છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,
માંલેકાંને
ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે,
હાંગીર બેજનજી કરાંની, ઔર કાવસજી પેસતનજી શરાફ઼ને.
જ઼બાંને ઉર્દુ બ હ઼ર્ફે ગુજ઼રાતી.

મુમબઈ,
અલાયન્સ પ્રીંટીંગ પ્રેસ, નાં૦ ૭, મરીન સ્ત્રીટ,
કાવસજી પેસતન઼જીને છાપા હૈ.
ઈ૦ સ૦ ૧૮૮૫ ઈંગ્રેજી.

કીમત આઠ આંને.

તર્ફતઅે નાટક.

ઇબ્નેઅમીર.....અેક ખાન્દાની અમીર, હાકીમે કિન્આન, મસ્તેનાજકા આશકે સીઉમ.

શુજઆ........કિન્આનકા અેક છોટે દરજેકા અમીર, મસ્તેનાજકા આશકે દૂઉમ, આસિફકા આશકકા દોર

આશક.........અેક નામેવર મુસવ્વર, મસ્તેનાજકા આશકે અવ્વલ.

આવારા.........અેક ભેદ ભરા હુવા શખ્સ.

મુદબ્બિર........ઇબ્નેઅમીરકા અમાનતદાર મુશાવીર.

આસિફ...........અેક ઉમ્દા બુતતરાશ, આશકકા બાવફા દોસ્ત.

અસફુલ.........અેક કુહાવાખાનેકા ખૂની ઔર ચોર માલિક, બિરાદરે ફરતુતા, બાઅદ મસ્તેનાજકા નોકર.

મસ્તેનાજ.......અેક મરહુમ સોદાગરકી બેટી, આશકો શુજઆકી બેવફા મઅશૂક, દોલતકી તમઆસે જોરૂઅે ઇબ્નેઅમીર.

દિલનવાજ.....આશકકે ચચાકી લડકી, બાઅદ ઉસકી વફાદાર મઅશૂક.

ફરતુતા.........અેક મક્કાર મુગ઼્ઝાની, અસફુલકી બહન.

આહલેકાર, કાજી, જારાસફ, સિપાહી, ખ્વાસેં, વગઅેરા.

મુકામ.

કિન્આન.

યેહ નાટક સને ૧૮૪૭ કે બિસવેં કાઅેદેકે, ઔર સને ૧૮૬૭ કે પચ્ચીસવેં કાઅેદેકે મુતાબિક દાખીલ રજીસ્ટર હુવા હઅે. ઔર ઇસકે તમામ હુકુક ગિરોહે વિક્ટોરિયા નાટકકે માલેકોનેં અપને કબ્જેમે રખ્ખે હઅેં. મુસમ્મા ખુરશેદજી મેહેરવાંનજી બાલીવાલા, ધનજીભાઇ ખુરશેદજી ઘડીયાલી, ડોસાભાઇ ફરીદુનજી મુગલ, બેઇજાજત માલેકાંને મજકુરકે ઇસ કીસ્સેકા કોઇબી હિસ્સા કિસીનેં કરકે દિખલાના નહીં. ઇસ કિતાબકો છાપ કર મુશતહર કરનેકા તમામ હુકુક જેહાંગીર બેજનજી કરાંની, ઔર કાઉસજી પેસતનજી શરાફને માલેકાંને મૌસુફસે ખરીદ લિયે હઅેં, ઇસ લિયે ઇનકી ઇજાજતકે સિવા કિસીનેં છાપના નહીં.

આશકકા ખૂન, દામનપે ધબ્બા.

ઊર્ફે

દૌલતકા પ્યાર, ચાહતસે આર.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

કહવાખાના.

[અનવા ઇકસામકે લોગોંકા કહાવા, ચાએ, કાફી, ઔર હુક્કેકે દમ ઉડાતે દિખલાઇ દેના, ફરતુના મુગ્નાનીકા ચિલમે ભરતે હુવે નજર આના.]

So early in the Morning.—AIR.

ઝિંઝોટી.—નેકી નેકી ઓ પ્યારી.—તર્જ.

સબ—કામિલ હુએ વોહ મિહનતમે, જો પડે ન ઇહમાલમે,
રહેતી ઉસકો હુએ ઇઝ્ઝત, હોતી જિસકો હુએ ઇહમાલ.
હોવે જો બે-ઇહમાલ, વોહ હુએ ફરિશ્તા ખસલત,
જો મયસ્સર હો ગયા હો ઉસ્સેહી વોહ રાહતમે.—કામિલ.

૧ શખ્સ—હુક્કા મેરા હુએ દિલસોજ,
૨ ,, કહાવા મુઝકો હોના રોજ,
૩ ,, અફિયુંન અપને છુકે સાત.
૪ ,, ઝિન્દા ચંડુકે મઝે હાત.
૩ ,, ફાનીજ અફિયુંન સુખપર,
૪ ,, ચંડુકા મઝેમેં નોકર,
સબ——ઇહમાલકી મહેનત મજદુરી પડે સબ ઇહમાલમે.—કામિલ.

[ગોશસદ્કા પુકારતે હુવે દાખિલ હોનાં.]

ગોશસફ—કાનકા મએલ! બાવ, દો પૈસે બાવ, કાનકા મએલ નિકલવાવ. અચ્છી અચ્છી આવાજે સુનો, સુખનકે બાગસે દાનાઇકે ફૂલ ચુનો. ભાઇ હિંદુસ્તાનીઓ! બહોત દિન બહેરે રહે, જિસકે સબબ મુસીબત કુચ્છ કમ નહીં સહે. અબ કાન સફા હોના, જુઠ બાત હો તો ખફા હોના. મએ દોહી પૈસે લેતા હું, ઓર કાનકો સરરાસ કર દેતા હું. ચલો કિસેમે હાત ડાલો, મેરભી પેટકી ફિક્ર ટાલો.

અ બિ યા ત.

૧ શખ્સ—મેરે કાન કર દોનોભી સાફ અચ્છે,
ગોશસફ—સમીંમે હો બસ આપ અશરાફ અચ્છે.

[ગોશસફકા કાન દેખકર સાફ બતાના.]

જનાબે આલી, કાન તો બિલકુલ સાફ હુએ.

૨ શખ્સ—યે એક પૈસા ઓર કાનોસે સાફ કર મએલ.
ગોશસફ—ભિકારી હુએ તુ કાઠિયાવાડી કોઇ બએલ.

[ગોશસફકા દુસરે શખ્સકો બુરા જાન કર ચલે જાના, ફરતુતાકા ફહાવા, ચાએ બનાતે હુવે નજર આના.]

અ બિ યા ત.

૧ „ ફરતુતા એક પ્યાલા હમે ચાએકા પિલાવ,
૨ „ ફરતુતા લો ચિલમ મેરી પ્હે જલ્દ ભરકે લાવ.

[ફરતુતાકા આન કર ચિલમ ઉઠાને જાના, તિસરે શખ્સકા ફરમાના.]

૩ „ ફરતુતા હુક્કા તાજા કરો, પાની સડ ગયા,
૪ „ ફરતુતા પૈસે લો મુઝે અબ ચંડૂ ચડ ગયા.

ફરતુતા—બંધી દે નોશ ઔર જો સાહેબ મદદ કરેં,
૪ શખ્સ—નિશ્શેકી ચીજ હમતો ન કોઇભી રદ કરેં.

[ફરતુતાકા પૈસે લે કર આદાબ બજા લાના, ઓર કમરસે એક ડબ્બી નિકાલ કર ઉસમેસે એક મદદકી ગોલી ચિલમમે ડાલ કર ચોથે શખ્સકો દેના, ઓર હુક્કા તાજા કરનેમે મશગૂલ હોનાં—ચોથે શખ્સકા મદદકા દમ ખીંચનેસે સો જાના, પહેલે શખ્સકા ઉસકા હાલ દેખ કર હંસના.]

૧ ,, નિસ્થા ન રદ કરે જો, ઉસે નિસ્થા રદ કરે,
ખાએ મદદ જો, ઉસકી મદદકી મદદ કરે.
[ચૌથે શખ્સકા નિન્દમે ખરરાટે લેના, દુસરે શખ્સકા ઉસકો દેખ કર અફસોસ કરના.]
૨ ,, અંડૂકો પીકે સાતોં ફલક દેખે આપને,
ખા કર મદદ જમીન લગે દેખો નાપને.
[ફરતુતાકા ચા, ઓર ચિલમ લે કર આના, ઓર પહેલે શખ્સકો ચાકા પ્યાલા, ઓર તિસરે શખ્સકો ચિલમ દેના.]

ફરતુતા—સાહેબ ચ્હે પીજે આપે, ચિલમ લીજે આપકી.
[દુસરેં શખ્સકા તિસરે શખ્સકો પહેલે ચિલમ મિલનેસે ફરતુતાપર ગુસ્સે હોના.]

૨ શખ્સ—કયું આઈ અબ તલક ન ચિલમ આગલે બાપકી?
ફરતુતા—[ગુસ્સેસે] લાતી હું, આપ બાત કરો મુહ સમ્ભાલકે,
૧ શખ્સ—ખિજમત ઉન્હોકી કર તુ જો સાહેબ હુએ માલકે.
[અસફલકા દાખિલ હોના ચમ્પીવાલેકે લિબાસમે.]

અસફુલ—ચમ્પી, ચમ્પી, ગરમા ગરમ ચમ્પી, નરમા નરમ ચમ્પી, હલ્વા હજમ ચમ્પી, પુલાવ ભસમ ચમ્પી. પસીના લાએ ચમ્પી, દર્દ દૂર ચમ્પી, સબ ચમ્પીવાલોંમે હુએ મેરી નામી ચમ્પી.

બએત.

૧ શખ્સ—જરા ચમ્પી કરતે હુવે ગાના ગા,
અસફુલ—હું બુલબુલસે અચ્છા મગ્ર નગમાસરા.
[અસફલકા ચમ્પી કરતે હુવે ગાના ગાના.]

બિલાવલ—ઓ માઇ માઇ મુઝે લૂટ ગએ ચોર.—તર્જ.

પેટ હાએ! પેટ અરે પેટકા ગડા,
જાહીરમે હુએ છોટા, પર હુએ રોજખાસે બડા.
દુન્યાંકાભી માલ, ઇસમે દો જો ડાલ,
તોભી ખાલીકાખી ખાલી રહેતા હુએ પડા.—પેટ.

અમીવાલા અમ્મીકો ય્હે તબ હુએ ખડા,
ખાલી હુવા જબકે મેરા પેટ તોછડા.
ક્યા ક્યા ન કરા, તોભી ન ભરા,
હરએક ઇસકો કૂટતા હુએ છોટા વ બડા.—પેટ.

[પહેલે શખ્સકા જેબસે પૈસા નિકાલ કર અસફુલકો દેના, ઉસકા આદાબ બજા લાના.]

અબિયાત.

૧ શખ્સ—ફરતુતા પૈસે લો, લગી આનેકો નીંદ આજ!
૨ „ —હમ ક્યા કરેંગે બયેઠકે, મુજરી હુએ નીમ શબ.
૩ „ —જબ આપ જાતે હુએં, તો ચલો બન્દાભી હુએ સાથ.

[સબકા જેબસે પૈસા નિકાલ કર ફરતુતાકો દેના, ઉસકા આદાબ બજા લાના.]

ફરતુતા—હમ બેકસોંકી પરવરીશ હુએ આપકેહી હાથ.

[તિનો શખ્સોંકા જાના, ઔર ચોથે શખ્સકા પિનકમેં આન કર બિલકુલ બેખુદ હોનેકે સબબસે અસફુલકા ફરતુતાકો બાજુ લે જા કર મશવેરા કરના.]

અસફુલ—પ્યારી બહેન, હુએ તાજા નેહાયતકી ય્હે શિકાર,
ફરતુતા—પહેલેતો તનસે ઇસકા લો સર બાઈ તુમ ઉતાર.

[અસફુલકા આહેસ્તગીસે જેબસે પૈસે નિકાલ લેના.

અસફુલ—કિસે તટોલ કર લિયે પૈસેતો સબકે સબ,
ફરતુતા—ક્યા ઇસ લિબાસકી ભલા હમ આસ છોડેં જબ?
અસફુલ—દો તીન અશરફીકા ય્હે હોગા લિબાસ માન?
ઇતનેકે વાસ્તે ભલા એક કૈસી લેં જાન?

[ફરતુતાકા નજદીક પડી હુવી સૂકી મછલિયોંકી ટોકરી લે આના.]

ફરતુતા—ય્હે મછલિયેં હુએં કિતનેકી, ઇસપર તો કર ખીયાલ?
અસફુલ—દો ચાર પૈસેકા ય્હે અએ હમશીરા હોગા માલ.
ફરતુતા—પર મછલિયેં હુએં કિતની, જરા ય્હેભી શુમાર!

અસફૂલ—છોટી બડી વ્હે મિલકે બહોત હૌં તો હૌં હજાર.

ફુરતુતા—દો પૈસેકે લિયે જો હજારોંકી લેવે જાન,
તેરી તરહ હુએ આદમી બ્હોભી વ્હે કર તુ ધ્યાન?
દો અશરફીમે મહેંગી તુઝે એક જાન હુએ,
ઈતના ગુરૂર તુઝકો, વ્હે અલ્લાહકી શાન હુએ.

અસફૂલ—મગર જી પેહી હુએ તેરી તો કરતા હું ઇસકા ખૂન,
જો અચ્છી બાત સમઝે તુ, મએં સમઝું કયું જખૂન.

[અસફૂલકા ઇધર ઉધર દેખ કર ચૌથે શખ્સકો ઉઠા
કર અંદર લે જાના, ઔર ફુરતુતાકા પૈસેકે બાબમે
જીરૂરત જિતાના.]

કુહ્યાંન—લાવણી.—અએ શહે જિન પ્યારે અરલાક—તર્જ.

ફુરતુતા—

જાએ કરો એક કૌડી ન હરગીજ ચાહો જો દરજા તવંગરકા,
ચાહેતો દુન્યાં ગારત હો, પર પાસ રખો તુમ નિત જરકા.
કુતરા કુતરા જરઅ કરોતો દરિયા હો જાએ ઘરકા,
બએઠકે જરકી કિસ્તીમે ફૂર દેખો તમાશા હર હરકા.
કોઈ કહે ઓ અમીર સાહેબ, કોઈ કહે સરદાર,
કોઈ કહે ઓ મેરે મુરબ્બી, કોઈ કહે મુખ્તાર.
અન દાતાભી કોઈ કહે, ઔર કોઈ પાલનહાર,
આહલે જરકે સિજદેકો ન કોઈ કરે ઇન્કાર, સુનો બાત મેરી,
પાસસા દૌલતવાલેકે હો, પાસ ન ખાનિકે અકબરકા.—ચાહેતો.
પૈસેસે સબ ઑનરેબલ હુએ, પૈસેસે નવ્વાબ,
બૅરોનાઈટ ઔર સર વ્હે સબ હુએં પૈસેકે અલકાબ.
લૅાર્ડો ગવરનરસેભી મુફલિસ ખિદમતમે હુએં નાયાબ,
બે પૈસેકે ઉન્કોભીતો દેવે મલેકા ખિતાબ? સુનો બાત મેરી,
પૈસે બિન નહિં હોય કિસીકા, તાજ વ્હે પૈસા હુએ સરકા.—ચાહેતો.

[અસફૂલકા ચૌથે શખ્સકે લિબાસકો લિયે હુવે,
હાથમે ખૂં ભરા ખન્જર ચમકાતે હુવે આના.
ફુરતુતાકા ખુશ હોના.]

અભિયાત.

અસફુલ—અએ બહન દેરમા તેરા ભાયા બજા,
ફુરતુતા—ભાઈ મએંને તુઝકોહી પાયા બજા.

[અસફુલકા યાદ કર કર બહનકો અર્જ કરતા.]

અસફુલ—કિસ લિયે હમ જાનેં એસી જેં હજાર?
દેખ આયા હું ફકત મએં એક શિકાર.
જો અગર હો અપને આયા દામમે,
દસ હજાર દિનાર હએ ઇનઆમમે.

ફુરતુતા—કૌન હએ વ્હો જલ્દ મુઝસે જલ્દ બોલ?

અસફુલ—સુન તુ સારા કિસ્સા મએં કહેતા હું ખોલ.
આજ મેહેનત મેરેસે કિસને ન લી,
ચમ્પી, ચમ્પી કરતાથા ગલિયોં ગલી.
શાંમ તકભી મેરી બર આઈ ન આસ,
એક મહેલ્લેમે ગયા મએં કરતા યાસ.
આઈ એક તાજિરકે ઘરસે ધ્હે સદા,
"ચમ્પીવાલે, ચમ્પી તુ કરનેકો આ".
ઘરમે જા કર દેખતા હું કયા! મગર;
નાજની તનહા હએ એક રશ્કે કુમર.
પર બહોતહી પાયા ઉસકો ફિક્રમે.
તબ હુવા મશગુલ મએં ઇસ જિક્રમે;
કયું કિયે ખૂ આપને ખન્દેકો યાદ.
તબ કહા ઉસને કે, "સુન ઓ નામુરાદ,
ચમ્પીમે કયા તુઝકો હાસીલ હએ? મગર;
નોકરી અબ તુ હમારી દિલસે કર.
યાને કરવાના હએ હમકો ખૂન એક.
હાથસે તેરે હો ગર વ્હો કારે નેક,
તો તુઝે દિનાર દેંગે દસ હજાર,"
મએંતો સુનતેહી હુવા ખુશ બે શુમાર.
ઓર કહા ઉસ્સેકે અએ આહલે કરમ?

મેરેસા ખૂની જમાનેમે હુએ કમ.
આજ જિસકા નામ તુમ બતલાવોગી,
કલ ઉસે મુહકે અદમમે પાવોગી.
ઉસને તબ મુઝકો કહા, "કલ આ વહાં,"
ફુરતુના—ક્યું નહીં બાઈ ગયા ફેર તુ વહાં ?
અસફુલ—સુબ્હ હોતેહી વહાં જાએંગે હમ,
ફુરતુના—કરના મત ગફલત, તુઝે મેરી કસમ !
અસફુલ—શબ બહોત ગુજરી ચલો સોવેં શિતાબ,
ફુરતુના—મુઝકો તો હરગિજ નહીં આનેકા ખ્વાબ.
ખૂં હુવા જિસકા ઉસે અબ ચલકે ગાડ,
અસફુલ—અપને રોશીદ કુવેમે દું પછાડ.

[જાના દોનોંકા]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

મસ્તેનાજકા દિવાનખાના.

[મસ્તેનાજકા ફિક્રો તશવીશ કરતે દાખિલ હોના.]

પીલુ—મુસ્તેજાદ.—જુદાઈ પુર પેચમે દિલ.—તર્જ.

મસ્તેનાજ.—

કૌન બુતખાનએ દુન્યાંમે પરસ્તારે હવસ, હુએ નહીં કહિયે ભલા ?
પહેને મામિનભીતો બસ જાએ હુએ જુ-નારે હવસ,કહે કાફિરકોતો ક્યા! કૌન,

ફરકકે વાસ્તે ચ્હે ફુરને ખુદાદાદ બના, તુ મોહબ્બતસ કયું દિયા ?
અબ્ જફાકારે મોહબ્બત, ઓ વફાદારે હવસ,કુચ્છ તો કર ખૌફે ખુદા ! કૌન.

તાલિબે જર હુએ જમાનેમે તો હરએક શકિલ, અબકે સુસુદસા જમિલ,
ગુર્મ હુએ હુસ્નકી દુકાનોંસે બાજારે હવસ, ફરકુ કએ કૌન બધા ! કૌન.

સુન્તે હએ આહલે હવસસે નહીં રૌનક જીનહાર,કહિયેતો જગમે બહાર,
કૈસી દિખલા રહા ફૂર હએ ગુલે ગુલજારે હવસ, રંગ બદલ કરકે નયા?
કૌન.

[આના અસફુલકા ઔર આદાબ બજા લાના]

From Foo Choo Foo I come.—Air.

ઝિન્ઝોટી.—ખુશ હો કન્હૈયા.—તર્જ.

અસફુલ—આયા હું મએં નૌકર રહેને જલ્દી કામ બોલો!
મુશ્કિલ તુમપર કૌનસી હએ નેકોનામ બોલો!
કરવાની હએ મુઝસે કયા કયા ધૂમધામ બોલો!
ચહાતે હો કિસકો 'કરને આપ રામ બોલો!
મુઝમે ન હએ ખામી, અસફુલ હું મએં નામી,
સારે મુઝસે ડરતે હએં કયા રુમી ઔર કયા શામી,
ઉસકા બેડા પાર હએ બસ જિસકે હમ હએ હામી,
પર મિલેંગે તનખ્વાકે કયા હમકો દામ બોલો!
આયા.

મુસદ્દસ.

મસ્તેનાજ—અસફુલ જો તેરે હાતસેહી મેરા કામ હો,
તો જરૂર દું ઇનના તુઝકો કે તુ ખુશ મુદામ હો.
પર જૈસા ચહાતી હું મએં વ્હો ઇન્તેજામ હો,
ઐસા ન હો કે તેરસે તદબીરે ખામ હો,
જીનહાર તુઝસે લુંગી ન મએં કામકી રસીદ,
જબ તક ન પુખ્તગીસે દે અન્જામકી રસીદ.
અસફુલ—કયા બોલું કયા સફાઇસે ચ્હેડુ હાથ હએ ખરા,
જિસ મુહ પ મએંને ફેરા કે ફૌરનહી વ્હો મરા.
જો આન કર ગલે લગા મેરે કહીં જરા,
ઉસકા કલીજા કાટને હરગિજ ન મએં ડરા.
કરવાના ખૂન હોગા તુમ્હે દો યા ચારકા,
બોલો તો કાટ ડાલું ગલા મએં હજારકા.

મસ્તેનાજ—રેની બશરકો ઇજા વ્હે બદ મએં સમઝતી હું,
મુજી બશરકો દામ મએં યા દદ સમઝતી હું.
ખૂન એક પર ન મેરે જિયે રદ સમઝતી હું,
મએં ઉસકો અપને અએશકી આમદ સમઝતી હું,
ગો વ્હો અજબ રસીદા કુચ્છ આહલે-દવલ નહીં,
પર ઉસકી મૌત બિન મેરી મુશ્કિલ હો હલ નહીં.

મુ ખ મ સ.

અસફૂલ—જાહીર કરો મેરેસે કે કયા ઉસકા નામ હએ?
રહેતા કહાં હએ, કયા વ્હો કીયા કરતા કામ હએ?
રૂસતમસેભી ફુવી જો વ્હો આલી-મુકામ હએ,
લહુજેમ મેરે હાથસે હોતા તમામ હએ,
વ્હે બન્દા કયા હુનરમે ભલા અપને ખામ હએ?

મસ્તેનાજ—તબતક વ્હે ભેદસે હો ખબરદાર તુ નહીં,
જબતક વ્હે મેરેસે કરે ઇકરાર તુ નહીં.
જી અપના દેને તક કરે ઇન્કાર તુ નહીં,
પર બોલે રાજ ઔર પ જીનહાર તુ નહીં,
ફેર કયા મેરેસે હોવેગા જરદાર તુ નહીં?

અસફૂલ—જો તુમ કહો વ્હો કરતા હું ઇકરાર મએં યહાં,
ખાને કસમ ન ડરતા હું જીનહાર મએં યહાં.
જંજીરે કૌલસે હું ગિરફતાર મએં યહાં,
લેકીન કરૂં વ્હો કામ ન બેકાર મએં યહાં,
બસ હોનેહીકો આયા હું જરદાર મએં યહાં

[મસ્તેનાજકા જેબસે એક નોટ નીકાલ
કર અસફૂલકો દેના.]

અ બિ યા ત.

મસ્તેનાજ—લે પહેલે તુ વ્હે નોટ, રૂપએ હએં વ્હે એક હજાર,
અબ દિલસે મેરે કામપે હો મૂજી ઉસ્તવાર.
કરવાના જિસકા ખૂન મુઝે તેરે હાત હએ,
મશહૂર વ્હો બહોત યહાં આલી સિફાત હએ.
આશક હએ ઉસકા નામ સચ આશક મિજાજ હએ,
ફન્ને મુસવ્વરીમભી લાસાની આજ હએ.

અસફૂલ—મએં જાનતા હું ઉસકો, કરો કિસ્સા મુખ્તેસર.
હએ દિલનવાજકા વ્હો ચચાજાદ નામેવર.
લેકિન વ્હો આદમી તો બહોત નેકબખ્ત હએ,
કયું ઉસસે ઐસી દુશમની તુમકો તો સખ્ત હએ !

જીલા.—ગજલ.—ઇન દિનો જોશ જુનુ.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—
દુશમની વ્હે હએ કે કીઇ ઉસને મોહબ્બત મેરી,
દોસ્તી હોતી જો વ્હો કરતા અદાવત મેરી.—દુશમની.
કયું નહીં કર દું જમાનેસે મએં ગારત ઉસકો,
ધ્હરકુસે ઉસકે હુવી ખૂનોંમે શોહરત મેરી—દુશમની.
જિન્સે ખૂનીકા મેરે જિસને બડાયા હએ મોલ,
ઉસ્સેહી દીઇ નહીં અબ જાતી હએ કીમત મેરી.—દુશમની.

મજકુર તર્જ.

અસફૂલ—
દોસ્ત દુશમનકે હો, ઔર દોસ્તકે દુશમન તુમ હો,
અએ બુતોં નામે ખુદા જાનતે કયા ફન તુમ હો !—દોસ્ત.
ખૂને આશકકા નહીં મિટતા હએ ધબ્બા હરગિજ,
હશ્ર તક ધોતે રહા કરતે ગો દામન તુમ હો.—દોસ્ત.
રાહમ કરતે તુમ્હે દેખા ન કભી આશક પર,
સિનેમે દિલકો જગે રખતે કયા આહન તુમ હો ?—દોસ્ત.
કાફરો ડરતે બહોત તુમ હો ગુનાહગારોંસે,
બેગુનાહોંકી સદા મારતે ગરદન તુમ હો.—દોસ્ત.
જાતે હો તુમ જો ખરાબાતિયોંમે રહેનેકો,
રૈનક આબાદમે કયું રખતે ન મસકન તુમ હો !—દોસ્ત.

અબિયાત.

મસ્તેનાજ—આગે તો સુન અરે ઓ નેકોકે સરદાર જરા,
કરતી મતલબસેં હું મએં અપને ખબરદાર જરા.
નહીં આશાકુસા કોઇ મેરા ચહાનેવાલા,
માલો જર અપના હએ વ્હો મુઝપે લુટાનેવાલા.

મેરાભી આયા થા કુચ્છ કુચ્છ જ્હો વફાદારપે દિલ,
થા તસવ્વુર ન્હેકી સદકે કરૂં ઉસ વારપે દિલ.
ધન દિનો મુઝપે હુવા સદકે અમીર ઇબ્નેઅમીર,
જિસકે મોહતાજ હય્યેં દોલતમે કંઇ આહલે સરીર.
છોડ કર ઉસકો મુસવ્વરસે મય્યેં બ્યાહું કૈસા !
જિસકો મજદૂરી સિવા હો ન મયસ્સર પૈસા ?
અસફૂલ—બ્યાહો મત, તુમ જો નહીં કરતે હો મન્જૂર ઉસે,
કિસ લિયે મારતે હો જીસેપર અય્યે દૂર ઉસે !
મસ્તેનાજ-બાત સુનતા નહીં, ઔર કરતા હય્યે બકબક નાહક,
ખૂન કરના તો હય્યે ઉસ નેકકા બેશક નાહક.
ઉસકો જો મય્યેંને લિખે હૈં કે મુલાકાતકે ખત,
મુઝકો આતે હય્યેં નજર વોહી મેરે ઘાતકે ખત.
જાને ઇસ બાતકો ગર ઇબ્નેઅમીર અય્યે નાદાં,
તો નહીં બ્યાહેગા મુઝસે જ્હો મોઅઝઝીઝ જીશાં.
ખત જો દે મેરે મુઝે તો ન ઉસે મરવાઊં,
નોકરે ઇબ્નેઅમીર ઔર ઉસે કરવાઊં.
અસફૂલ—યુંહી ગર હય્યે તો કરો પહેલે જો મકતૂબ તલબ,
ન ભલાઇસે કરે અપની જો મરગૂબ તલબ,
તો મય્યેં લે જાઊંગા સાથ ઉસકો કોઇ કર હિકમત,
કહાવાખાનેમેં કરૂંગા મેરે ફૌરન ગારત.
નહીં બચનેકા કભી મુઝપે ગો હય્યે રૂસતમ જ્હો,
સામને મેરે હય્યે ચૂંટીસેભી બેશક કમ જ્હો.
મસ્તેનાજ-તેરે ઇકરારસા ગર તુ જો કરે કામ મેરા,
તો મિલે હદસે જીયાદા તુઝે ઇનઆમ મેરા.
અબ તો મય્યેં જાતી હું ખત લેને મેરે, ઘર ઉસકે,
ન જો જ્હો દે, તો ફેર આકે તુ ઉડા સર ઉસકે.

[જાના મસ્તેનાજકા. ખુશિયાં મનાના અસફૂલકા.
ઔર પૈસેકે બાબમે કુચ્છ જીક્ર કરના.]

My Grand father's clock—Air.

આપાલી.—ઈંગ્રેજી તર્જ.

અસફુલ——ખૂની તુમ યા મક્કાર, ચોર યા હો બદકાર,
ધોકે હોના પર જરદાર પૈસેસે.
લાખ હો નેક અતવાર, પુછે નહિં કોઈ જીનહાર,
બેડા તેરા હોગા પાર પૈસેસે.
લૂટ કર ગરદન માર, ખૂન કર લે તલવાર,
ફીસે ભર લેકિન યાર પૈસેસે,
વોહી હમેં મજઝુતદાર, દુન્યાંકો કરકે ખ્વાર,
આસુદા જો હમેં ચાર પૈસેસે.—ખૂની.
આહલે જર હમેં જિતને, તુ સુખન પુછ ઇતને,
કાટે હો બાહરે જર તુમને તો સર કિતને ?
કરના તુ યેહી કાર, હોને આડે ગર ન ખ્વાર,
ખૂબ રહેના નિત હુશિયાર પૈસેસે.—ખૂની.
[જાના અસફનકા.]

બાબ પહેલા—પરદા તિસરા.

આશકુકા મકાન—તસવીરખાના.

[આશકુકા મરતેનાજકી તસવીર રંગનેમે માહવ દિખલાઇ દેના, ઔર ઉરકે હુસ્નકી તારીફમે ગાના. દિલનવાજકા કુર્સીપર બયઠે અખબાર પડતે નજર આના.]

જીલા—પીલુ—ગઝલ—બની આદમ ન હો ગાફિલ—તર્જ.

આશકુ—
ન જાઉં આઇનેકે કોઈ તેરે સાની નજર આયા,
હફે ખુરશીદભી દેખા નજર હમકો કમર આયા.—ન.
કહાં જાઉં રેહા હો કર કફસસે મયેં અરે સૈયાદ ?
કે તેરે દામમે આયા તો કટવા કર મયેં પર આયા.—ન.

ગુ જિસ્સે મેરા હો ઐસી ગલી તુઝસે ન કોઈ આન,
ન કામ આઈ મેરે ઝારી, ન જોર આયા, ન જર આયા.—ન.

[દિલનવાજકા અખબાર પડતે પડતે ચોંક કર આશકકો તસવીર રંગનેમે માહ્વ પા કર અફસોસ કરના.]

ગયા બાઝીચએ ઉલફતમે નિકલે દિલ તમાશેકો,
મેરી તો હાર દી જાં, ખેલ રહે એક ખેલ કર આયા.—ન.
વોહ બાહરે હુસ્નને મેરી વફાકી કુચ્છ ન સમઝી કદ્ર,
હુબાબ આસા મગ્યેં હો કર રૈનકે આલમ મગર આયા.—ન.

મજકુર તર્જ.

દિલનવાજ—

જો સૂરત સમઝા બાસાની તુ બસ તસવીરખાનેમે,
વોહી સૂરતગરે દુન્યાં નજર આઈ જમાનેમે.—જો.
અગ્યસ તુ તેરી અબરૂ દેખ કર ઉસકી હુવા બિસમિલ,
બહાતઃ ખૂને આશક હુએ વોહ કાતિલ એક બહાનેમે.—જો.
બુતાને સીમતન જિતને હુએં સારે જરપે મરતે હુએં,
મિલી કબસીર ઉનકો કુશ્તએ આશક બનાનેમે.—જો.
હો મસ્તેનાજપર તુમતો ફિદા, વોહો ઔર પર સદકે,
કયા હાસિલ ઐસી હરજાઈસે હુએ ફેર દિલ લગાનેમે?—જો.

મુ ખ મ્મ સ.

આશક—જો ખાનએ દિલે આશકમે નિત કીયામ રખે.
કયું ઐસે યારકા હરજાઈ કોઈ નામ રખે?
હસીં હુએ કૌન જફાસે નહીં જો કામ રખે!
પર ઇશ્કે ખૂબાં ગવારા વોહી મુદામ રખે,
વફાકા પલ્લેમે જો નકદ અપને દામ રખે.

દિલનવાજ-હુએ ઐસી પ્યારે વફા કરની દૂર જફાઓંસે,
કરેં હુએં જૈસી, જફા કોઈ બાવફાઓંસે,
બુરોંકો અપની નવાજો જો તુમ અતાઓંસે,
ભલોંકો કયું ન સતાવેં વોહ ફેર ખતાઓંસે!
ન હોગી બાયકી જીનહાર નાસમઝાઓંસે.

મુસદ્દસ.

આશક—વ્હો બાહરે ખુનીકો કૈસા હું નાસજાકા ખિતાબ ?
હએ જિસકે હુસનકી મૌજોંકે સબ હસીંન હબાબ.
જો ઇશ્ક રખતા હએ ઉસકા મેરા દિલ બેતાબ,
વ્હો મેરી કિશ્તીએ જાંકે લીયે બના ગિર્દાબ.
વ્હો આશનાકે લિયે જીભી અપના ખોવુંગા,
મએં નાવ અપની વ્હે દરિયાહીમે ડુબોવુંગા.

દિલનવાજ-જહાજે ઇશ્ક ન બસ બાહરમે ચલા ભાઈ,
ખડક દગાકે હએ બસમે તો જાબજા ભાઈ.
નેહંગે મક્ર હએ એક બસમેતો બદ બલા ભાઈ,
ન કોઈ કિસ્તી હુવી ઉસસેંતો રેહા ભાઈ,
તુ જાનતા નહીં મૌજોંકો ઉસકે અન્દરકી,
ન આશનાઈ તુઝે કરને દેંગી દમ ભરકી.

ખમ્સા.

આશક—વ્હે તેરા કહેના ગલત હએ, હજાર બાર ગલત,
વ્હો સાદાર નહીં કરનેકી મેરા પ્યાર ગલત,
વ્હે માનુભી મએં કે વ્હો મુઝપે જાં નિસાર ગલત,
પર ઉસકા લિખ્ખા હુવા કૈસા હો કરાર ગલત ?
ગયા હએ સમઝા તુઝે કોઈ નાબકાર ગલત,

બએત.

દિલનવાજ-ગલત સહી મએં, વ્હે અખબારતો નહીં હએ ગલત?
બતા દે બસમે તુ એક ફિક્રાભી કહીં હએ ગલત ?

[દિલનવાજકા એક અખબારમેકી જાહીર ખબર આશકકો દિખલાના. ઉસકા બડી ઉમંગસે પઢના.]

અબિયાત.

આશક—ઇશ્તેહારે કતખુદાઈએ અમીર ઇબ્ને અમીર,
દૌલતો ઇજ્જતમે કોઇભી નહીં જિનકા નઝીર.

ઉનકો જૈસા હોકે થોડે દિનમે હોગી સરફ્રાજ,
બેટી બરજીસ સૌદાગરકી, નામ જિસકા મસ્તેનાજ.

[આશકકા તાઅજ્જુબોસે મુંહ ફાડ કર
દિલનવાજકો દેખના.]

ક્યા યેહ સચ્ચી બાત હોગી ! પ્યારી તુ ખુદ ગૌર કર,
પ્હોંચી હય મુખ્બિરકોતો ઉડતી હુવી ઝુઠી ખબર.

[આશકકા દિલનવાજકો તસવીરકે તરફ મુ-
ખાતિબ કરના.]

ભોલી જિસકી ઐસી સૂરત, જિસકા યેહ નાજુક બદન!
તોહમત રખ્ખી હય યેહ વા રબ ઉસ પ કૈસી મર્દે જન!

અહુનસ.—ગઝલ.—બેવફા યાર ખફા.—તર્જ.

દીદકા હુક્મ સનમ મુશ્તહરે આમ કરો,
ત્રુર્ક સબ હક પે રહે, હિન્દુઓંકો રામ કરો.—દીદકા.
દરસે અકલ લો, દિવાનોસે અફલાતુનો,
હિકમતે જાતિકો ઐસા કસે મત ખામ કરો!—દીદકા.
સૂરતે યાર નજર આતી નહીં બેસિરત,
ઇશ્ક પયદા કરો ફૂર હુસ્નકો બદનામ કરો.—દીદકા.
રોને દો, પીટને દો ઉસકી મોહબ્બતમે મુઝે,
નાસેહો મુઝકો નસીહત ન કરો, કામ કરો.—દીદકા.

[મસ્તેનાજકો સામનેસે આતી હુવી દેખ કર
દિલનવાજકા આશકકો ખબર દેના.]

કાલિંગડા-ગઝલ.-મુનિપે હમારી અરજ અબ્બે સુનતાં-તર્જ.

દિલનવાજ-લો જિસસે તુમારી લગી જાન હય,
વોહ જાની યહાંપર લગી આન હય.—લો.
ફૂર આઈ હય કરનેકો કુચ્છભી ફરેબ,
તેરી ફૂર ખાનીકા કુચ્છ ધ્યાન હય.—લો.

મજકુર તર્જ.

આશકુ——ોહો આવે જો ઘર મેરે મેરે હબીબ,
ભલા ઐસે હો કહાં મેરે નસીબ!—ોહો.
મરંગા મએં બિન ઉનકી તો દીદકે,
ખડી મૌત હુએ આકે મેરે કુરીબ.—ોહો.
[આશકુકા મસ્તેનાઝકા દરવાજેકે નજદીક દેખ કર
દિલનવાજકો અંદર કમરેમે જાનેકો કહેના.]
તુ જા ઘરમે અબતો એ પ્યારી જરા,
ખુલે બખ્તતો આજ મેરે અજીબ.—ોહો
[દિલનવાજકા મૈજાર હો કર જાના, મસ્તેનાઝકા
ફિક્રકે દરિયામે ડૂબે હુવે આના. આશકુકા
મુતહૈયુર હો કર બાતાઅઝીમ મિલાના.]

પીલુ.—ગઝલ.—નએના લગે સો લગે પગીપોસે.—તર્જ.

મસ્તેનાઝ—મુઝે કર એ આશકુ નહીં પ્યાર તુ અબ,
ન મઅશૂકુ મએં ઔર ન હુએ યર તુ અબ.—મુઝે.
મએં તંગ અબતો જિનેસેભી હાએ! આહ,
મુઝે મૌત દેના એ ગફ્ફાર તુ અબ—મુઝે.

આસાવરી.—ગઝલ.—ઇસ ચર્ખકા ફિરાએગા ચક્કર કહાં કહાં.—તર્જ.

આશકુ——સબ તુઝપે ફિદા હો ચુકા જો પ્યાર થા મુઝમે,
ઇસ માયા સિવા ઔર ન જીનહાર થા મુઝમે.—સબ.
ઇકરાર થા તો તેરાહી ઇકરાર થા મુઝમે,
જૂઝ તેરે સદા ગએરોંકા ઇન્કાર થા મુઝમે.—સબ.
મુંહ ફેર લિયા મુઝસે એકાએક જો તુને,
કયા અએબ ભલા ઐસા સિતમગાર થા મુઝમે?—સબ.
જો મારા કીયા તેરી મોહબ્બતમે શબો રોઝ,
જિતનાકે દમે ઇશ્ક અએ દિલદાર થા મુઝમે.—સબ.
અએ રૌનકે આલમ તુ દગા મુઝસે કરેગા,
રહે વહમભી અફસોસ! ન જીનહાર થા મુઝમે.—સબ.

મુ સ દ્દ સ .

મસ્તેનાજ—જો હોના થા સો હો ચુકા, ઉસકા ન ગ઼મ કરો,
બાહરે ખુદા મેરે પ તુમ અબ એક કરમ કરો.
દિલપર તુમ અપને જ઼બ્ર કરો, યા સિતમ કરો,
મુઝકો રેહા પર ઇશ્કસે અપને સનમ કરો,
તુમ જૂઠ સમઝો અપને નિકાહકે કરારકો,
તકસીર ઇતની બખ્શ દો તકસીરવારકો.

[આશકકા મસ્તેનાજકી બાતેં સુન કર હએરાનો પરેશાન હોના.]

આશક—ક્યા તુને જો કિયા, વ્હો કરૂં મએં કરાર રદ ?
તુઝપર જો રખતાથા મએં વ્હો થા એતેબાર રદ !
અએ મસ્તેનાજ દુન્યાંસે હું એકબાર રદ,
પર તુઝ પ જો હએ વ્હો ન કરૂંગા મએં પ્યાર રદ.
ક્યા આઈ આજમાનેકો તુ જાંનિસારકે !
બોલ તો રખ દું સર તેરે આગે ઉતારકે.

[આશકકા આજીજીસે સરનિગું હો કર મસ્તેનાજકે પએર પર અપને સરકો ધરના, ઉસકા ઉસકો ઉઠા કર છાતીસે લગાના.]

મસ્તેનાજ—આશક ય્હે તેરે સરકા નિગાહબાં ખુદા રહે,
મેરી દોઆ હએ પેહી તુ શાદાં સદા રહે.
કિસકો પસન્દ તુઝસા નહીં દિલરૂબા રહે,
જિસકો તુ ચાહે, દિલસે વ્હો તુઝપર ફિદા રહે.
કર ઔરકો પસન્દ તુ, ઔર દૂર રખ મુઝે,
મેરી કસમ તુ ઇશ્કસે માઅજૂર રખ મુઝે.

[આશકકા મસ્તેનાજકી બાતેં સુન કર ઔરભી પેચોતાબ ખાના.]

આશક—તુઝકો રખું મએં ઇશ્કસે માઅજૂર મસ્તેનાજ !
જૂઝ તેરે ઔરકો કરૂં મન્જૂર મસ્તેનાજ ?

તુ મુઝસે હોને ચહાતી હૈએ દૂર મસ્તેનાજ !
જૂજ તેરે જાંબર હોગા ન્હે રન્જૂર મસ્તેનાજ.
વહઆહ ! તેરે ફિરાકમે મર જાવુંગા સનમ,
મએં નૌજવાનીમેહી ગુજર જાવુંગા સનમ.

[આશકકા ગમ ખાનેસે બેઅખત્યાર રોના,
મસ્તેનાજકા આશકકો છાતીસે લગાના.]

મસ્તેનાજ—રો રો કે અપના જી ન દુખા મેરી જાન તુ;
ઇસ ઇશ્કમે હૈએ કિતના હુવા નાતવાન તુ !
રન્જો અલમમે અપને ન રખ દિલકો, માન તુ,
બહેતર હૈએ અબ તો પેહી મેગ છોડ ધ્યાન તુ,
ઔર અપને જહદ કર મુઝે ઇકરારસે રેહા.
હોને મએં આજ આઈ હું તુઝ યારસે રેહા.

[આશકકા તએશમે આકે કમરસે ખન્જર
નિકાલ કર મસ્તેનાજકો દેને ચહાના.]

આશક—ખન્જર લે ન્હે તુ ઔર મુઝે પહેલે કત્લ કર,
લાશકો બદલે ગુસ્લકે કરના લહૂમે તર.
એ નાજ કફનકે ખાક ઉડા દેના જિસ્મપર,
કર દફન શેઅર લિખ ન્હે મેરી કબ્રપર મગર;
"આશક ન્હે વોહ હૈએ, જો ફકત હસરતમે મર ગયા,
પુરા વફાકા કામ જમાનેમે કર ગયા."

મસ્તેનાજ—કુબલ તેરી વફાકી હું સૌ બાર દિલરૂબા,
તુ મેરા જાં નિસાર હૈએ દિલદાર દિલરૂબા.
મુઝકો ન અપના રખ તુ ગિરફતાર દિલરૂબા,
ન્હે અર્જ કર કુબૂલ મેરી યાર દિલરૂબા.
મએંને તુઝે જો લિખ્ખે વોહ સબ પ્યાર નામે હૈ,
અપની મોહબ્બતોંકે તુ ઇકરાર નામે હૈ.

[આશકકા આહેસ્તગીસે અપને મુકરર કિયે હુવે
ખયાલસે મસ્તેનાજકો વાકિફ કરના.]

આ મ્સા.

આશક—રહેતા હય દાગ જેસા હમેશાં કુમરકે સાત,
જેસી ઉલ્ફ઼ત નમૂદ સદા હો સહરકે સાત,
જિસ તરહ જાને રહેતી હય નિત જાનવરકે સાત,
બિનાઈકો જું લાગ હો અપની નજરકે સાત,
ઇક઼રાર નામ યું હય જો મેરે જિગરકે સાત.

[મસ્તેનાજકા ઘબરા કર આશકકો આજીજી વ
ઝારીસે મનાના.]

કાલિંગડા.—ગઝલ.—કરો ન ભાઈ હરગિજ ગમ મેરા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—ન મુઝસે સનમ બે વફાઈ કરો,
જો હો કાગજ દો અપની સફાઈ કરો.—ન.
ન ભૂલુંગી એહસાન રહેતા બ જીસ્ત,
જો તુમ મેરી મુશ્કિલ કુશાઈ કરો.—ન.
મુઝે દામમે તુમ ન રખો અસીર,
મેરી કોઈ સૂરત રેહાઈ કરો.—ન.

[આશકકા મેજપરસે અખબાર ઉઠા કર
મસ્તેનાજકો દિખલાના.]

મ જ કુ ર ત ર્જ.

આશક—ખજિલ રાજકે હો ન ઇજહારમે,
યહ ક્યા લિખ્ખા હય દેખો અખબારમે.—ખજિલ.
પસન્દ આયા હય તુમકો ઇફનેઆમાર !
ક્યા જાવેગી પહેલુએ અગિયારમે ?—ખજિલ.

[અખબાર દેખ કર મસ્તેનાજકા શરમાના.]

આ બિ યા ત.

મસ્તેનાજ—હું નાચાર, ઔર બોલું ક્યા અએ અઝીજ !
દુરસ્ત હય યહ લિખ્ખા હુવા અએ અઝીજ.

[તઅજ્જુબ ખાના આશકકા, ઘબરાના મસ્તેનાજકા.]

આશક—દુરૂસ્ત હએ ય્હે અએ પૂર જફા મસ્તેનાજ!
તુ બકતી હએ કયા બેવફા મસ્તેનાજ!
તેરા કૌલ તો થા ય્હે અએ નાબકાર,
કે "તા જીસ્ત તુઝપર રહુંગી નિસાર,"
નહીં કુચ્છ જબાનીહી તકરીર હએ.
ખતોંમેભી દસ જાએ તાહરીર હએ.
જફા તુને કીધ મુઝસે નાચાર પર?
હો ફિટકાર તેરેસી મક્કાર પર.
મુઝે છોડ તુ આહલેજર પર મરી?
બે ઇજ્જત જમાનેમે મુઝકો કરી?
તુ સુખ પાતી કુચ્છભી મેરે ઘર નહીં?
કમા સકતાથા મએં ભલા જર નહીં?
મસ્તેનાજ—જીનુનીસા અપના ન તુ તૌર કર,
જરા અપની હાલતકોભી ગૌર કર.
તુ મહેનત કરે રોજો શબભી અગર,
હો ધનેઅમીરઆસા કબ કરરોફર?
બનુંગી મએ ઉસ ઘરમે જા તાજદાર,
ફ્ખાસેં જહાં સૌ, ગુલામ હએ હજાર.
[આશકકા તએશમે આન કર ફેર ગુસ્સા ઠંડા કર લેના.]
આશક—મએં સમઝા, મએં સમઝા, તુઝે મસ્તેનાજ,
તુ જા, મત સતા, અબ મુઝે મસ્તેનાજ.
તવંગરકી બાનુ તુ લારએબ હએ,
મેરે ઘરમે રહેના તુઝે અએબ હએ?
જબર હએ તુ, રૂખસત હો અબ જોરસે,
ખડી હએ તેરી ગાડીભી દેરસે.
જીલા—ગઝલ.—પાબંદ હમારા દિલ શએદા નહીં હોતા.—તર્જ.
મસ્તેનાજ—મહેમાનકો યું ઘરસે નિકલને નહીં કહેતે,
સાઇલકો સખી દરસે નિકલને નહીં કહેતે.—મહેમાનકો.

કર મેહેર, કે મેહેર હએ દિલ ઇન્સાસેહી નિકલી,
હમ મેહેરકો પથ્થરસે નિકલને નહીં કહેતે.–મહેમાનકો.
આએંગે કિસી વક્ત તેરે પાસભીતો હમ,
મુતલ્લકહી તેરે ઘરસે નિકલને નહીં કહેતે ?–મહેમાનકો.
જ્હો ખત દેતો બેબાક તેરે ઘરસે ચલે જાએં,
હમ ઔર કોઈ ડરસે નિકલને નહીં કહેતે.–મહેમાનકો.

મુખમ્મસ.

આશક્—ઐવારી તેરી ચલને મએં દેતા હું આગે કબ ?
જાહીર હુવા ફરેબ તેરા મેરે પરતો અબ.
ઇબ્નેઅમીર આયા તેરે દામમે ગજબ !
તુઝસે જ્હો જી-નિકાર હએ ગાફિલ, અએ બેઅદબ,
દિખલાઉંગા ય્હે ખત મએં ઉસે જાકે સબકે સબ.

[મસ્તેનાજકા ઘબરા કર આશકકે ગલેમે હાત ડાલ
કર આજેજી કરના.]

મસ્તેનાજ–હાં ! હાં ! ખુદાકે વાસ્તે, ય્હે બક રહા હએ કયા ?
ઇતનાભી બેમુરવ્વત અએ આશક હુવા હએ કયા !
હાસિલ કિસીને ઐસી બદીસે કિયા હએ કયા ?
મેરી બુરાઈ કરનેમે તેરા ભલા હએ કયા !
મએં નાઉમ્મએદ હુંગી, તુઝે ફાએદા હએ કયા !

આશક્—ઉસકા કરેં ભલા, જો હમારા બુરા કરેં !
દુન્યાંમે પેશ ઐસા કિસીકી બલા કરેં.
તુમ બેમુરવ્વતોંસે મુરવ્વત તો કયા કરેં ?
હરએક જનાબે હક્કમે મગર ઇલ્તેજા કરેં,
બદકારોંકી ઉમ્મએદ ન પુરી ખુદા કરેં.

[ગુસ્સેમ આશકકા મસ્તેનાજકા હાત ઝિડક કર અંદર
જાના, મસ્તેનાજકા આજીજ હો કર આશકસે
બુરાઈસે પેશ આનેકા ઇરાદા મુકર્રર કરના.]

મસ્તેનાજ—બેશક ફલાસિફાને કહે દીઆ અપની રાએ ખાસ,
કે "હએ બદી બશરસે બશરકે લિયે હરામ."
જબકે ભલાઈસે નહીં નિકલે હએ અપના કામ,
ક્યું ફેર બુરાઈસે ન હો મતલબકા એહતેમામ,
મતલબકે વાસ્તેહી હુવે પએદા હએં તમામ.

[આશકકા આના, ઔર મસ્તેનાજકો ટાલને ચહાના.]

એહાગ.—ઠુંમ્રી.—મએં તો પીયાજીકો ઢુંડને જાવું.—તર્જ.

આશક—

અરે ક્યું ખડી ફિક્રમે હો એ બાનો, તુમ્હે હો ગઈ દેર જાનો.
ખડી.

મકાં રહે તુમારેતો લાયક નહીં હએ, કહું ક્યા બુરા તુમ ન માનો.
તુમ્હે.

[મસ્તેનાજકા દો જાનુ હો કર આશકકો મનાના.]

મઝકુર તર્જ.

મસ્તેનાજ—

અરે! મએંને રો રોકેભી તો મનાયા, નહીં પર તુઝે રાહમ આયા.
રો.

તાહમ્મુલ ફકત આજકા દિન તો કરના, કરો કલ વોહ જો તુમકો ભાયા.
નહીં.

તુ અબ અર્જ ઇતનીતો સુન લે હમારી, બડા સખ્ત દિલ જો બનાયા.
નહીં.

અબિયાત.

આશક—જો કલહી દેખેગા વોહ ખત અમીર ઇબ્નેઅમીર,
આજ ખાતિર આપકે હું મએં તાહમ્મુલમે અસીર.

[આશકકા ગુસ્સેસે મસ્તેનાજકો અપનેસે દૂર કર કર બાજુ હો જાના.]

મસ્તેનાજ—[ખુદસે] ભેજ કર અસફલકો શબ ભરમે ઇસે કરવાઉં પાર,
[આશકકો] ખએર! રૂખસત હોતી હું તુ ભૂલ મત અપના કરાર.

[જાના મસ્તેનાજકા માયૂસ હો કર, ઔર આશકકા તલમલાના.

દેસ—દાદરા.—હમપે કેસી હુવી જોરો જફા.—તર્જ.

આશક—કેસી યારો હમે શકરે વફા, દો બતા, તા મએ દેખ લું જરા,
પાતા નહીં મુઝકો તો પતા. કેસી.
જબ ન મિલી વ્હો દિલ ઇન્સાંહીમ જો મુઝકો તો,
ક્યા વ્હો હોગી અર્શપે ભલા? અએ ખુદા!
હું વફાકા મએં ગદા, દાદ મેરી લેકે કર અતા.—કેસી.
[આશકકા અપને સરકો ટેકા દિયે હુવે અફસોસ કરતે ખડે રહેના, દિલનવાજકા આન કર ઉસકો તસકીન દેના.]

પરજ.—ઠુમ્રી.—સુન સહેલી ઉસે લે આરી.—તર્જ.

દિલનવાજ—
બાવર આયા કહા કુચ્છ હમારા, કેસી તેરી રહે દિલઆરા,
માહપારા, તુઝે જાને હમે વ્હો પ્યારા, યા થા મક્રહી વ્હો સારા.—બાવર.
ઓરતોંકી જાતતો હમે ભોલી બ જાહીર, પડ્તુ ન ઉન્કે તો ફનમે ખુદારા.
બાવર.

સોરઠ—ગઝલ.—મોરા લો રહે દીયા જૂના.—તર્જ.

આશક—સચ બહન વ્હો બેવફા તો બેવફાઈ કર ગઈ,
બાહરે દોલત મેરેસે બેએતેનાઈ કર ગઈ.—સચ.
હાએ! મરનેનાજ તેરા કિસ તરહ હોગા ભલા!
મુઝસે બેકસસે જો તુ એસી બુરાઈ કર ગઈ.—સચ.
વરના યા રબ કિસ લિયે ઇસ તનસે અબ હો જાનકા,
જાનેજાં જો મેરી થી વ્હોતો જુદાઈ કર ગઈ.—સચ.
[દિલનવાજકા આશકકો પ્યારસે મનાના.]

મુદસ.

દિલનવાજ—આઈના લેકે દેખ હુવા ચેહેરા કિતના જર્દ,
રોતાથા રાત દિન તુ સદા ભરકે આહે સર્દ.
દુન્યાંકે બાગેરાંમેભી બાગીર હુવા તુ ફર્દ,
ઇસ દુખસે તેર રહેતાથા દિલમે મેરેભી દર્દ,

રહે રહેકેધ્યાન આતા થા વ્હે નાતવાનકો,
પાવુંગી મયેં ચચાકે કહાંસે નશાનકો ?

[આશકકા કોઇ શખ્સકો સામનેસે આતા હુવા દેખ કર દિલનવાજકો અંદર જાને કહેના.]

બએત.

આશક—દિલનવાજ આતા હએ વ્હો તસવીર ખિંચવાને કોઈ,
તુ જરા જા ઘરમે, તા તુઝકો નહીં જાને કોઈ.

[જાના દિલનવાજકા, ઔર આના અસફલકા અકડતે હુવે એક બાંકે સિપાહીકા લિબાસ પહેન કર હા થમે કાગજ લિએ હુવે.]

જીલા—બિલાવલ.—ઇંગ્રેજી.—ચલો ચલો શાદી રચી.—તર્જ.

અસફલ—

ચલો ચલો જલ્દ ચલો, અબ ન ટલો, બાઇ, આઇ, ફમાઇ.—ચલો.
કુરજ હએ કામ, નેકોનામ, જલ્દ કરો, કીસે ભરો,
માલા જરો, અશરફી લો, જલ્દ ચલો, નવ્વાબ તક રસાઇ.—ચલો.

[અસફલકા ખત દેના આશકકો, ઔર આદાબ બજા લા કર હોના રવાના, આશકકા ખત પઢ કર દિલનવાજકો બુલાના.]

અબિયાત.

આશક—દિલનવાજ આ જલ્દ હમપર હક્ક હુવા હએ મેહેરબાં,
[દાખિલ હોના દિલનવાજકા.]
ભેજા હએ નામા કિસી નવ્વાબને મુઝપર યહાં.
નવ બજે શબકો બુલાવા હએ મુઝે ઉસને જરૂર,
ખીંચું જા ઉસકી શબી મહેનતમે કયું કરના કુસૂર ?
જાએ નાહક્ક ઉમ્ર કીઇ ઉસ બેવફાકે ઇશ્કમે,
મુફલસી મેર પ આઇ પુર જફાકે ઇશ્કમે.

[ખીયાલ કર કર મસ્તેનાજકા આશકકો અર્જ કરનાં.]

દિલનવાજ—ન જા શબકો, કિસીકાભી તુ કહેના માન ઓ આશક !
શગૂને બદસે આયા હએ મુઝે વ્હે ધ્યાન ઓ આશક !

આશક—કહું કયા ઓરતોંકી જાત હો કમફહમ હએ તુઝમ,
શગૂં બદ ઔર મહૂરત અરછી, બ્હે સબ વહમ હએ તુઝમે.
મેરા સંદૂકસે જા કર નિકાલે ફાખ઼ેરાના બાવ,
રખો વસવાસ મત દિલમે, મુઝે સોંપો ખુદાકો જાવ.
[દિલનવાજકા મજબૂર હો કર જાના, આશકકા જે-
બસે મસતેનાજકા ખત નિકાલ કર બ ગૌર દેખના.]
અહે ખત ઉસ બેવફાકે હએં રખું ઇનકો જિગરકે સાથ,
સબબસે ઇન ખતોંકે ઉસકી રસવાઈ હએ મેરે હાથ.
[આશકકા ખતકો જેબમે રખના, એક ગરીબ
મુસવ્વરકા અસબાબે મુસવ્વરી લિયે હુવે આના.]
તિલંગ—ગજલ:—દાનો દસ્તોંમે મહેદી લગાકે પરી.—તર્જ.
મુસવ્વર—ન ડાલે કિસી પર ખુદા મુફલસી,
કે હએ આદમીકી કજા મુફલસી.—ન.
ખુદાકે લિયે દો મુઝે કામ કુછ,
કે જિસસે હો મેરી ફના મુફલસી.—કે.
મેરે બચ્ચે મરતે હએં સબ ભૂકસે,
નહીં દેતી ફુરસત જરા મુફલસી.—કે.
હએ જીમ કે મએં જહેર ખા કર મરૂં,
કે ટલ જાએ અહે બદ બલા મુફલસી.—કે.
જેજેવંતી.—ગજલ.—પૈયાં પડું પલંગે નાહીં ચઢુંગી.—તર્જ.
આશક—અગરચે મેરાહી બહોત ગમ મુઝે હએ,
મગર રહમ તુઝપર આએ હમદમ મુઝે હએ.-અગરચે.
તુ આએ ભાઈ હએ મેરા યારે કદીમી,
મુરવ્વત નહીં કુછ તેરી કમ મુઝે હએ.-અગરચે.
ન કર રન્જ તુઝકો દિખાતા હું મએં કામ,
કે અબ દુન્યાકી મોહબ્બી સમ મુઝે હએ.-અગરચે.
[જાના દાનો દિલફિગારોંકા.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

અમીર શુજઅાકા મહેલ.

[આના અમીર શુજઅાકા મસ્તેનાજકી જુદાઇમે બેકરારી કરતે હુવે.]

ખ્રહુન્સ.—ગઝલ.—આહે ! અફસોસ ગયા.—તર્જ.

શુજઅા—

ક઼ાબિલે સબહા ન તો લાયકે જુન્નાર હુએ હમ,
હક઼ા બુતકે નહી ધનસાંકે પરસ્તાર હુએ હમ.--ક઼ાબિલે.
અનક઼રીબ અપનીભી રૂસવાઇકા વક઼્ત આ પહોંચા,
એક મઅાશૂક઼કો અબ કરને લગે પ્યાર હુએ હમ.--ક઼ાબિલે.
બાહરે ઉલફ઼તમે લગી કિશ્તીએ જાંકો હો હવા,
ધસ કિનારે નહી પહોંચેથે કે ઉસ પાર હુએ હમ.--ક઼ાબિલે.
ક઼એસો ફ઼રહાદસે જો માઅરેકા મારા ન ગયા,
મારને ઇશ્ક઼કી જાતે વહાં તલવાર હુએ હમ.--ક઼ાબિલે.
કામ બનતેભી હુએ રૈનક઼કે, બિગડતેભી હુએ,
પુરે ગાફ઼િલ નહી તો પુરે કબ હુશિયાર હુએ હમ.--ક઼ાબિલે.

[સર ગિરેબાંમે ડાલ કર શુજઅાકા ગમગિન ખડે રહેના, આસિફ઼કા આન કર શુજઅાસે નાઉમ્મેદીકા હાલ દરિયાફ઼્ત કરના.]

જીલ્લા.—ઠુમ્રી.—કોઇ બોલારે મોરા બંગાલી બંગાલે ચલા.-તર્જ.

આસિફ઼—

બોલો જી એહતેશામ, હુએ કેસા મિજાજ આપકા નેકનામ.-બોલો.
અમીર આપ હો કર બ ફ઼જલે ખુદા,
કયું રહેતે હો રન્જો અલમમે મુદામ.—હુએ.
છુપાતે હો કયું દોસ્તસે રાજે દિલ,
કહો દર્દ દિલકા મેરેસે તમામ—હુએ.

ફોસિયા.—ગઝલ.—મુર્ગેદિલ મત રો યહાં.—તર્જ.

શુજઆ—

એક પરીરૂને હમે મારા નજારા માર કર,
આહ! બએઠા હએ દિલ એકસ હમારા માર કર.—એક.
તીરે મિજગાંકા બસ ઉસ અબૂ કમાને એકહી વાર,
કર દિયા દિલ ઔર જિગરકો પારાપારા માર કર.—એક.
ગુલશને દુન્યાંમે નામ ઉસ ગુલકા મસ્તેનાઝ હએ,
બએઠા જો સૈયાદ મુર્ગેદિલ હમારા માર કર.—એક.

મુખમ્મસ.

આસિફ—આજુર્દા હું મએં જાનકે હઝરતકે રાઝકો,
વ્હે કયા હએ ધ્યાન આપસે કિસકી નવાજકો?
લિલ્લાહ! છોડો ધ્રરકે દિલો જાંગુદાજકો,
જીનહાર ભાઈ ચાહો ન તુમ મસ્તેનાઝકો,
પએછાનતા હું ખૂબ મએં ઉસ જાલસાઝકો.

શુજઆ—ચાહે હએ મુઝસે દોસ્તી ગર નેકકાર તુ.
દિલબરકી મેરે કર ન મુઝમ્મત અએ યાર તુ.
કિસ તરહ આયા હોકે મેરા ગમકુસાર તુ?
કરતા હએ મેરે ઝખ્મ પ ઔર ઉલટા વાર તુ?
પરદેમે દુશમનીકે ન કર મુઝકો પ્યાર તુ.

મુસદ્દસ.

આસિફ—હરગીઝ તુ અપને યારકો અગિયાર મત સમઝ,
અગિયાર હોવે જો ઉસેભી યાર મત સમઝ.
સેહત જો તેરી હએ ઉસે આઝાર મત સમઝ,
કાતિલ જો હએ, હકિમ ઉસે જીનહાર મત સમઝ.
હમસે ન હોગી દોસ્તપર અપને જફા કભી.
હએ ન મસ્તેનાઝસે પર તુ વફા કભી.

કાલિંગડા.—ગઝલ.—દિખલાએંગે કયા મેરા વ્હે શમ્સો કમર-તર્જ.

શુજઆ—

બેહેતર હએ જફા યારકી ઔરોંકે કરમસે,
હમસે ભલા આશક કહીં ડરતે હએં સિતમસે.—બેહેતર.

આશક કભી રાહતભીકે હોતે જો તલબગાર,
ગમ ખાનેકો આતે નહીં હસ્તીમે અદમસે.—બેહેત.
કરતા રહા ખુબાને જહાંકી મએં હિમાયત,
આબાદ હુવા કિસ્વરે હુસ્ન અપનેહી દમસે.—બેહેતર.
તુ કયા હએ! જમાના ફિરે, યા મુઝસે ફિરે હક્ક,
કાફિર હું ફિરૂં મએં જો કભી અપને સનમસે.—બેહેતર.

[આના દિલનવાજકા આહો જારી કરતે આસિ-
ફકે પાસ વાસ્તે આશકકે.]

ભએરવી—તિલ્લાના—તનદીમ તનદીમ તનદેરેના.—તર્જ.

દિલનવાજ—તુ નજર મુઝપે કર, તુઝપે હો ગર અસર,
આશકે બેખબર, નહિં ખબર હએ કિધર.—તુ.
પાસુ શબકો વ્હો, ઘર છોડ કર બેખતર,
ગયા એક કામ પર, તબસે નહિં હએ ખબર,
ખૂનકા ઉસકે ડર, મુઝકો હએ નામેવર.-આશકે.

[દિલનવાજસે માજરા સુન કર શુજઆઓ
આસિફકા ગમ ખાના.]

મુ સ દ્દ સ.

આસિફ——દુશમનીસે વ્હો જમાનેકી પરે રહેતાથા,
દોસ્તીપરભી બસ હરએકકી મરે રહેતાથા.
ધ્યાન બસ પેશેપભી અપને ઘરે રહેતાથા,
હવસે આમસે હર વકત પરે રહેતાથા,
એસેકા ખૂન કોઈ ચાહે વ્હે મુમ્કિનભી નહીં,
આદમી કયા ઉસે ઇજા દે કોઈ જિનભી નહીં.

દિલનવાજ—દેવ, જિન ભુત, વ્હે સબ પહેલે થે શએતાનોમે,
ઇસ જમાનેમે મગર આ ગએ ઇનસાનોમે.
ઉન્સકો ઇન્સને છોડા, મિલે હએવાનોમે,
ફાએદા ચાહતે હએં ઔરોંકે નુકસાનોમે,
ઉસને મારા ઉસે જિસને કે, જિસે ધ્યાર કીયા,
ઉસકા કાતિલ હએ વ્હોહી,જિસને જિસે યાર કીયા.

અ બિ યા ત.

શુજઆ——દોસ્ત આસિફ્કા થા જ્હો મુત્રસેબી થી યારી કુચ્છ,
આસિફ્——હાથસે અપને નહીં ઉસકી ફુવી ફ્વારી કુચ્છ.
દિલનવાજ—દોસ્ત ઇનસા ફ્કત ઔર તુમસા અગર યાર હોતા,
તો ભલા કાહેકો ઇસ તરહસે જ્હો ખ્વાર હોતા?
ઉમ્ર ભર જિસકી મોહબ્બતમે જ્હો રોયા અફ્સોસ,
જાનસે ઉસનેહી શાઇદ ઉસે ખોયા અફ્સોસ!

અ બિ યા ત.

આસિફ્——જ્હોતો આશુફ્તા થા મસ્તેનાજકા?
દિલનવાજ—ફ્એલ ખુદ હુએ વ્હે ઉસી ગમ્માજકા.

[શુજઆકા દિલનવાજકે મુંહસે અપની મઆશૂક મસ્તેનાજકા નામ સુન કર તઆજ્જુબ હોના]

શુજઆ——ઉસ ફ્રીસ્તા ખ્રૂકો હાસિલ ખ્રૂનસે?
બાત વ્હે જો કહે કિસી મજનૂનસે.
દિલનવાજ—વ્હે હુએ ઉસકો નફ્અ ખ્રૂને એક ફ્કીર,
મિલ ગયા શોહર અમીર ઇબ્નેઅમીર.
આસિફ્——મએંનેભી દેખા હુએ વ્હે અખ્બારમે,
જ્હો અમીર ઉસકે પડા હુએ પ્યારમે.

[શુજઆકા મસ્તેનાજકી તરફ્દારી કરના]

જીલા—સારંગ—ગ઼જલ—મરહબા સૈયદે મકી મદની—તર્જ઼

શુજઆ—

રંગ આસમાનકા ગર્દો ગ઼ુબારસે ન છિપા,
બુલન્દ એકભી પસ્ત એક હજારસે ન છિપા.—રંગ.
જો બાગે ખ્રૂનીમે બુલબુલ હુવા હુએ નગ઼મસરા,
જ્હો લાખ જાગો જગનકી પુકારસે ન છિપા.—રંગ.
હજારો બદ્દલીકી પડતી હુએ આંખે મિરઆ સહાબ,
જ્હો બદ્રે હુસ્ન પ નજરોકે તારસે ન છિપા.—રંગ.

જબસે નેકજી નેકીકા છાપતે હૈ ખાદ,
પ કાર ખઐરતો પરવરદિગારસે ન છિપા.—રંગ.
કહીં છિપાનેસેભી રૈનકે જહાન છિપે ?
કરમ કરીમકા શઐતાં શઆરસે ન છિપા.—રંગ.

[જાના શુજઆકા આસિફો દિલનવાજકે તરફ
ઇન્કાર જિતા કર, દિલનવાજકા દુન્યાકે તરફ
અફસોસ જિતાના.]

ભઐરવી—ગઝલ-સમઝ બાત તુ અબ ય્હે અએ મેરે પ્યારે.—તર્જ

દિલનવાજ—યહાંપર નહીં યાર કોઈ કિસીકા,
હો કયું ફેર મદદગાર કોઈ કિસીકા.—યહાંપર.
ન બેગાનોકો તુમ કહો અપના. અપના,
નહીં હોગા જિનહાર કોઈ કિસીકા,
પડે ખૂને આશકકા દામન પે ધબ્બા,
ન હો તા સિમતગાર કોઈ કિસીકા.—યહાંપર.

અબિયાત.

આસિફ—બાત ય્હેતો સચ હએ આશક વીન દિનસે ગુમ હુવા,
પર ય્હે બાવર કિસ તરહસે હમ કરે કે વ્હો મુવા!
ઔર અગર મરભી ગયા તો કૌનસી ઉસકી દલીલ,
જિસ્સે ખૂની ઉસકી મસ્તેનાજ હો બે કાલોકીલ!
દિલનવાજ-પાસ મેરે કોઈ જાહીરતો નહીં ઐસી દલીલ,
પર હએ બાતિનમે તો જૈસી ચાહીયે વૈસી દલીલ.
ગુમ હુવા જિસ શબ યચાજાન મેરા અએ નેકનામ,
આઈ થી ઉસ દિન વ્હો મસ્તેનાજ કહેબા લેકે દામ,
માગને આઈથી વ્હો નામે કિયેપે જો રકમ,
પર રહા આશક નહીં દેનેપેહી સાબિત કદમ,
ઔર કહા ઉસે કે સબ દેખેગા ય્હે ઇબ્નેઅમીર,
ડર ગઈ રૂસવાઈસે અપની વ્હો કહેબા બેનજીર.
રોકે આશકસે કહા, કે, “સુન તુ અએ આહલેવફા,

આજકા દિનતો વ્હેુ નામ ઉસકો મત જાકે દિખા ?
ચાહેતો કરના તુ કલકો શૌકસે વ્હેુ અપના કામ,"
આસિફ—બસ, મઍં સમઝા, ઉસનેહી બેશક કિયા ઉસકો તમામ.
પર અમીર અન્જાન હઍ, ઉસકો જિતાના ચાહીયે,
માઅરેફત ઍક ખતકી હાલ ઉસકો સુનાના ચાહીયે.
અબ ચલો તુમ સાથ મેરે, છોડકે મઍં સારા કામ,
બદલા આશકકા લું મસ્તેનાજસે, તો મેરા નામ.
[જાના દોનો નેક અતવારોંકા]

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

ઇબ્નેઅમીરકા બાગ.

[આના ઇબ્નેઅમીરકા મઅ આહલેકારોં
મુદબ્બિરકે, વાસ્તે સએરકે. ઇબ્નેઅમીરકા
મસ્તેનાજકે લિયે મુદબ્બિરસે જીક્ર કરના]

જીલા—ગઝલ—ન કર મોરે બએરીસે બતિયાં.—તર્જ.

ઇબ્નેઅમીર—
જહાંમે બસ લુત્ફે જીન્દગાંની હરએકકો આલમ શબાબકા હઍ,
જવાનીમે હોવી હઍ વ્હો મસ્તી, કે જૈસા નિસ્શા શરા બકા હઍ.
જહાંમે.
જહાં હુવા હુસ્ન જુલવગર હઍ, તો ઇશ્કને આકે દીઇ ખબર હઍ
નહીં વ્હે શાયાને હર નજર હઍ, કે જુલવા સાહેબ નકાબકા હઍ.
જહાંમે.
હમેશાં હોતી અગર જવાંની, તો ચાહાતે અએશ જાવેદાની,
મગર જઇફી હઍ આખિર આની, કરીબ વકત ઇનકેલાબકા હઍ.
જહાંમે.
ફુવે હઍ હમ વ્હો સનમપે માઇલ, જો હૂરવશ હઍ પરી શિમાઇલ,
વ્હો મુન્તજીર ઇસ મુશ્તાખાનેમે હક્સે અપને જવાબકા હઍ.
જહાંમે.
[મસતેનાજકે ફએસાંસે વાકિફ હોનેકે સબબ મુદબ્બિરકા
ઇબ્નેઅમીરકો ઉસ્સે ફિરાને મહાના]

જીલા—ગઝલ.—આગે તુ હમસી થસ કદર.—તર્જ.

મુદબ્બિર—

રંગી હો કોઈ ગુલ તો કયા, કુચ્છ ઉસમે ખૂબી ચાહીયે,
કોઈ હસીન લાખ હો, ખુએ નિકૂઈ ચાહીયે.—રંગી.
સબ હોં હસીનો પર ફિદા, ઉનકો ન કયું હો ઘટેઆ?
સાહેબ રહે બેવફાવોંકા કોઈ અદૂબી ચાહીયે.—રંગી.
આલી નસબ જો હો હમેં જનાબ, નવાબ થામે હમે રિકાબ.
સબસે જીયાદા આપકો તો આબરૂભી ચાહીયે.—રંગી.
તાજિરકી બેટી મસ્તેનાજ, તુમ હો અમીર સરફરાજ,
ખસલતો ખૂબી ઉસકે કરની જુસ્તજૂભી ચાહીયે.—રંગી.

મુ ખ મ્મ સ.

ઇબ્નેઅમીર—

સર તા પા પાકીજા હો જો સનઅતે રબ્બે સમદ,
કયું ન શએતાં ખસલતોંકો ઉસકા ફેર હોવે હસદ!
પસ્ત કરને ચાહતે હરચન્દ હમેં બાલાકો રદ,
લેકે આલાકો સદા રબ્બુલ ઉલાકી હમે મદદ.
જિસકા જી ચાહે હો ઉસકે હાસેદાંમે મુસતનદ.

મુદબ્બિર—

સુરહે કુલ જો રખતે હમેં દિલમે નહીં ઉનકે હસદ,
કરતે હમેં પર ગાફિલોંકો જો નસીહતકી મદદ.
આદમીકો ચાહીયે કુચ્છતો તમીજે નેકો બદ,
ગર ન મસ્તેનાજસે શાદી કરોગે અપની રદ,
સમઝોગે આઇન્દા મેરી બાતેં ફૂલોંકા સબદ.

બિલાવલ—ગઝલ.—ધન આજ દુલહો.—તર્જ.

ઇબ્નેઅમીર—બશરકો જો આઇન્દાહીકી ખબર હો,
ખુદા બનકે બએઠે જો કયું ફેર બશર હો!—બશરકો.
અજબ હમે કે જો કરતા હમે પેશ ગોઈ,
પસે પુસ્ત અપને ન જિસકી નજર હો.—બશરકો.

ન ઓરૂંકે ખ્હો આંખ દેખેમા હરગિજ,
નજર અપને આંખોમાં પે જિસકો અગર હો.—ખબરકો.
મુનવ્વર જો કરતા હએ દાગી કમરકો,
કહીં દાગ ઉસ રૂકે ખુરશીદ પર હો ?—ખબરકો.
ન ઉસ રોનકે બજમે ખુબાંકી ગીબત,
કરો તુમ યહાં જો અભી જુલવગર હો.—ખબરકો.
[આના અસફૂલકા મટકતે હુવે.]

અ બિ યા ત.

અસફૂલ——અર્જ બન્દા કરતા હએ તસલીમ અએ બન્દાનવાજ,
ઇબ્નેઅમીર--કયું અએ અસફૂલ, ખએરીયતસે તો હએ મેરી મસ્તેનાજ?
અસફૂલ——ખએરીયતસે તો હએં, લેકીન રત્તી ભરકા ગમભી હએ,
ઇબ્નેઅમીર-ઉસકો શાદાં રખને કયા હિમ્મત હમારી કમભી હએ?
અસફૂલ——શાદ તો ફોરન હોં વ્હોં, ગર એક મિલે હિરેકા હાર,
ઇબ્નેઅમીર-અએ મુદબ્બિર હાર જલ્દિસે વ્હો કર જાકે તૈયાર.
અસફૂલ——[ખુદસે]વાહરી વાહ!મસ્તેનાજ, અચ્છા કિયા તુને શિકાર,
મુદબ્બિર——રેજએ અલમાસ જડવાતા હું સાહેબ એક હજાર.
ઇબ્નેઅમીર-બીસ હીરેભી બડે જડવાના તુ ઉસમે જુરૂર,
અસફૂલ——પહેનેગી બાનુ નહીં, હોગા જરાભી ગર કુસૂર.
ઇબ્નેઅમીર-હાથ કટવા દુંગા, જો કુચ્છ ખર્ચ તુને કમ કિયા,
મુદબ્બિર——અચ્છા સાહેબ,[ખુદસે]બેસવાને કયાહી અફસું દમ કિયા!
[જાના મુદબ્બિરકા આદાબ બજા લા કર, અસફૂલકા જેબસે ખત નિકાલ કર ઇબ્નેઅમીરકો દેના.]

અસફૂલ——લીજે વ્હે ખત દે ગયા એક શખ્સ મુઝકો રાહામે,
જાતા હું અબ આપકી મઆશૂકાકી દરગાહામે.
ઇબ્નેઅમીર-કહેના વ્હે ઉનસે, કે કલ મએં હાર લે કર આવુંગા,
અસફૂલ——બન્દગી લો,[ખુદસે]આધા હિસ્સા ઉસ્સે મએંભી પાવુંગા.
[અસફૂલકા બન્દગી અર્જ કરકે જાના, અમીરકા ખત ખોલ કર પઢના.]

ઇબ્નેઅમીર-સરે નામે પે નામ ઉસકા રકમ હુએ,
કે જિસકે કુબ્જેમે લોહૂકા કલમ હુએ.
અમીર ઉસનેહી હુએ તુમકો બનાયા,
હમેશાં ઉસકા હોવે તુમપે સાયા.
અમીર ઇબ્નેઅમીર એ ખાનદાની,
સુની ગર ચહાતે હો એક કહાની!
તો શબકો નવ બજે ઘરસે નિકલ કર,
શહેરકે બાહીર આવો તનહા ચલ કર.
તુમારે ખાનદાંકી હુએ ફજીલત!
કિસીસે તુમ નહીં ખાતે હો દાહશત?

[ઇબ્નેઅમીરકા ખીયાલ કર કર આહલેકારોંકો ફરમાના.]

રહો હુશિયાર આહલેકાર તુમ સબ,
મએં તનહા શહેર બાહિર જાવુંગા શબ.

[આહલેકારોંકા ખતકા મજમૂન સુન કર ઘુબા જાનેકે સબબસે અમીરકે સાત જાનેકો અર્જ કરના.]

Wait for the waggon.—Air.

બિલાવલ.—ઇંગ્રેજી તર્જ.

આહુલેકારોં–સુનિયે આહલે ઇજલાલ, કયા જાને કયા હુએ હાલ,
હોવેગા જી ઇકબાલ, શાઇદકે કોઈ જાલ!
ઇબ્નેઅમીર–મેરી જીન્દગાની, જો આખિર હો એ ગ્યાની,
તો હો અદૂએ જાનીકો મેરે રહે ખીયાલ.
આહુલેકારોં–સચ તુમારે સાની, હુએ કિસકી નેકી ખ્વાની?
પહોંચા તુમસે ગ્યાંની ન કિસકો હુએ મલાલ.
રહુ હો રજાએ આલી, તો એ હમારે વાલી,
સાથ હમકોભી તો ખાલીહી રખ્ખો નેક અફઆલ!
ઇબ્નેઅમીર–જો હુએ ભરોસા રબ પર, તો ગાલિબ હું મએં સબ પર,
નામ ઉસકા અપને લબ પર, મએં રખ્ખતા હું હર હાલ.

સચ.

ઇબ્નેઅમીર—મએં મક્કારોંકે હુબપર, તો ચલતા હું ન દમ ભર,
પર દેખુંગા ઓહો શબ પરસે ક્યા હો ફીલોકાલ.
આહુલેકારોં—યેહ મરજી હએ તો જાવો, વ ફતહા કરકે આવો,
જો આસ હએ દિલમે પાવો, ઓહો દેગા જુલ જલાલ.
સચ.

[ઇબ્નેઅમીરકા જાના, ઉસકે પિછે સબકા હોના રવાના.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

તહેખાનેકા અંધેરા જંગગલ.

[દિલનવાજકે હમરાહ આના આસિફકા ગુફતગુ કરતે હુવે, ઔર બેકરારી કરના દિલનવાજકા ફિરાકે આશકમે.]

જીલા—ગઝલ—ક્યા રંગ બિગડને લગા.—તર્જ.

આસિફ—

ક્યા બેવફાસે છોડંગે આહસેવફા એવજ?
ગર હમસે છુટભી જાવે તો લેગા ખુદા એવજ.—ક્યા.
તુમ રોજો શબ ક્યું રહેતી હો ઇસ તરહા બેકરાર?
આશકકા મસ્તેનાજસે છુટેગા ક્યા એવજ.—ક્યા.
ખત મએંને આજ લિખ્ખા હએ ઇબ્નેઅમીરકો,
જો આવે ઓહો યહાંતો મિલે બરમલા એવજ.—ક્યા.
તહેખાનેમે મએં જાતા હું, તુમ બુર્કા ઓઢ કર,
ઇસ જા ખડી રહો ઔર ઉસે દો સુના એવજ.—ક્યા.

[આસિફકા તહેખાનેમે સમા જાના, ઔર દિલનવાજકા આસિફકી તઆરીફ કરના.]

કેંસિયા.—ગઝલ.—અપની બિતા મએં કાસે કહૂં.—તર્જ.

દિલનવાજ—

ઉન્હેકી તુમ નેક યારો જાનો, જો લેવેં હિસ્સા પરાએ ગમમે.
કે ઇસ જમાનેમે મર રહા હએ હરએક બશર અપને અપને દમમે,
ઉન્હેકી

વ્હો જીતે જીકે હએં યાર સારે, જો મુહસે કહેતે હએં આવો પ્યારે,
મગર દિલી યાર તો વોહી હએ, જો બાઅદે મર્ગ અપને હો અલમમે.
ઉન્હેહી.
હએ કૈસા આસિક્ ય્હે યારે આશક્, કે હો રહા હએ નિસારે આશક્,
તમામ કામ અપને છોડ કર ય્હે બનાયા બહેખાના વકતે કમમે.
ઉન્હેહી.
[રો કર]ઓ આશક્,ઓ યાર, મેરે જાની,મએં હો રહી હું તેરી દિવાની,
યા હસ્તીસેહી જો તુઝકો જાના, ન ક્યું મુઝે લે ગયા અદમમે?
ઉન્હેહી.
[આના અમીરકા હાતમે ફાનુસ લે કર, ઔર દુરહીસે રોકના દિલનવાજકા.]

અબિયાત.

ઇબ્નેઅમીર–ક્યું મુઝકો બુલાયા યહાં નેક જાત?
દિલનવાજ.—સુનો દૂરહીસે મેરી સાહેબ બાત.
ઇબ્નેઅમીર–મએં નજદીક આ જાવું તેરે અગર?
દિલનવાજ—તો ગાયબ મએં હુંગી યહાં જૂદતર.
ઇબ્નેઅમીર–-તુ ઇનસાન હએ, યા હએ કોઈ બલા?
દિલનવાજ—જો કુચ્છ હું, ચહાતી હું તેરા ભલા.
ઇબ્નેઅમીર–-ભલાઈ કરેગી ક્યા મેરેસે તૂ?
દિલનવાજ—તુ સુન ગૈરસે બસ મેરી ગુફતગૂ.
ઇબ્નેઅમીર–-જો કહેના હએ કહે જલ્દ અએ જાલસાજ?
દિલનવાજ—ક્યા મઅશૂક હોગી તેરી મસ્તેનાજ?
ઇબ્નેઅમીર–-હાં બેશક, તુઝે ઉસ્સે ક્યા કામ હએ?
દિલનવાજ—નહીં તેરે લાયક, બદ અન્જામ હએ.
ઇબ્નેઅમીર–-ખબર તુઝકો ક્યા ઉસકે અન્જામકી?
દિલનવાજ—સજા મિલતી હએ બદકો બદ કામકી.
ઇબ્નેઅમીર–-બયાં કર કિયા ઉસને કૈસા ગુનાહ?
દિલનવાજ—બુરેમે બુરા હએ જો ઐસા ગુનાહ.

ઇબ્નેઅમીર--તુ જૂઠી હએ, કાજીબ હએ, અએ બદ ખિસાલ,
દિલનવાજ—જરા થામ કર ગુસ્સા ઔર સુનિયે હાલ.
ઇબ્નેઅમીર--ખુરેમ ખુરા તો જિનાકાર હએ,
દિલનવાજ—જો જાનીસેભી બદ, બદઅતવાર હએ.
ઇબ્નેઅમીર–અએ કહેબા તો કયા ફેર કિયા ઉસને ખૂન?
દિલનવાજ—હાં સાહેબ, કિયા પેહી કારે જબૂન.
ઇબ્નેઅમીર–અએ નાપાક, જૂઠી જબાં બંદ કર,

[અમીરકા ગઝબનાક હો કર દિલનવાજ પર હમલા કરને ચહાના, ઉસકા તહેખાનેમે સમા જાના, અમીરકા હએરાન હોના.]

વ્હે ગાએબ હુવી, કયા બલા થી! મગર,

[અમીરકા ખીયાલ કર કર જિન દેવકે ખીયાલસે બાજ આના.]

તસવ્વરકે પુતલે હએં સબ દેવ જિન,
જો હએ શકલે ઇનસાં, ઉન્હે ઇન્સ ગિન.
કરાંમત ઔર જાદૂ, બશરકે હએં ફન,
હએં સબ શોબદે જો નજરકે હએં ફન.

Burmese National Anthem.—Air.

ઝાપાલી—રાજ ગિત.—બરમા તર્જ.

આદમજાદ! આદમજાદ! બદ બલા હએ આદમજાદ!
ઇસકે ફન શએતાંકો હોવેંગે કબ યાદ.
મુજીદ હએ સબકા વ્હે, ખુદકી જાને નહિં ઇજાદ,
ગ્રએબચી, ગાએબખીં, સબમે હએ ઉસ્તાદ.
મૂજી હોકે વ્હે સબકા, આરિફ બનતા હએ રબકા,
પુતલા હએ કયા મતલબકા, દેખો આદમજાદ!
મખલુકાતે હએવાની, સબમે ગાલિબ ઇનસાની,
ગો નહિં જોરે જિસમાની, જૂર તો હએ યાદ.
ઇનસાં ઓ મક્કાર! ઇનસાં ઓ મક્કાર!
બસ, બસ તો ખાલિકકોભી ઠગકે હો તુ શાદ.

[જાના પેચોતાબ ખાતે હુવે ઇબ્નેઅમીરકા.]

બાબ પહેલા—પરદા સાતવા.

મસ્તેનાજકા દિવાનખાના.

[મસ્તેનાજકા ફિક્રકે દરિયામે ગોતે મારતે દિખલાઇ દેના.]

બેહાગ—ઠુમ્રી—ચંચલ નટવાલા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

હાએ! દેત મોહે દંખ મારે હિર્દેકોહી પાપ.—હાએ!
જા પાત કારન પ્રેમ હત્યા દીની, પતિયાં વા સેવક મએકા ન દીની,
લાગે ન અસફલ મોહે વકીની, ઠગવા હએ દેવત મોહે અલાપ.
હાએ!

[મસ્તેનાજકા સરે ખીયાલ ફિક્રકે ગિરેબાંમે ડાલના, ઔર એકાએક શુજઆકા આંના, ઉસકા હોશ સમ્ભાલના.]

અહુન્સ—ગ઼જ઼લ.—પિલા સાક઼ીયા સાગ઼રે બેનજ઼ીર.—તર્જ.

શુજઆ——લો દેખો નજર તો ઉઠાકે કોઇ,
ખડા દસ્તબસ્તા હએ આકે કોઇ.—લો.
સુખી અપને આશક઼કો અએ પુર સિતમ,
કહો તો હુવા હએ સતાકે કોઇ!—લો.
રહે અહે! માહ઼રમ ક્યું વસ્લસે,
તુમ્હે દિલબર અપના બનાકે કોઇ!—લો.

મજ઼કુર તર્જ.

મસ્તેનાજ-મોહ઼બ્બતકી બાતેં સુનાકે કોઇ,
ન ખુદ રોએ હમકો રુલાએ કોઇ.-મોહ઼બ્બતકી.
નહીં દિલમે હએ અપને ઇમાને ઇશ્ક઼,
કરેગા હમે ક્યા મનાકે કોઇ?-મોહ઼બ્બતકી.
ઇનાયત કિયે, ઘર જો આએ મેરે,
ગિલોરી ખિલાવું બનાકે કોઇ.-મોહ઼બ્બતકી.

બરવા—ગઝલ.—ચશ્મ ગિરિયા સીને બિરિયાં શએકડો.—તર્જ.

શુજઆ——ખૂન થૂકે વસ્લકે અરમાનમે,
યેહ કિનાયા આપકે હએ પાનમે.—ખૂન.
ચૂમને દો મુસહફે રૂખ આપકા,
હો તરક્કી તા મેરે ઇમાનમે.—ખૂન.
તુમ્મે હમ્મે હો ગયા હએ જો કરાર,
મએં દિલાવૂં યાદ, યા હએ ધ્યાનમે?—ખૂન.

મજકુર તર્જ.

મસ્તેનાજ—તુમ હો ખુદ કુચ્છ કુચ્છ.મેરી પએછાનમે,
વાઅદા કબ થા જો રખ્ખું મએં ધ્યાનમે!—તુમ.
બુતપરસ્તી છોડ દો બાહરે ખુદા,
ડાલતે હો ક્યું ખલલ ઇમાનમે?—તુમ.
આઇયે ફેર, અબતો મુઝકો કામ હએ,
આપકી રૂખસત હએ બસ ઇસ પાનમે.—તુમ.

[મસ્તેનાજકા જેબસે પાનકી ડબ્બી નિકાલ કર
એક ગિલોરી શુજઆકો દે કર જાને ચહાના,
શુજઆકા ઉસકો રોકના.]

સિંધડા.—ગરબી.—પડસો નવ કોઈબી કુસમ્પમા રે લોલ.—તર્જ.

શુજઆ——
મેરી રજા સિવા ન તુમ આગે કદમ બડાવ,
તકરીરે ઇશ્ક અપની બહમ, તુમ અએ સનમ, પુર સિતમ બડાવ.
મેરી.
હમસે ન બેવફાઇ કરો મસ્તેનાજ તુમ,
અગિયારોંસે અએ રશ્કે ચમન, ગુન્ચાદહન, ચાહ કમ બડાવ.
મેરી.

મસ્તેનાજ—
મએં જાનતી નહીં કે વફા કહેતે હએં કિસે,
મતલબ તુમારા બોલો, જ્યાં બોલો, નહીંતો કદમ બડાવ.
મેરી.

અભિયાત.

શુજઅ્આ——મતલબકી બાત કહે હએ, મેરી આવો ચાહોંમે,
મસ્તેનાજ—અબસે ન અપની દેખોગે મુઝકો નિગાહોંમે.
શુજઅ્આ——આતે હએં સબ નિગાહોમે, જાતે ખુદા સિવા,
મસ્તેનાજ—મુઝમેભી કુચ્છ નહીં હએ, સિફાતે ખુદા સિવા.
શુજઅ્આ——બુતભી ખુદાઈ કરતા હએ? શાને કરીમ હએ!
મસ્તેનાજ—સચ પૂછીયે તો બુતભી નશાને કરીમ હએ.

[મસ્તેનાજકો બાતોંમે ફસા કર શુજઅ્આકા દો જાનુ હો કર મનાના.]

શુજઅ્આ——રદ અએ કરીમ ફેર ન ગદાકા સવાલ રખ,
મસ્તેનાજ—હરગિજ શુજઅ્આ ન મિલનેકા મુઝસે ખીયાલ રખ.
શુજઅ્આ——ફેર કૌન વાસિલ હોવેગા તુઝ દિલપઝીરસે?
મસ્તેનાજ—મનસૂબ હો ચુકી હું મએં બખ્તેઅમીરસે.
શુજઅ્આ——આશકસેભી તો પહેલે થી મનસૂબ રસ્કે હૂર?
નિસબત કયું ઉસ્સે તોડ દી, ઉસકા થા કયા કુસૂર?
મસ્તેનાજ—મએંને સુના કિસીસે કે ઉસકા તો ખૂં હુવા?
મનસૂબ લેકે સાથ મેરે કબ થા વ્હો મુવા.
શુજઅ્આ——તુનેહી ખુદ કહા થા, કયા વ્હો થા બયાં ગલત?
મસ્તેનાજ—રખતી નહીં દહનમે મએં અપને જબાં ગલત.
શુજઅ્આ——હોગા ગલત, પ અબ મુઝે દેતી હો કયા જવાબ?
બસ છોડ દો અમીર, મુઝે કીજે કામયાબ.
મસ્તેનાજ—સચ સચ! કયા તુમભી હોતે હો હમસર અમીરકે?
[હંસ કર] કદમોસે જા લગો કોઈ ઉસકે ફકીરકે.

[શુજઅ્આકા મસ્તેનાજકો મનાનેસેભી નહીં માનનેકે સબબ અપના કીના જાહિર કરના.]

Ratai Madam.—Air.

ઝિન્ઝોટી—ઈંગ્રેજી તર્જ.

શુજઅ્આ——ન આશક મુઝકો જાનો, કે મુહ સમ્ભાલો બાનો,
ખૂની તુમ હો માનો, મએં લુંગા ઇન્તેકામ.

મઐં ખુદ સુના હું કાનો, વ્હો ખત તુમારે જાનો,
ય્હે ખુબ દિલમે ઠાનો, કે બદ હુએ અબ અન્જામ.
ખૂની તુમકો આમ, જાને તબહી નામ,
રૂખસત મુઝે દીજેગા, મુજરા મેરા લીજેગા,
ખૂની તુમકો આમ, જાને તબહી નામ,
અબસે આપ કીજેગા ખુબ સમ્ભલકે કામ.—ન.

[જાના પેચોતાબ ખા કર શુજાઆકા, ઔર દસ્તે નાઅસ્સુરૂ મલના મસ્તેનાજકા.]

અ ભિ યા ત.

મસ્તેનાજ—વ્હો ખત ન હાથ આએ, ઔર આશકકા ખૂં હુવા?
ઇસ્સેતો ઔરભી કામ મેરા સરનિગું હુવા.
વ્હો મર ગયા, ન ખત મિલે, ય્હે કામ ક્યું હુવા?
અસફજસે જી ડરે હુએ કે ઉસ્સે ફિસું હુવા.
વ્હો ખત મિલે તો ફૂર ય્હે મક્કાર કિસકી હુએ?
બાઓં સુજાઆસે દુશમન હોં દરકાર કિસકી હુએ?

[આના અસફજકા ખુશિયાં મનાતે.]

Jānismoka.—Air.

કલિયાન.—બાગી પોગી, ધીમા બોગી.—ઇંગ્રેજી તર્જ.

અસફુલ——શરકત હોગી, અપની દોકી, હાર હીરેકા જો લાગી,
દમમે જિસકો તુમને લાયા, મઐંને ઉસકો ઉલ્લુ પાયા,
જિતની ચાહે લે લો માયા.— શરકત.
વકુત સારા, દમ તુમારા, ભરતા હુએ વ્હો હોકે સોગી,
રબકા તુમ પ હોગા સાયા, ગની ઐસા હાથ આયા,
માંગો જીકો જોકે બાયા.— શરકત.

મુ સ દદ સ.

મસ્તેનાજ—પર મેરે રહેના ઔર સદા હાથ મારના,
જો ફર્જ સર ઉઠાયા હુએ વ્હો મત ઉતારના!
મુજી ફકત તુ જાને હુએ બાતેં બધારના,

યા સમઝેભી હએ કામકા અપને સંવારના?
આશક઼ૂકો તુમને મારા ય્હે હમને યક઼ીં કિયા,
પર નામે ઉસકે પાસસે લે કર કિસે દિયા?

અસફ઼ૂલ——[દમમે] ઉસકો તો હમને મારા, જો ચાહો તો લો કસમ,
ખ઼ત ઉસકે પાસ નિકલે નહીં તો કરેં ક્યા હમ!
મએં સમઝા, કિસ લિયે ય્હે ભરાતી હો આપ દમ!
હૌરેકે હારમે મેરી શરકત કરોગી કમ.
દે ને ખ઼બર વ્હો ખ઼ૂનકી હાકિમસે જાતા હૂં,
સુલીપે ચઢ઼કે મએં, તુમ્હે ફાંસી ચડ઼ાતા હૂં.
[અસફ઼ૂલકા જાને ચહાના, મસ્તેનાજ઼કા મનાના.]

મસ્તેનાજ——આહ઼મક઼ ઠહર, ય્હે કામ ન ઇતના શિતાબ કર,
રૂસવા તુ મુઝકો કરકે ન ખ઼ુદકો ખ઼રાબ કર,
શરકત વ્હો હારમેસે લે, મત ઇજતેરાબ કર,
પર જુસ્તજૂમે ખ઼તકી ન તુ ઇજતેનાબ કર,
જબતક ન હાથ આએ વ્હો, હએ ફ઼િક્ર જાનકી.
[સામનેસે અમીરકો આતે હુવે દેખના મસ્તેનાજ઼કા]
આતી સવારી હએ લો મેરે મેહેરબાનકી.
[અમીરકા આના, મસ્તેનાજકા પ્યારસે ઉસકે ગલે લિપટના.]

બ એ ત.

મસ્તેનાજ——કિસ ગુલકી આઈ બૂ. કે મોઅત્તર દિમાગ હએ,
દિલ બુલબુલે હ઼જ઼ીંકા હુવા બાગબાગ હએ.

જીલા.—ગ઼જ઼લ.—એ રશ્કે કમર.—તર્જ઼

અમીર——બે પર્દા હએ તુ અબ કહાં ઇમાન કિસીકા,
હિન્દુ હએ કિસીકા ન મુસલમાન કિસીકા.—બે.
તુઝ બુતસે ફિરાને ગા બહોત આતે હએં નાસેહ,
સુનતા હએ કહાં અબ દિલે નાદાન કિસીકા?—બે.
વ્હો હાર હએ તૈયાર લે આ જાકે એ અસફ઼ૂલ,
તો જેબે ગુલુ હોવે ઇસી આન કિસીકા.—બે.
[અસફ઼ૂલકા અમીરકો ખ઼ુશ દેખ કર કુચ્છ નિકાલને ચહાના.]

મુદસ

અસફુલ——બસ ઇનકોભી જમાનેકે જેવરસે લાધ દો,
તાંબા તક હમકો મત દો ઇન્હે જરસે લાધ દો.
પથ્થેરાસે લાધ દો, અજી તુમ સરસે લાધ દો,
દો ગજકી કોઇ હમકોભી ચાદરસે લાધ દો.
નૌકર ઇન્હીકે હમભીતો અય્યે નેકફાલ હય્યેં,
હકદાર હમભી હિસ્સેમે કુચ્છ ઇનકે હાલ હય્યેં.

અભિયાત.

અમીર——લે તુભી એક દુશાલા મુદબ્બિરસે માંગ જા,
મસ્તેનાજ——જીનહાર ફેરસે ઇસ તરાહ દેના ન બાંગ જા.

[અસફુલકા જાના, ઔર અમીરકા મસ્તેનાજકો
ગલે લગાના.]

અમીર——આફત અદાએં તેરી હય્યેં, ઔર ગમ્જે કહેર હય્યે,
બસ તુઝપે જહતે ઇસ લિયે ખૂબાને દહેર હય્યે.
અય્યે મસ્તેનાજ, કયા કહું અબ તુઝપે ખાસો આમ,
એક બેગુનાહકે ખૂનકા રખતે હય્યેં ઇતેહામ.

બરવા.—ગઝલ.—દિવાની હો ગઇ યારો.—તર્જ.

મસ્તેનાજ.—

ફરીસ્તોંસાભી નેક ઇસ જગમે કોઇ હો ગયા હોગા,
જબાને ખલકસે લેકિન નહીં વ્હોભી બચા હોગા.—ફરીસ્તોંસાભી.

દોહા. { મરિયમકો કયું કરતે જગકે લોગ યું બદનામ,
રૂહ અલ્લાહકી મા જો સમઝતે ઉસકો ખાસો આમ.

ફરીસ્તોંસાભી.

નહીં વ્હે ખ્વાબમેભી આયા થા હમકો ખીયાલ હરગિજ,
કે હમસે રોનકે ખૂબાને આલમ બેવફા હોગા.—ફરીસ્તોંસાભી.

દોહા. { દો તનકી એક જાન હુતીથી, મય્યેં ઔર મેરા યાર,
બાયા હમારા વસ્લ ન તુઝકો ચર્ખે કજ રફતાર.

ફરીસ્તોંસાભી.

ભઐરવી.—ગ઼ઝલ.—હુસ્નને માઆની જો પસંદ દિલ.—તર્જ.

અમીર—

કાન જો રખ્તે હએં વ્હો સબકા કહા સુનતે હએં,
ગો ભલા બોલે કોઈ, વાકે બુરા સુનતે હએં.—કાન.
ગ઼એબકા હાલ તો જાને હએ ખુદા લેકિન હમ,
ખૂન તુમસે કિસી બેકસકા હુવા સુનતે હએં.—ગો.
કહેનેવાલોંકી જબાં બન્દભી કરતા હએ કોઇ?
બેવફાકાભી સુખન આહલેવફા સુનતે હએં.—ગો.

કાફી.—ગ઼ઝલ—જાને જાં સોયાથા ગુલ હાએ ગુલ.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

દમમે દમબાજો કે અપના ધસીએ દમ આ ગયા,
આશક઼ાને બાવફાકા વક઼્તે માતમ આ ગયા.—દમમે.
શોરે ખુર આએગા તુઝકો સુબ્હે ગુલશનસે નિકલ,
દસ્તે શબસે ગુલમે કયું આહૂએ શબનમ આ ગયા?—દમમે.
વસ્લ ધસ ગુલકા તુઝે હોગા બહારે અએશ ગ઼એર,
મુઝદા હો મેરી ખિઝાંકો તેરા આલમ આ ગયા.—દમમે.
કાન ફેરન ભર દિયે હએં યારકે અગિયારને,
દામમે શએતાંકે કયા જલ્દીસે આદમ આ ગયા.—દમમે.
તુમ અએ આહૂ ચશ્મ જાવો રામ ગ઼એરોંકે રહો,
કરકે તુમસે અબ દિલ વાહશતજદા રમ આ ગયા.—દમમે.

તિલંગ.—ગ઼ઝલ.—બહોત સહી તોરી.—તર્જ.

અમીર.—ગ઼ઝબકે હએં ગ઼મ્જે સિતમકી અદાએં,
હમીસે બને હો હમે દો દાઆએં.—ગ઼ઝબકે.
જમાના હએ ઝૂઠા, અજી આપ સચ્ચે,
કહો તો ક઼સમ આપ હમ અપની ખાએં.—ગ઼ઝબકે.
ગલેસે લગો ઔર દો કાકુલકે બોસે,
લો માનો બસ અબ લેતે હએં હમ બલાએં.—ગ઼ઝબકે.

[મસ્તેનાજકા મકસે અમીર પર સદકે જાના,
ઔર બલાએં લેના.]

પરજ કાલિંગડા.—ઠુમ્રી.—જા જા હુજૂર હુવા સુન ક્યા.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

કભી જાુરૂર હમે તુમ આએ પ્યારે, આએ પ્યારે, આએ પ્યારે,
ઐસે ફિકે ધડકે ન્યારે, માર ડાલેગે બેમારે,
મજાક ઐસેતો હએં સારે, પ્યારે નાકારે, નાકારે.—કભી.

કોલા કલીજા હાએ! હમારા, કછું નહીં જાની જાએ ઉલટ,
ઐસે બહોતાન, ઔર નાદાં હએં હમ બેચારે, બેચારે.—કભી.

કવ્વાલી ગત.

અમીર——ભોલી હો નેહાયતહી મેરી જાન અભી તુમ,
દુન્યાકે હો મક્કારોંસે અન્જાન અભી તુમ.
બહોતાન કોઈ લાખ રખે ઉસ્સે હમે ક્યા?
કમસિન હો બસી બાઇસ હો નાદાન અભી તુમ.

મસ્તેનાજ-ક્યા બાત હએ આએ જાની મ્હે વલ્લાહ તુમારી.
લૌંડી ન સમઝ રખ્તી હએ કુચ્છ આહ! તુમારી.
ક્યા જાનું મએં યું હોતી હએ નાહક઼કી અદાવત,
તબ ચાહકોભી સમઝી, જો કીઇ ચાહ તુમારી.

અમીર——તુમ સાદાહ હો જૈસી, યુંહી દિલભી હએ સાદા,
ઔર તુમસાહી પ્હે આપકા માઇલભી હએ સાદા.
બે સર હએં અગર હમ, તો હોં બસ આપભી બે તેગ,
મક઼તૂલ જો સાદા હએ તો ક઼ાતિલભી હએ સાદા.

મસ્તેનાજ-પુરા મેરા અબ જલ્દીસે અરમાન કરો તુમ,
શાદીકા મોહૈયા સભી સામાન કરો તુમ.
ગુન્ચેકી રવિશ તંગ હએ દિલ હિજ્રમે આએ ગુલ,
બિશગુફ્તા હમે વસ્લસેં આએ જાન કરો તુમ.

અમીર——અસબાબ સબ મોહૈયા હુવા અબ રહી ન દેર,
કલકી પડેગા સેજપે ફૂલોંકા આકે ઢેર.

નોશાહકા જોકે પહેનતે હએં અબ લિબાસ હમ,
અબ જેવરે અરૂસસે હો જાવો તુમભી સેર.

[બગલગીરી કર કર જાને ચહાના અમીરકા, મસ્તેનાજકા હંસ કર રૂખસત કરના, અસફૂ-લકા હીરોંકા હાર લે કર આના, મસ્તોનાજકા ખુશિયાં મનાના. મુદબ્બિરકા દબે પઓરાં આના, ઔર છુપ કર દોનોકી તકરીર સુનના.]

Doodah Doodah.—Air.

ઝિન્ઝોટી.—લગાવો બાજી ચોસરકી.—અંગ્રેજી તર્જ.

અસફૂલ—લે આએ હએં ર્હે હાર હમ, લો ર્હે, લે લો,
ન હિસ્સેમે હો ઐસો કમ, લો ર્હે, લે લો.—લે.
હો શાદીસેભી શાદ, તો હમ હો બામુરાદ,
દખાવો લાખોંકી રકમ, લો ર્હે, લે લો.—લે.
જો દો મુઝે ર્હે હાર, તો મેરા બેડા પાર,
વ ક્યા હો મેરા રોઅબો દમ, લો ર્હે, લે લો.—લે.
જી ચહાતા હએ ર્હે, કે અસફૂલહી ર્હે લે,
ન મસ્તેનાજ ખાવો ગમ, લો ર્હે, લે લો.—લે.

[અસફૂલકા મસ્તેનાજકો હાર દેના, ઉસકા ખુશ હોના.]

અ બિ યા ત.

મસ્તેનાજ—અએ વાહ! સુબહાંન અલ્લાહ હએ ર્હે હાર ક્યા!
અસફૂલ—ઐસા વૈસા તુમને પાયા યાર ક્યા?
મસ્તેનાજ—આઈના લા પહેનકે દેખું મએં અબ,
અસફૂલ—પહેલેતો આફત થી, અબ હોગી ગજબ.

[અસફૂલકા મેજપરસે આઈના ઉઠા કર મસ્તે-નાજકો દેના, ઉસકા આઈનેમે અપના હુસ્ન દેખ કર મગરૂર હોના.]

મસ્તેનાઝ--ઐસી સુરતપર ન ક્યું કોઈ મરે ?
અસફૂલ—યૂસુફ આગે આપકે પાની ભરે.
મસ્તેનાઝ--સજતી હું અબ જાકે સબ સિન્ગારસે,
અસફૂલ—હિસ્સા વ્હાં પહેલે ચુકા દો હારસે.
મસ્તેનાઝ--તુ ન જબતક ખત હમારે લાએગા,
એક પાઈભી ન હમસે પાએગા.
અસફૂલ—ખૂને અશફકા થા બસ હમસે કરાર,
બાત ખતકી હમ ન જાને જીનહાર.
મસ્તેનાઝ—હમ ન હિસ્સા દેંગે તુઝકો હારમે,
અસફૂલ—જાતા હું હાકિમકે મએં દરબારમે.
મસ્તેનાઝ--ઉસ્સે તેરે હાથમે ક્યા આએગા ?
રુસવા હુંગી મએ, તેરા સર જાએગા.
દેખ અસફૂલ ચાહે ગર અપના ભલા,
તો વ્હો ખત પએદા કહીંસે કરકે લા.
હાથ અપને વ્હો ન આવે જબ તલક,
ખએર દોનોકી નહીં હએ તબ તલક.
ચલ રૂપએ દેતી હું તુઝકો દો હજાર,
પર ખતોંકી ફિક્ર રખ લાએલો નહાર.

[મસ્તેનાઝકા અસફૂલકો લે કર જાના, મુહબ્બિરકા તમામ બાતેં સુન કર જાહિર હોના, વ અફસોસ ! જિતાના.]

કાફી.—હોરી.—હિન્દમે કૈસો ફાગ રચોરી —તર્જ.

મુહબ્બિર—

અએ ખુદા તુ, મકસે ઔરતોંકે બચા તુ.—અએ.
જાહિરમે ભોલી હએ, બાતિનમે ઇનકો પએદા કિયા હએ બલા તુ !
યા રબ ક્યા સીનેમે દિલકી જગેપર ઉન્હોંકે હએ પથ્થર રખા તુ !
હમે દૂરહી રખ સદા તુ, મકસે ઔરતોંકે બચા તુ.—અએ.

[મુહબ્બિરકા ઔરતોંકે તરફ ઇન્કાર જિતા કર જાના.]

બાબ પહેલા—પરદા આઠવાં.

અમીરકા ગુલજાર મહેલ.

[હોના રોશની બેશુમારકા, સબ આહલેકારોંકા
અમીરકે લિયે શાદી મુબારકબાદી ગાના.]

I have been all over everywhere.—AIR.

કવ્વાલ.—ઈંગ્રેજી.—મરૂંરે મારી માય બેહેનો.—તર્જ.

આહલેકાર—

સરીરઆરાએ મુલ્કે ગરદૂં હો તા શહે ખાવર,
કમર હો જબ તક વઝીરે આઝમ જો શાહાકા શબ ભર.
તામીર મુનશી ઉતારદ હો, ઔર જોહરા રામિશગર,
રહે સિતારોંકી અફસરી જબ તલક જોહલકે સર,
હો તબ તલક નજર, હો તબ તલક નજર,
અમીર ઔર મસ્તેનાજપર ઓ જહાનકે પરવર.—સરીરઆરાએ.
બુખારે અર્જસે અબ્ર હો ઔર અબ્રસે પાની,
રવાં જો પાનીસે બાહાર હો ઔર ઉસકો તુગ્યાની.
વહે સિતમએ ખાક હો જો તુગ્યાંસે ફર્શે રએહાંની,
બને જો રએહાંસે હએવાં, હએવાંસે રહે ઇનસાની,
હો તબ તલક નજર, હો તબ તલક નજર,
અમીર ઔર મસ્તેનાજપર ઓ જહાનકે પરવર.—સરીરઆરાએ.

[શાહાના પોશાક પહેન કર અમીરકા આના, સબકા
આદાબ બજા લાના, ઉસકા મસનદપર જુલુસ
ફરમાના.]

અબિયાત.

અમીર——નહીં જમ્આ અબતક હુવે હએં તમામ,
મુખ્બિરને કૈસા કિયા ઇજને આમ!

[આના મુદબ્બિરકા ઘબરાતે હુવે.]

મુદ્દખિબર—અએ સાહેબ વ્હો કાજીજી તશરીફ લાએ,
અમીરે શુજઆજી હએ સાથ ઉનકે આએ.

[કાજીજીકે હમરાહ શુજઆ ઔર આસિફકા આના મઆ દિલનવાજકે લિબાસે ફાખ઼ેરાના પહેને હુવે, ઔર અમીરકા સર્વ કદ ઉઠ કર તાઅ-જીમ બજા લાના, વ અનાકદ્રે મરાતિબ સબકો બિઠલાના.]

અમીર——શુજઆ સાહેબ મમનૂન મુઝકો કિયે,
કે ઇસ બઝ્મે આહકીરમે તસદી લિયે.

[આહલેકારોંકા મસ્તેનાજકી આમદ ગાના.]

(બિલાવલ—ગ઼ઝલ.—આવો પીતમ આવો પીતમ.—તર્જ.

સબ———સજ ધજ કરકે આઈ નવેલી, દેખો વ્હો અલબેલી બની,
શુજઆ દિલનવાજ } આંખે દોનો ખૂંસે રંગેલી, પલકોમે હએ નેજાજની.

સજ.

[આના મસ્તેનાજકા અસફુલકે સાથ ફાખ઼ેરાના લિબાસ પહેન કર મઆ ખ઼વાસોંકે, અમીરકા ઉસે અપને બરાબર બિઠલાના.]

અમીર——અએ શહે ખૂબાં આ તેરે દંદાં બેશક હએ હીરેકી કની,
મસ્તેનાજ—સદકે ન હું કયું સાહેબ તુમપર, તુમસા નહીં હએ કોઇ ગ઼ની.

સજ.

અબિયાત.

અસફુલ—કયું દેર લગે કરને સાઅતભીતો નેક આઈ,
કાજી——હો જાએં ગવાહ અબ દો તુમમેસે કોઈ ભાઈ.
અસફુલ—હએ એક ગવાહ તો હમ, દિગર હો મુદ્દખિબર તુમ,
કાજી——દાનીસ્તમે મેરીભી, બહેતર હો મુદ્દખિબર તુમ.
મુદ્દખિબર—આકાકે લિયે મેરે મન્જૂર મુઝેભી હએ,
અસફુલ—ઔર પાસ તુમારાહી અએ હૂર મુઝેભી હએ.

[કાજીજીકા અમીરકો નિકાહનામા દિખા કર મસ્તેનાજકે હાતસે હાત મિલા દેના.]

કાજી——વ્હે અકદ બંધા અબ હએ, તુમ દોનો ગવાહોંસે,
એક એકકો પસંદ એક એક, હએ અપની નિગાહોંસે.

[મસ્તેનાજ઼કો] અએ બાનો કહો મુઝકો. ક્યા માહર ગુમારા હએ,
મસ્તેનાજ—દસ લાખ રૂપએ બસ હએં,
અમીર—મુઝકોભી ગવારા હએ.

[કાજીકા દોનો દુલહા દુલહનકો દોઆએ દેના.]

કાજી—બસ સાઅતે મએમૂમે, દોનુકા બંધા અક્‌દ,
ખ઼ુદાકે ફ઼ઝ઼લસે દુઆ હએ યહે, કાયમ હો સદા અક્‌દ.

[સબકા દોઆએ દેના.]

બિલાવલ—શૉરટીસ.—ઇંગ્રેજી તર્જ.

સબ—

શાદી હુવી જિનકી વોહા શાદ રહેં, શાદ રહેં, શાદ રહેં,
બનરા બની આબાદ રહેં, આબાદ રહેં, આબાદ રહેં.—શાદી.
હએ દોઆ હ઼ક઼સે રબ્બે ફુલકસે, દુલહન, કાયમ, નૌશાહ દાયમ,
રંજે અદક઼સે કુએદે ફુલકુસે, હરદમ દોનો આજાદ રહેં.—શાદી.
બાગે શાદીમે બસ નેહાલ, અએ પરી, હો હરી, ઔર ભરી, તુ જરી,

મસ્તેનાજ—

તુમ અએ મેર ગુલે બે મિસાલ, દિલબરી, જિગરી, શાદ રહેં.—શાદી.

[સબકા ખુશિયાં મનાના, તરબો નશાતસે શાદીકા ઇખ્તેતામ પાના.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

જંગલ.

[આવારાકા ફટે પુરાને લિબાસમે ફિરાકે મસ્તેનાજમે આહો જારી કરતે આના.]

ભએરવી—ગ઼જલ.—ક્યા ખિજાં આઈ ચમનમે.—તર્જ.

આવારા—

બસ્તિકો કરતા પસન્દ હએ ઔર ન વિરાનેકો દિલ,
કિસ જગે જાવૂં ભલા મએં અપના બહેલાનેકો દિલ.—બસ્તિકો.

કુચ્છ તો સામાંને તરબ દેના થા, જો દેના થા દિલ.
હમને દિલ પાએ છલાવી માહ્જ તરસાનેકો દિલ.—બસ્તિકો.
પાયા હએ આખિર બુતાને સંગદિલસે ફએજ કયા?
કાચ્અએસે ચલ કર ગયા થા કયું તુ બુતખાનેકો દિલ.—બસ્તિકો.
આદમી હએં જ્હોભી જો પિતે હએં ખુમ હાએ નશાત,
તરસે ય્હાં એક બાદએ ઇશરતકે પએમાનેકો દિલ.—બસ્તિકો.
જીતે થે તબતક કે જબતક જીનેમે થા કુચ્છભી હજ,
આહાતા હએ અબ તો રૌનક અપના મર જાનેકો દિલ.—બસ્તિકો.

[આના આસિફો દિલનવાજકા ભેસ બદલ કર મએઆ મુદબ્બિરો શુજાઆકે. આવારાકા ઉન્હોકો દેખ કર એક બાજુ પોશીદા હો જાના.]

અબિયાત.

મુદબ્બિર—બાત ય્હે સચ હએ તુમારી ઉસનેહી બસ ખું કિયા,
છુપકે મએંને ઉસકે ઘરમે માજરા સબ સુન લિયા.
પર ખતોંકી અપને હએ ઉસકો નેહાયત જુસ્તજુ,
તા બ મર્ગ ઉસકો રહેગી ય્હે સલામત જુસ્તજુ.
આસિફ—ઉસકો તહેખાનેમે તુમ લાવો કિસી તદબીરસે,
હોગી કાબલ ખુંકી વ્હાં જ્હો અપનીહી તકસીરસે.
મુદબ્બિર—કયા મજા હો ગર સુને તકરીર સબ ઇબ્નેઅમીર!
શુજાઆ—ઉસકો મએં લે આતા હું, કયું હો મુસીબતમે અસીર?
મુદબ્બિર—લાના મસ્તેનાજકો ય્હે મેરે જીમ્મે કામ હએ,
શુજાઆ—વ્હાં અમીરે વાલાકો મએં લાવું તોહી નામ હએ.
આવારા—[ખુદસે] મર્દો ઔરત દોનોભી હએં ય્હે મેરી પએછાનકે,
પર હએ બેહતર ય્હે રહું અન્જાનહી મએં જાનકે.

લાપાલી—ગજલ.—તુમ સલામત રહો.—તર્જ.

દિલનવાજ—

મર ગયા જો દુઃખી બસ આજ કીયામત ઉસકી,
રન્જહી ઉસકા રહા ઔર ન રાહત ઉસકી.—મર.

ફૂ બ ફૂ ખાક સબા ઉસકી ઉડાતી હોગી,
આહે જિતની કરો તુમ ભાઈ હિમાયત ઉસકી.—મર.
કોઈ બતલા દો જગા મુઝકો મજારે આશક,
જાન દે દૂંગી મયેં બસ દેખકે તુરબત ઉસકી.—મર.
ગુસ્લકો ખૂં થા કફન ખાકકા પહેના હોગા,
ઔર ફરીસ્તોંસે છઠી હોવેગી મૈયત ઉસકી.—મર.

મજકુરં તર્જ.

આસિફ—

જુલ્મ જિસને કિયા વ્હો ખ્વાર હુવા હએ કે નહીં?
જાલિમોંકે લિયે ઈનસાફ ખુદા હએ કે નહીં?—જુલ્મ.
ખૂને આશકસે રંગે દેતે હએં દામન ઉસકા,
કુચ્છ તાહમ્મુલભી તેરે દિલમે જગા હએ કે નહીં?—જુલ્મ.
"સબ્ર તલખસ્ત વ લેકિન બરે શીરીં દારદ,"
કૌલ સાઅદીકા ભલા તુમને સુના હએ કે નહીં?—જુલ્મ.

[એકાએક આસિફકી નજરકા આવારા પર પડના.]

અબિયાત.

અરે કોન ર્‌હે છુપકે સુનતા હએ હાલ!
વ્હો કુહેબાકા જાસૂસ હએ બદ ખિસાલ.
કરૂં ઇસકો ખન્જરસે મયેં અબ તમામ,
વગરના વ્હો રદ અપના સબ હોગા કામ.

[આસિફકા દૌડકર આવારાકો જમીનપર પટકના,
ઔર ખન્જર નિકાલ કર ઉસે મારને ચહાના,
દિલનવાજકા રાહમ ખા કર ઉસકો બચાના.]

દિલનવાજ—ઇસે છોડ ર્‌હે બેગુનાહ હો કહીં,
ખુદા જાને જાસૂસ હએ યા નહીં.
જો ચાહે તો તહેખાનેમે રખ્ખો કૂએદ,
વ્હો કામ હોને તક ર્‌હે રહે અપના સએદ.

આસિફ—[આવારાકો]કરૂં પુરા તુઝકો ઇસી આનમે,
રહેગા યા એક હરૂતા જીન્દાનમેં?

અહુસ—ગઝલ—જગત જીવન.—તર્જ.

આવારા——ન ફુએદકા ખતર, ન મરનેકા હુએ ડર,
હમ આગે મરનેકે ગએ હુએ ખુદથી મર.—ન.
લગાવો જલ્દ તેગ, ન તુમ કરો દરેગ,
તુમારે કામમે જો આએ મેરા સર.—ન.
મએં વક્ફકા હું માલ, હુએ ખૂં મેરા હલાલ,
જો સમઝે અપની મિલ્ક, જિસકી હો નજર.—ન.
હું મએંતો સબ્રમે, પ દિલ હુએ જબ્રમે,
ઔર આંખોંકી તો રાહસે બહે ગયા જિગર.—ન.

બ એત.

આસિફ——અભીતો ચલ હમરાહ દિલસોજ કે,
રેહા હોવેગા બાઅદ ચંદ રોજ કે.

[આસિફકા આવારાકો પકડ કર લે જાના,
સબકા પિછે પિછે હોના રવાના.]

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

ઇબ્નેઅમીરકા મહેલ.

[વારિદ હોના મસ્તેનાજકા મઆ અસફલકે.]

તિલંગ—ગઝલ.—સખી કોઈ શામસે મિલા દો મુઝે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—ફિક્ર તુઝકો નહીં હુએ કામકી સચ,
બેવફા જાત હુએ ગુલામકી સચ.—ફિક્ર.
દિલ મેરા માનતા જરાભી નહીં,
બાત તુઝસે નમક હરામકી સચ.—ફિક્ર.
ન ખતોંકા પતા લગા અબ તક,
નૌકરી કરતા હુએ તુ નામકી સચ.—ફિક્ર.
ક્યું દે તસકીન તુ મેરે દિલકો!
તેરી તનખ્વાહ હુએ મુદામકી સચ.—ફિક્ર.

Garryowen (IRISH.)

જીલા—બિલાવલ.—ઈંગ્રેજી તર્જ.

અસફૂલ——દિલવા અમીરતો દિયા, ઔર જામે અએશભી પીયા,
લાખોંકા માલ લે લિયા. દિલવા.
આશકકા ખૂનભી કિયા, મર મરકે મએંતો હું જિયા,
મન્જૂર તુમને ન કિયા, મુઝકો નફર તો મએં ચલા.
દિલવા.

મુસદ્દસ.

મસ્તેનાજ[ગુસ્સેસે]જાતા હએતો ચલા જા તુ દેતા હએ દમકિસે?
માહવાર મુફતકા નહીં દેને કે હમ કિસે.
તેરેસી નિસ્ફભી કભી દેને રકમ કિસે,
એ હુકમકે હટાને ન દેતે કદમ કિસે.
ખા કર રૂપએ હજારો ન ખિજમત ગુજાર હો,
તુઝસે નમક હરામપે ખાલિકકી માર હો.
અસફૂલ——ગુસ્સે ન હોં, હસોં, ન પડો ઇજતેરાબમે,
કોશીશ કરૂં તુમારે ખતોંકે મએં બાબમે.
પર દો રૂપએ હજાર, તુમ ઉસકે હિસાબમે,
બાઇસકે ફર્જદારોંકિ હું મએં અઝાબમે,
કરકે અદા યેહ ફર્જ ફિરૂં સબ જેહાનમે,
લે આવૂં ઉન ખતોંકો ગો હોં આસમાનમે.

ખમ્સા.

મસ્તેનાજ——ઔર ધૂલ ડાલે નામપે તેરે હજારકી,
પર ખૂબ રખના યાદ તુ અપને કરારકી.
[મસ્તેનાજકા સામનેસે અમીરકો આતે હુવે દેખનાં.]
આમદ હુવી અમીરે જુવિલ ઇફતેદારકી,
બસ બંદ બાત અપને કરો કારોબારકી,
કરતી હું ઇહતેમાસ મએં લાઅલોંકે હારકી.
[આના અમીરકા શુજઆકે હમરાહ, અસફૂલકા આદાબ
બજા લાના, મસ્તેનાજકા બગલગિરી કરના.]

ભઍરવી—ઠુંમ્રી.—તોરી મધમાતી નઍનાંરે.—તર્જ.

અમીર—

મોરી મનમાની મોહેના, મોહે ચઍન, દિનો રઍન,
દરસ સરસ બિન તોરે નહીં સોહેના.—મનમાની.
બસ ગઇ જબસે તુ મનમા હમારે, તોહે દમભર નાહીં બિસારે,
જાવેં ન જબતક યમકે દ્વારે, તબતકભી બિસરંગે હમ જાની તોહેના.
મનમાની.

કલ્યાંન-ઠુંમ્રી.—મધ ભરીયાં નઍના રે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

મતવારી કિની રે, તુને ઓ પીતમ, રસ ભરિયાં, પ્રેમ અંખરિયાં,
નિખરિયાં, જો કરિયાં, ખિસરિયાં, સુધહુ દીની. મતવારી.
બઍરી હઍં મોરે ડગર, ડગર, ઓ મીત નજર તુ રખ મોહે પર,
જબસે ચાહે તુ મનમા લીની. મતવારી.

ભઍરવી—ગઝલ.—ઊઠ પ્રભાત સમરિયે શ્રી ગનેશ દેવા.-તર્જ.

શુજઆ—

તુમસા હોવે નાજ મસ્તો ઇનસા હોવે બાર મસ્ત,
ફૂ બ ફૂ ફિરતા ફિરે ફૂર કહું ન હો કર પ્યાર મસ્ત!—તુમસા.
ચશ્મ વા હઍ ઇનકી હરદમ, હરઘડી તુમ પે નકાબ,
તુમસા જીલવા મસ્ત હો, ઔર ઇનસા હો દિદાર મસ્ત.—તુમસા.
દિલબરીમે આપકી હઍં રોજો શબ ઇબ્નેઅમીર,
હમને મસ્તેનાજસા દેખા ન કોઇ યાર મસ્ત.—તુમસા.

મુ ખ મ્મ સ.

ઇબ્નેઅમીર-તશબિ સનમ જો ઢુંડિયે તેરે જમાલકી,
તો વાહદ હૂ હઍ જાત ફકત જીલજલાલકી.
નિસબત કહાંસે લાવૂં મઍં તેરે ખિસાલકી!
આદમકો હઍ મનકસે બુજર્ગિ કમાલકી,
બેશક મિસાલભી નહીં, બસ બે મિસાલકી,

મસ્તેનાજ—એક હાર બાઅલાંકા દો, યેહે હએ અર્જ હાલકી,
જેવરસે આપકે હુવી જીનત જમાલકી.
બૂ મેરી ખૂબભી હએ તુમારે ખિસાલકી,
વર્ના હએ સદહા ઔરતેં મેરે મિસાલકી,
ઉનસી હું બંદી મએંભીતો એક જુલજલાલકી.

[મસ્તેનાજો અમીરકો દેખ કર અસફૂલકા ખુશા-
મદસે કુચ્છ નિકાલનેકી તદબીર કરના.]

અસફૂલ——[ખુદસે]યેહે જાહ ધનકી, ઔર મેરે આકાકા યેહે જલાલ!
કયું કર ન દેખ દેખકે હું શાદ મએં કમાલ!
[અમીરકો]પુરા નમક ગો પાતા નહીં યેહે નમક હલાલ,
ફૂરભી દોઆગો આપકા હું મએં અએ નેકફાલ.
સાહેબ મુઝેભી એક જરે બક્તકી દો શાલ.

મુ સ દ્દ સ.

અમીર——જા કર મુદબ્બિર અપનેસે પેહી સવાલ કર,
લે કર હમારા નામ ઉસસે અપની શાલ કર.
બાઅલાંકે હારકે લિયેભી ફીલાફાલ કર,
કહેના કે જલ્દ પહેનાકે શાદ ધનકો હાલ કર.
[અમીરકા શુજઆકો બના કર મસ્તેનાજકો કહેના.]
મશગૂલ ધનકે સાથ હું મએં કોઈ કારમે,
શબકો ન તુમને રહેના મેરે ઇન્તેજારમે.

[અમીરકા શુજઆકે હમરાહ જાના, મસ્તેનાજકા
દસ્તે અફસોસ મલ કર અસફલકો દમ બરાના.
મુદબ્બિરકા આના, ઔર પોશીદા હો કર સબ
હાલ સુનના.]

મસ્તેનાજ—તુઝકો કયા મુઝી, તુ તો હંસતા હએ,
દિલમે બસ ગંજ તેરે બસતા હએ.
મન મેરા કાલા હોકે ડસતા હએ,
ન કમર બાહરે ખત તુ કસતા હએ,
જો નહીં ગર ચડેગી અપને હાત,
હમકો મરના પડેગા અપને હાત.

[મુદબ્બિરકા એકાએક જાહિર હોના, અસફલ
ઔર મસ્તેનાજકા ઘબરા કર હોશ ખોના.]

મુદ્દબ્બિર—વ્હો ખતોંકી હય્એ મુઝકો પક્કી ખબર,
મસ્તેનાજ—કોનસે ખત? ય્હે બાતહી હય્એ દિગર.
મુદ્દબ્બિર—જો લિખે તુમને બાનો આશક પર,
મસ્તેનાજ—કૌન આશક? હો તુમ દિવાને મગર.
મુદ્દબ્બિર—હુવા એક રાતમે હય્એ ખૂં જિસકા,
[સહમ જાના મસ્તેનાજકા.]
ડરતી હો ક્યું, તુમ્હે હય્એ ડર કિસકા?

અ બિ યા ત.

અસફૂલ—કહિયે સાહબ, વ્હો ખત હય્એં કિસકે પાસ?
મુદ્દબ્બિર—તુતો જિનેકીભી ન રખના આસ.
મસ્તેનાજ—રૂઠા હય્એ હાય્એ! આસમાં હમપર,
અય્એ મુદ્દબ્બિર હો મેહેરબાં હમપર.
ખત વ્હો લા દે મુઝે અય્એ નેક અંજામ,
તેરી લૌંડી રહુંગી ઉમ્ર તમામ.
વર્ના હય્એ કિસકે પાસ, ઉસકા નામ
મુઝકો બતલાકે ચાહે સો લે દામ.
મુદ્દબ્બિર—જાનતા મય્એં નહીં હું નામ ઉસકા,
હય્એ ખબર પર મુઝે મુકામ ઉસકા.
ગર ચલો ઉસકે ઘર હમારે સાથ,
આતેં શબ ભરમે ખત હય્એં અપને હાથ.

બિલાવલ.—ઠુમ્રી.—તુને કૈસી કિનીરે તદબીર.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

મુઝે જૈસી કહો તદબીર, નાહીં સર ફૂરે ય્હે દિલગીર.—મુઝે.
લૌંડી તુમારી, તુમપે હય્એ વારી,
ન જાને ય્હે હાલ બ્બનેઅમીર, મેરે મશીર. મુઝે.
[મુદ્દબ્બિરકા મસ્તેનાજકો અપને સાથ લે જાના,
અસફૂલકા પિછે પિછે હોના રવાના.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

ત હે ખા ના.

[આશકકે પુતલેકે પાસ આવારા ઔર આસિફકા ખડે હુવે દિખલાઇ દેના. દિલનવાજકા આવારાકે પુતલેકે નજદીક ઉસકે મર્ગકા ગમ કરના.]

પીલુ.—સોજ.—ખાકમે તેરા નાજુક બદન હુએ.—તર્જ.

દિલનવાજ—

મૌતસે તેરી થી કતખિદાઇ, જાની મેરે, સદકે તેરે, જાની મેરે,
હમસે ક્યું કીઇથી ફેર આશનાઇ, જાની મેરે, સદકે તેરે, જાની મેરે.
મૌતસે.
ખાકસારી જો થી દિલરૂબાઇ, શકલે ખાકીકી આખિર બનાઇ.
જાની.
ગુલ થા મેરે ચચાકે ચમનકા, જાની મેરે, સદકે તેરે, જાની મેરે,
હોકે મૌહતાજ ગજ ભર કફનકા, જાની મેરે, સદકે તેરે, જાની મેરે,
હુવા સાકિન તુ જન્નત વતનકા, કર ગયા મુઝસે બેએતેનાઇ
જાની.

[દિલનવાજકો ગિરિયા વ જારી કરતે દેખ કર આવારાકા સબ ભેદ પા જાના, મગર કિસમતકી કરામત ક્યા હુએ વહો દેખનેકે ઇરાદેસે અપનેકો છિપા કર જાન બુજકે અન્જાન હોના, આસિફકા દિલનવાજકો દિલાસા દેના.]

મુ દ સ.

આસિફ—જાનતે હુએં હમ કે આશકકા બહોત હુએ તુમકો ગમ,
પર કરો ચૌગીર્દ ઘટેમતો એક પલ ગિરિયા કમ?
ઓકે જી ઇસ પુતલેમે ક્યા ડાલ દોગે અપના દમ?
નાગહા મરનેકા બેશક હોતા હુએ અફજૂં અલમ,

વકૃત જૂઝ અલ્લાહકે પર કૌન જાને મૌતકા ?
જાએકા ચખ્ખેગા હરએક હર બહાને મૌતકા.
[આવારાકા તદબીરસે દોનોકી તકદીરકો રોકના.]

કૌસયા.—ગઝલ.—ઇશ્કે વ્હો આતશ સોજાં હએ.—તર્જ.

આવારા—
કિસે હએ તપને લિયા, ઔર કિસે વખાને લિયા,
અબસ બહાને હએ સબ, સબકો હએ કજાને લિયા.—કિસે.
કિસીસે પએદા કોઇ, ન કોઇ કિસીસે મરા,
જિસે ખુદાને દિયા થા ઉસે ખુદાને લિયા.—કિસે.
વ્હે અર્શા ફર્શકે મિઝાંમે દોનુ હએ પલ્લે,
ફના અબદને લિયા, તો અબદ ફનાને લિયા.—કિસે.
બદોંકી મિલ્કકે માલીક હએં નેકહી આખિર,
ખિઝાંકા રંગ સદા કબ્જેમે ફિઝાને લિયા.—કિસે.
[આસિફકી નજરકા દરવાજેપર જાના.]

સુ દ સ.

આસિફ——હમરાહ શુજઆકે આતા વ્હો ઇબ્નેઅમીર હએ,
અચ્છા લગા નશાનેપે તો અપના તીર હએ.
આશકકા અપને ખૂની જો મુઝી શરીર હએ,
ફજલે ખુદાસે આજ વ્હો હોતા અસીર હએ.
આવારા પિછે પુતલેકે છુપકે ખડે રહો,
હમને સિખાયા જો તુમ્હે વ્હો વકૃત પર કહો.
[આવારાકા પિછે પુતલેકે છિપ જાના, શુજઆકા બુર્કેપોશ હો કર મઆ અમીરકે આના, આસિફકા આદાબ બજા લાના.]

અ બિ યા ત.

આસિફ——ઇબ્નેઅમીર, બન્દગી સાહેબકો અર્જ હએ.
ઇબ્નેઅમીર–તસલીમ, વ્હે જવાબ મેરે પરભી ફર્જ હએ.
તહેખાના તુને અચ્છા વ ઉમદા બનાયા હએ,
પર કામકા કયા તેરે, કયું જાહમત ઉઠાયા હએ ?

શુજઆ——કુચ્છ અર્સેમેહી જાનોગે ઇસકાભી રાજ તુમ,
ચલકે વહાંપે બએઠિયે બન્દાનવાજ તુમ.
[સામને દેખ કર] છિપનેસે હોગા ભેદ છુપા હમપે આજ અયાં.
આયા વ્હો સામને જોકે પરદેમે હુએ નેહાં.
[આના મસ્તેનાજકા મએઆ અસફૂલો મુદબ્બિરકે બુર્કા પહેન કર, અમીરો શુજઆકા છુપ જાના.]

મસ્તેનાજ—
[આહેસ્તગીસે]જાનતા મુઝકો ન હો વ્હો, જિસકે મએં ચલતી હું પાસ,
જાનતા અન્જાન હો, વ્હો તુમને પહેના હુએ લિબાસ.
[અસફૂલકા આસિફો દિલનવાજ્કો દુસરે લિબાસમે પએછાન કર મસ્તેનાજકે કાનમે આહીસ્તાસે કહેના.]

અસફૂલ—
દીલનવાજ હુએ, ઔર આસિફ કુચ્છ ન કુચ્છ તો રાજ હુએ!
મૌત હમ દોનોકીભી આજ આઈ મસ્તેનાજ હુએ.
[મસ્તેનાજકા ઘબરા કર વાપસ જાને ચહાના.]

મસ્તેનાજ—જાને દો મુઝકો અએ સાહેબ, જી મેરા ઘબરાતા હુએ,
મુદબ્બિર—શકલ ખતવાલેકી વો બન્દા તુમ્હે દિખલાતા હુએ.
[મુદબ્બિરકા મસ્તેનાજ્કો ગરદનમસે પકડ કર આશકૂકે પુતલેકે દિખલાના, મસ્તેનાજો અસફૂલકા હુએબત ખાના.]

મસ્તેનાજ—કૌન વ્હો મકતૂલ આશક! યા ઇલાહી ખએર કર!
અસફૂલ—આપરે ર્યે ભૂત! અસફૂલ ભાગનેકી સએર કર!
[અસફૂલકા મારે ડરકે આહેસ્તગીસે ફરાર હોના, અમીરકા મસ્તેનાજકો શકકી નજરસે દેખ કર શુજઆસે પુછના.]

અમીર——અએ શુજઆ સાહેબ ભલા ર્યે કૌન હોગી નાજની?
શુજઆ——નામ મસ્તેનાજ હુએ, આગે ખબર મુઝકો નહીં

અમીર——કૌન મસ્તેનાજ ! મેરી બાનું ઐસી બદ ખિસાલ !
શુજઆ——આપ ગુસ્સેમે ન આવો, ખુદહી સબ જાનોગે હાલ.
અમીર——ઉસ ફરીશતા ખૂસે તો હરગિજ ન હોગા ઐસા અએબ,
શુજઆ——જૂજ ખુદાકે જાનતા કોઈ નહીં આહવાલે ગએબ.

[મસ્તેનાજકા આજેજ આ કર પુતલેકે સામને દો જાનુ હોના, ઔર બહોત મિન્નતસે રો કર ખત માગના.]

મસ્તેનાજ——દે અએ રુહે પાક,હાં વ્હો ખત જો મેરે તેરે પાસ?
ગએબી આવાજ-ખૂન જિસે મેરા કરવાયા, વ્હે કહે દો બે હિરાસ.
મસ્તેનાજ—હોકે તુ મકતૂલ કાતિલકી નહીં તુઝકો ખબર ?
ગએબી આવાજ-એક સુખન મેરી જબાની સુન લે તુ ઇસ હાલ પર.

કાફી.—ઇંગ્રેજી.—તમો આતશી ચેહે વચ્ચે—તર્જ.

હમ જો કાતિલકાહી જાનતે કામ,
કયું એ આતા ફેર અપના અન્જામ.
જીસકે ખાતિર હગતો પે બદનામ,
બાહરે જર કીયા હમે ઇતમામ.
મેરા ઉસકા વ્હે હમે ઝઘડા,
હમે આખીરશ પેશ મોલા,
ખાસો આમ. હમ.

ખમાચ.—ઠુમ્રી.—આજ સગરી સખીયાં છુડાઇરે.—તર્જ.

મસ્તેનાજ—

અપરાધ મોરા મોહે ક્ષમા કર,મોહે ક્ષમા કર,મોપે દયા કર.—અપરાધ.
ભયો મોરી અગ્નાસે બાત તેહારો, નાથ છુપો રાખ પાપ હમારો.
અબ દે મોહે મોરી પતીયાં વ્હો લા કર.—અપરાધ.

અ ભિ યા ત.

અમીર——અએ શુજઆ મુઝકો કહો વ્હે કૌન હોગી બદ સિફાત?
શુજઆ——તુમ યહાં ઠએરો જરા મએં કરકે આવૂં ઉસ્સે બાત.

[શુજઆકા એકાએક અસલિ સૂરતમે બાહેર નિકલ આના, મસ્તેનાજકા ઉસે દેખ કર ઘબરાના, ઔર તએશ ખાના.]

મસ્તેનાજ--અએ મુદબ્બિર બસ જપે આને દિયા ક્યું ગ઼એરકો ?
શુજઆ——જૈસી તુમ આઈ, યુંહી આયા હું મએંભી સએરકો.
અમીર—[ખુદસે] ક્યા મુદબ્બિરભી હમારા આંયા બસ ઔરતકે સાથ!

[મસ્તેનાજકા શુજઆકે પએર પર ગિર કર રહમ ચહાના.]

મસ્તેનાજ—મેરા મરના જીના તો હએ અએ શુજઆ અબ તેરે હાથ.
શુજઆ——અબ નહીં લાયક મેરે, તુમ બાત કિજે દૂરસે,
મસ્તેનાજ—અએ શુજઆ ઇન્કાર કરના જેબા હએ મજબૂરસે ?

મુદસ.

વકૃત થા એક વ્હોભી મેરે બિન ન થા તુમકો ક઼રાર,
વકૃત થા એક વ્હોભી દિલસે તુમ મુઝે કરતેથે પ્યાર.
વકૃત થા એક વ્હોભી મેરી દીદકા થા ઇન્તેજ઼ાર,
તુમકો મેરે મિલનેકી થી આરજ઼ૂ લએલો નહાર,
લબસે લબ અપને મિલે રહેતે થે વ્હોભી વક઼્ત થા,
તુમ તો હાં, ઔર હમ નહીં કહેતે થે વ્હોભી વક઼્ત થા.

[અમીરકા પેચોતાબ ખા કર અસ્લિ સૂરતમે બાહિર નિકલ આના, ઔર મસ્તેનાજકે મુહપરસે નક઼ાબ ઉઠાના.]

અબિયાત.

અમીર——હમભીતો દેખે જરા મુહ તુઝસી ગુલઅન્દામકા !

[અમીરકા મસ્તેનાજકો ઔર મસ્તેનાજકા અમીરકો દેખ કર હએરાન હોના.]

મસ્તેનાજ—કૌન અમીર! અફસોસ ! અબ જિના નહીં કુચ્છ કામકા.
અમીર——તુ તો મસ્તેનાજ઼, આલૂદા ગુનાહોંમે ન થી ?
મસ્તેનાજ—થી સહી, લેકિન મિયાં તેરી નિગાહોંમે ન થી.
કુત્લ અપને હાથસે તુ કર મુઝે ઇબ્નેઅમીર,
અમીર——અપને હાથોં ભેજે દોજખમે તુઝે ઇબ્નેઅમીર ?

મસ્તેનાજ—તબ તુ ક્યા ઈન્સાફ઼સે ફ઼સવા મુઝે ફ઼રમાએગા?
ખૂની તો ઠેએરી મએં, મુઝકો દાર પર ખિંચવાએગા?
અમીર——કુછ ગ઼રજ મુઝકો નહીં, જીનહાર ન્હેભી કામસે,
શુક્ર હએ કે મએં છુટા તુઝ ફ઼ાહેશાકે દામસે.
ખૂની મસ્તેનાજ, દેતા હું તલાક઼ અબ મએં તુઝે,
કાલા મુંહ અબસે ન દિખલાના તેરા તુને મુઝે.
જાતા હું મએં, ઈસ જગે ઠેએરા ન મુઝસે જાતા હએ,
દિલનવાજ—સાથ મુઝકો લે ચલો કે જી મેરા ઘબરાતા હએ.
[દિલનવાજકા તમામ માજરા સુન કર બેહોશ હોના,
અમીરકા દિલનવાજકો બાગ઼મે લાનેકે લીયે મુ-
દબ્બિરકો ફ઼રમા કર જાના.]
અમીર——અએ મુદબ્બિર, બાગ઼મે અપને તુ ન્હે બાનુકો લા,
આસિફ઼——ગ઼મમે આશક઼કે હુવી હએ નાંતવાં, ગ઼શ આ ગયા.
[મુદબ્બિરકા દિલનવાજકો ઉઠા કર અમીરકે પિછે
લે જાના. મસ્તેનાજકા અપને કિયે હુવે પર
પચતા કર શુજઆસે મઆફ઼ી ચહા કર કીનેસે
બાજ રહેનેકો કહેના.]
મસ્તેનાજ—અએ શુજઆ, જી લે મેરા, પર મુઝસે રખ કિના નહીં,
શુજઆ——રખતા હએ મન્જૂર અબ કિના મેરા સિના નહીં.
[શુજઆકે મજ઼કુર લબ્જ઼ સુન કર મસ્તેનાજકા
પેચોતાબ ખાના.]

મુ સ દ્દ સ.

મસ્તેનાજ—આશક઼ે સાદિક઼કા મએંને હાએ! અપને ખૂં કિયા,
બુલ હવસ દિલ તેરે બાઈસ ન્હે ગુનાહ સર પર લિયા.
બુલ હવસ દિલ તુનેહી તરગ઼ીબ દૌલતકી દિયા,
તુ જ઼રૂર અબ ચએન પા કર પહેલુમે મેરે જિયા,

[તએશસે] કિના સબ છોડેંગે, તુઝકો છોડુંગી પર મએં નહીં,
ચીરનેકે વાસ્તે કયા તેરે ય્હે ખન્જર નહીં ?

[મસ્તેનાજકા કમરસે ખંજર નિકાલ કર ખુદકો મારના, આવારાકા ઉસકો પશેમાનીમ ગર્ક દેખ કર દૌડ કર બચાને આના, મગર કુઝાએ ઇલાહીસે જખ્મ કારીકા હો જાના.]

કિસ લિયે આયા મુઝે હએ રોકને નાદાન તુ !

આવારા—મએં તો જિન્દા હું, અબસ હોતી હએ કયું બે જાન તુ ?
મસ્તેનાજ—જિન્દાભી હો કર મેરે કિસ કામકા બેધ્યાન તુ ?
આવારા—શકલ તો બદલી હએ, હૂં આશક તેરા પએછાન તુ ?

[મસ્તેનાજકા હએરતસે મુંહ ફાડ કર આવારાકા મુંહ દેખના, આસિકો શુજઆકાભી હએરાન હોના.]

અબિયાત.

મસ્તેનાજ—કયા તૂં આશક જિન્દા હએ! અસફલને કિસકા ખૂં કિયા ?
વાએ! ઉસ મક્કારને કયા મેરે પર આફસૂં કિયા !

[આસિફકા નજદીક જા કર આવારાકો બ ગૌર દેખના, મસ્તેનાજકા પેચોતાબ ખાના.]

આસિફ—કૌન મેરા દોસ્ત આશક ! ઔર તેરી હએ એસી શકલ !
શુજઆ—અએ મુસબ્બર, એસી તુને અપની બદલી કેસી શકલ ?
આશક—ફેર હકીકત મએં કહૂંગા અપની અબ તો નેકનામ,
મેરી દિલબરકે કરો જિનેકા કુછભી એહતેમામ.

[મસ્તેનાજકા જાં બ લબ હોનેસે પચતાવા કરના.]

Rosalie the prairie flower.—AIR.

કહેયાન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

મસ્તેનાજ—જૈસા મેરા આના થા, આયા વ્હો અન્જામ,
પેશ રબ મું જાના થા, કાલા મુંહ દિખલાના થા.
પાએ જૈસા પાના થા, ખાલિકસે ઇનઆમ,
હો ચુકા હએ પૂરા મેરા કામ. જૈસા.

બાકી ય્હે અફસાના થા, હોના શોહરતે આમ,
બહેનોકો સમઝાના થા, દાફેઅ બિઠલાના થા,
બેવફાકો આના થા, હિસ્સે મેરે નામ,
હો ચુકા હ્યે પૂરા મેરા કામ. જૈસા.
બહેનો મેરી મત કરો લાલચ ય્હે ના કામ,
નેકીકાહી તુમ ધરો, પહલે અપને દામ,
નેકહી શોહર પર મરો, પાવો નિત આરામ,
હો ચુકા હ્યે પુરા મેરા કામ. જૈસા.

[મસ્તેનાજ઼કી જ઼િન્દગીકા ખતમ હોના, ઉસકા સર
જાનૂ પર લે કર આશક઼કા જારો જાર રોના.]

મુસદ્દસ.

આશક઼——હાયે! મેરી અબ કહો કિસ કામકી હ્યે જ઼િન્દગી!
યાર બિન સચ પૂછો તો બસ નામકી હ્યે જ઼િન્દગી.
મય્યેંને બેશક અપની મુફ્ત ખતમામ કીઇ હ્યે જ઼િન્દગી,
જગમે મેરી કૌનસે આરામકી હ્યે જ઼િન્દગી?
વસ્લતો ઉસકા લિખા થા યૂં કઝાકે વાસ્તે!
જીતાથા મર મરકે, મય્યેં જિસ દિલરૂબાકે વાસ્તે!

[આસિફ઼કા આશક઼કો મનાના.]

આસિફ઼——જી ન અપના ખો તુ, ઐસી નાસજાકે વાસ્તે,
પાઇ હ્યે ઇસને સજા અપની ખતાકે વાસ્તે.
એક બેકસ મરવી હ્યે તુઝ બાવફાકે વાસ્તે,
ચબકે અય્યે આશક઼ બચા ઉસકો ખુદાકે વાસ્તે,
ખૂનકી પ્યાસી રહી તા જીસ્ત તેરી મસ્તેનાજ,
પર તેરી કુરકૂતમે બેશક મર મિટી હ્યે દિલનવાજ.

[આશક઼કા આસિફ઼કે મુહસે દિલનવાજ઼કા નામ સુન
કર ખુશ હોના, ઔર ઉસ બાવફાકે વાસ્તે
ઇન્તેજારી જિતાના.]

આશકુ—દિલનવાઝ! હા! ઉસકી ખાતિર હમ્ને મુઝે જિના કુબૂલ,
દેતા મસ્તેનાઝ, બેશક જાન તુઝ પર દિલ મલૂલ,
લેકે હમ્ને એક બાવફાસે બેવફાઈ બેઉસૂલ,
દિલનવાઝ હમ્ને બાગ઼ો ઉલફતમે મરે એક તાજા ફૂલ,
એૈસે ગુલકો કિસ રવિશ મય્ને ખીંચું ગમકે ખાર પર!
પુર્જે હો જાય્એગા વ્હોતો ઇન્દલીબે જાર પર.
[મસ્તેનાઝકી લાશકો દિખા કર શુજાઆકા આશકુકો સમઝાના.]

અ બિ યા ત.

શુજાઆ—ઇસકી તજહિઝ ઔર તકફીંકા કરો સામાન તુમ,
બાઅદ અસફલકી ગિરફતારીંકા રખ્ખો ધ્યાન તુમ.
અપની વ્હે વાહશતજદા સૂરતકો અય્ આશકુ બદલ,
મય્ને મદદ તુઝકો કરુંગા, કર તુ શુક્રે અજજ઼ો જલ.
[શુજાઆકા આસિફકો ઉઠાને ચહાના, ઉસકા માયૂસી દિખલાના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચૌથા.

ફુરતુતાકા મકાન.

[ફુરતુતાકા લિબાસે ફાખ઼ેરાના પહેન કર ઇતરાતે આના]

સીંધડા—ઠુંમ્રી.—બજન લાગી બંસરી શામકી.—તર્જ.

ફુરતુતા—

કોઈ હમસા નહીં હય્ં વ્હો આજ હમ,
જર હમ્ને ઇતના કે કરતે હય્ં રાજ હમ. કોઈ.
બાઈ હમારા અમીરકા નૌકર, પહેને ન ક્યું વ્હે લિબાસો જેવર,
રોજ નયા ફેર અપના ન ક્યું કર, સજતે રહેં ફેર સાજ હમ.—કોઈ.

ખૂનકા બદલા કહેતે હએં સૂલી, દુન્યા મસલ યે કહેતે હએ ભૂલી,
ખૂની મએં હોકે ફૂલી ઔર ફૂલી, કયું ન હુવે તારાજ હમ?–કોઈ.

[આના અસફૂલકા ધબરાતે હુવે.]

તિલંગ—ઠુંમ્રી.—જેલખાનેકા દારાગા આયા કયારી.—તર્જ.

અસફૂલ—વકૃત આયા હએ અપને સિધારનેકા,
સામા બહેના કરો જી ગુજારનેકા.–વકૃત.
જિસ મુસ્ટગરકો કિયા હએ ઉસ શખ હમને કત્લ,
ખૂન હો કર કહેતા હએ વ્હો અપની હકીકત અસ્લ,
લા કફનભી તો કુબ્ર સંવારનેકા.–વકૃત.

[મુશ્કિલ વકૃત દેખ કર બેઈમાન ફરતુતાકા અપને
ભાઈ અસફૂલસેભી બેઈમાની જિતના.]

અ બિ યા ત.

ફરતુતા—તૂને ખૂન ઉસકા કિયા હએ, તૂ ચલા જા દાર પર,
યે હવસ અરમાનકે દિનમે મએં કેસી જાવૂં મર!
અસફૂલ—જો મએં લાતા થા વ્હો ખાને પીનેકો તો થી તૈયાર,
વકૃત આયા અબ મુસીબતકા તો બસ આયા બુખ્વાર!
ફરતુતા—કોન હએ તુ, મએંને તો દેખા હએ બસ આજહી તુઝે?
ધરસે મેરે જા, કયા આયા મારનેકો તૂ મુઝે?

[અસફૂલકા બહેનકી બેઈમાની દેખ કર હએરાન હોના]

ઝિન્ઝોટી—ઇંગ્રેજી,—કયા હાલ જંગકા હો બયાં.—તર્જ.

અસફૂલ—અએ ભાઈયોં જહાંકે રોવૂં કયું ન હાલ પર,
કરાબત ઔર ખ્વેશી સબ રહી હએ માલ પર.
મલાલ અપને હોતા હએ કિસે મલાલ પર,
બહેન સગી હએ, કયું ન થુકૂં ઇસકી ચાલ પર.
મએં લાતા થા જો પૈસા, તો લેતીથી યે કેસા,
થા ભાઈ મએં પ્યારા બસ માલ પર,
સખ્તિ જો યે આઈ, તો મેરા નહીં ભાઈ,
દેખો તો ઇસકે ભાઈ આમાલ પર.–અએ.

મજકુર તર્જ

ફરતુતા——ગલે તૂ પડતા કિસકે હુએ નિકલ એ બેઇમાન,
કહીં પે તુઝકો દેખા ઇતનાભી નહીં હુએ ધ્યાન.
ક્યા લૂટને તુ આયા હુએ હમારા ય્હે મકાન!
મેરેસી નાજનીકો જાનતા હુએ નાતવાન.
ગરદન તેરી તોડું, જીન્દા નહીં છોડું,
જા જલ્દિ લેકે તુ અબ બસ ય્હે અપની જાન.
દેખા જો ય્હે જેવર, તો ભાઈ બના આ કર,
જાએગા ન ગર તો બસ તૂ મરેગા ઇસ આન.—ગલે.

[આસિફકા સરકારી સિપાહીયોંકા લે કર આના, દોનોકા ઘબરાના.]

(ઝિન્ઝોટી—ઇંગ્રેજી તર્જ.

આસિફ——ઇસકો તુમ તો બાંધો જૂદ, ખૂની હુએ પેહી મરદૂદ,
દેખો હોં ન ય્હે મફકુદ, કીસમતહીસે પાયા જૂદ.
અસફુલ——ય્હેભી તો થી મેરે સાત,
આસિફ——બાંધો ઇસકો હાતો હાત,
ફરતુતા——સુન લો મેરીભી તો બાત,
આસિફ——બાત હુએ બે વજૂદ. ઇસકો.

[સિપાહીયોંકા અસફુલો ફરતુતાકો બાંધકે લે જાના, આસિફકા પિછે પિછે હોના રવાના.]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવાં.

અમીરકા બાગ.

[દિલનવાજકો દિલાસા દેતે અમીરો મુઃબ્બિરકા દિખલાઇ દેના.]

દેસકાર--ગજલ.—રટ નામ જપ નામ વિઠ્ઠ નિરંજન.—તર્જ.

અમીર——અબસ મર્ગકા ગમ હુએ જીન્દે બશરકો,
સફરસે મુસાફિર ન જાએ ક્યા ઘરકો?—અબસ.

ઉરૂજ આદમીકા હએ કિસ ગિનતીમે ફેર,
જવાલ આતા હએ જબકે શમ્સો કુમરકો.—અબસ.
સમઝનેકો દુન્યાં કે બસ હએ સમનદર,
ધધરકો કભી ભરતી, માહે ઉધરકો.—અબસ.
હો કયું નોહાગર ખાનએ દુન્યવીમે,
ન આયા, ગયા જો અદમકે સફરકો.—અબસ.
અગર મરજી હોતો કરો મુઝસે શાદી,
લો કબ્જેમે જર ઔર લાઅલો ગોહરકો.—અબસ.
[દિલનવાજકા અમીરકી બાતકો ન કુબૂલ કરના,
ઔર આશકકી તરફ. અપની વફાદારી જિતાના.]

સારંગ—લાવણી.—સખી નહીં ઘર મેરા દિલદાર.—તર્જ.

દિલનવાજ—

દિલબર હએ જિધર મેરા, વાંહાં હએ સફર મેરા.—દિલબર.
દિલ ઉસપરહી વારૂં મએં, જી અપના નિસારૂં મએં,
માહાશરમે પુકારૂં મએં,
હશ્રકે આદિલ, કહે દે કાતિલ હએગા કિધર મેરા.—દિલબર.
આશક તૂ હુવા હએ આજ, સચ્ચા બા વફાકા તાજ,
લૂટા મેરા આશક રાજ,
મે તેરે દિલદાર, હસ્તિમે જીતહાર હો ન મુજર મેરા.—દિલબર.
મેરે લાઅલ બિન ગોહર, જગકે બજકે સારા જર,
હુકમે મેરે ખાકસતર,
રેહેકે સલામત, બસ મેરી અસમત, કુષ હો ઘર મેરા.—દિલબર.
[આના શુજઆકે હમરાહ જિબાસે ફાખેરાના પહેન
કર શકલે અસલિમે આશકકા, ઔર દિલનવા-
જકો તસકિન દેના.]

અબિયાંત.

આશક—બાજ આ અએ દિલનવાજ અફસોસસે,
[દિલનવાજકા આશકકો દેખ કર હએરાન હોના.]

દિલનવાજ—ઊને આયા ક્યા મુઝે ફિરદોસસે!
આશક—મએં તો જીન્દા હૂં, તુઝે હએ ગમ અબસ,
દિલનવાજ—દે રહા હએ ક્યું મુઝે તુ દમ અબસ.
[દિલનવાજકા આશકકો ગલે લગાના, લાના બેડિએં પહેના કર આસિફકા ફરતુતા ઔર અસફૂલકો મઅ્‌આ સિપાહીયોંકે.]
આસિફ—ખૂની હએં સાહેબ ય્હે દોનો તુન્દ ખૂ,
અમીર—માજરા કહે દે અએ અસફૂલ મૂ બ મૂ.
જિન્દા આશક હએ, હુવા ફેર કિસકા ઘાત?
[અસફૂલકા આશકકો સામને દેખ કર ચોંકના.]
અસફૂલ—ભૂત બન કર આયા હએ ય્હે નેક જાત!
[આશકકો] મુઝકો અએ હઝ્રત મુતાહિર કર મઅ્‌આફ,
ખૂન તેરા હો ગયા હએ હમસે સાફ.
ખીંચને તસવીર તુ તો આયા થા,
હમને કહાવાખાનેમે બુલવાયાથા.
ભૂલ કર અફસોસ! તુ તો આ ગયા,
ઔર તુઝે શેરે અજલને ખા ગયા.
[અસફૂલકી તકરીર સુન કર આશકકા પેચોતાબ ખાના.]
આશક—હાએ! મએં સમઝા ય્હે કિસ્સા ક્યા હુવા!
મેરેહી બાઇસસે એક બેકસ મુવા.
દોસ્ત એક મુફલિસ મુસવ્વર થા મેરા,
કુચ્છ સહારા ઉસકો અકસર થા મેરા.
ખીંચને જાતે થે જો શબ હમ શબી,
આ ગઈ વ્હો સામને ઉસ દમ શબી.
ઔર કહા "દો રોજકે ભુકે હએં હમ."
રાહમ મુઝકો આયા ઉસપર એક દમ,
સોંપ કર બસ કામ ઉસે તસવીરકા,
દિલ ઉઠા દુન્યાંહીસે દિલગીરકા.

જાકે જંગલમે રહા શામો સહર.
કરતા થા ઝાડોંકે પત્તોંસે ગુજર.

[આશકકી હકીકત સુન કર દિલનવાજકા મારે ખુશીકે ફૂલ જાના. અમીરો શુજઆઓ આસિફકા શુક્ર હક્ક બજાના.]

દિલનવાજ—જીનેકી બસ તેરે અબ પાઈ દલીલ,
શુક્ર કિતના મએં કરૂં રબ્બે જલીલ.

[આશકકે મુહસે તમામ માજરા સુન કર અમીરકા અસફલો ફરતુના પર ગુસ્સે હો કર સૂલીકા હુકમ દેના.]

સુદસ.

અમીર——રહે જગમે જીન્દા ન બદકાર દોનો,
બસ હએં કુબિલે દાર મુરદાર દોનો.
હોં બે જાન જબકે સિઆહકાર દોનો,
તો મુરદેં ભી હોં દાખિલે નાર દોનો.
જીયાદા ન મુહ કાલા ઈનકા દિખાવો,
સિપાહી ઈન્હે જલ્દ તુમ લેકે જાવો.

[સિપાહીયોંકા અસફલો ફરતુનાકો સૂલી ચડાને લે જાના, ઉન બદકારોંકા ચુપ ચુપ હોના રવાંના, અમીરકા મસ્તેનાજકો યાદ ફરમાના.]

અબિયાત.

સમઝતે લીઈ ઉસને કુજા આકે ઠએરી,
મગર મસ્તેનાજ હએ કહાં જાકે ઠએરી?
શુજઆ——ઉઠાયા હએ અબ હાથ સબ શરસે ઉસને,
કિયા ખૂન આપ અપના ખન્જરસે ઉસને.

[અમીરકા અફસોસ! કરના.]

મુખમ્મસ.

અમીર——હક્કને કિયાથા હુસ્નમેભી અફજૂંતર ઉસે,
ઔર મુઝસા શખ્સ ચાહેથા શામો સહર ઉસે.

અયેશા નશાત કમ થા ન તો માલો જર ઉસે,
એક બેવફાઈને કિયા ગારત મગર ઉસે,
બોએથે જિસકે તુખ્મ મિલા વ્હો સમર ઉસે.

શુજઆ——આહલેવફાસે દુન્યાંમે બેહેતર નહીં કોઈ,
કયા દુન્યાંકા હએ દીંકા ઉસે ડર નહીં કોઈ.
ઇનસાનમે વફાસા હએ જોહર નહીં કોઈ,
ફેરો વફાસે અપના કભી સર નહીં કોઈ.
જિસમે વફા હએ ઉસકેસા તો નર નહીં કોઈ.

—અમીર—

[શુજઆકો] બસ. દિલનવાજ બસ હએ, ર્‌હે અપની દલીલકો.
સાબીત રહી હએ મુર્દાભી સુન કર ખલીલકો.
દિલબર બનાવે કૌન ન થા ઇસ જમીલકો,
લેકિન પસન્દ કિયા નહીં કારે રજીલકો,
અચ્છી થી જબકે અસલ, તો પાયા અસીલકો.

[શુજઆએ આસિફકા આશકૂકો, ઔર અમીરકા દિલનવાજકો દિલાસા દેના, આશકૂકા આસિફકા એહસાન માનના.]

સુદસ.

શુજઆ——આશકૂ, કરેંગે ભાઈસી નિત હમ મદદ તુઝે,
અમીર——દેતે બહનકી બાનો હએં હમભી સનદ તુઝે.
આસિફ——લિખ દેતા હું ગુલામીકી મએં તો હદ તુઝે,
આશકૂ——દિલસે ચહાતા આસિફ હું મએ બેઅદદ તુઝે.
શુજઆ——અપની ગિરેહકા ખએરસે અન્જામ હો ચુકા,
આસિફ——સબ જમઆ થે જો કામકા વ્હો કામ હો ચુકા.

અબિયાત.

અમીર——હકદાર જોથા હક ઉસે દેને ર્‌હે થી ગિરેહ,
મુદબિર——ખૂનીસે બદલા ખૂનકા લેને ર્‌હે થી ગિરેહ.

દિલનવાજ—જિન્દા તુમ્હારી મહેનતોંસે રહે હુવા નસીબ,
આશફ઼——મમનૂન મએં હરએકકા હુવા અબ હું યા હબીબ.

[આશફકા હરએકકા એહસાન માનના, અમીરકા સબકો ખુશ દેખ કર દિલનવાજસે આશફકા હાત મિલા દેના.]

અમીર——દોનો મિલા લો હાત, મુબારક રહે રોજ હુએ,
હર સિમ્ત સાજ હો ચુકા, મઆદૂમ સોજ હુએ.

[સબકા ખુશિયા મનાના.]

Spring Spring gentle spring.—AIR.

ઝિન્ઝોટી.—ઇંગ્રેજી—તર્ઝ઼.

સબ—ક્યા દૌરે ચર્ખે ચમબરી, દિખાતા હુએ ફિસૂંગરી,
જો ઇસકી હુએ સિતમગરી; હુએ અદલસે વોહી બરી.
ક્યા.

હુએ હુકમે રબસે સાએબાં, અએ યારો અપના આસમાં,
કિસીકે હક્કો રાએગાં, ન જાને દેગા એ ગુમાં,
ક્યા કહેતરી, ક્યા બહેતરી, ગિને હુએ વ્હો જરી જરી.
ક્યા.

થી કલકો સુખમે મસ્તેનાજ, મરી વ્હો દુખસે જાં ગુદાજ,
થી સુબ્હો, દુખમે દિલનવાજ હુએ શબકો સુખસે સરફરાજ,
ન નેકી કરનેકો ડરી, તો આઈ રૌનકમે ખરી.
ક્યા.

ઉર્દુ ઔર ગુજરાતી લોગત.

અએબચીં-અએબ કરનાર.
અએશો નશાત-ખુશી આરામ.
અક્દ-લગણનો ગાંઠ.
અક્સર-ઘણુ કરીને.
અખ્બાર-વર્તમાનપત્ર, ન્યુસપેપર.
અગિયાર-દુશમન, પારકો.
અજ્જોજલ-કીર્તિવાલો ખુદા.
અજલરસિદા-મરણે પોંહચેલો.
અઝીઝ-વહાલૂં, પ્યારૂં.
અઝીબ-તાજુબીમાં નાખનાર.
અતા-બખ્શેશ.
અદક-અઘરૂં, મુશ્કિલ, ભારી.
અદમ-પેલો દુન્યા, મિનોઇ જેહાન.
અદૂ-દુશમન, પારકો.
અનકરીબ-નજ્દીક.
અન્જામ-છેડો, અંત.
અન્વા ઇક્સામ-જુદીજુદી જાતના.
અના દિલ-બુલબુલનુ દિલ.
અફ્આલ-ખસલત, કામ.
અફ્ઝૂ-વધુ.
અફ્ઝૂતર-વધુ.
અફ્સરી-સરદારી, ઉપરીપણું.
અફ્સું-મંત્ર.
અબ્દ-હમેશાગિ.
અબ્ર-વાદલ.
અબસ-નાહક્ક, નકામૂં.
અમ્ર્ કમા-કમાનદાર ભવાં.
અબિયાત-અનેક કવિતા.
અર્ઝ-જમીન.

અર્ઝ-અરજ કરવી.
અર્શ-ખુદાની તખ્તગાહ, આસ- [માન.
અર્શોફર્શ-આસમાન ને જમીન.
અરૂસ-પરણતી કન્યા.
અલાકદ્ર-મોહુટી ઇજ્જત.
અલાપ-થાપ આપવી.
અસીર-ફસવું, ગિરફતાર થવું.
અસા-ચૂક, ભૂલ.
આઝાદ-છુટકો.
આઝાર-દુઃખ, મુસીબત.
આઝુર્દા-હએરાન, દુઃખી.
આદાબ-સલામ, નમસ્કાર.
આદિલ-અદલ ઇનસાફ કરનાર.
આમ-સાધારણ લોક.
આમદ-પધારવું, આવવું.
આર-અટકાવ, રોકાણ.
આરિફ-ખુદાની પિછાણ.
આલમ-દુન્યાં, હાલ.
આલા-ઊંચૂં, મોહટું, બુલંદ.
આલી- ,, ,, ,,
આલી નસબ-ઉંચા ખાનદાનનો.
આલી સિફાત-ઉંચી સિફતવાલો.
આલૂદા-નાપાક, ગલીજ.
આવારા-દેશ નિકાલ થએલો.
આશુફ્તા-દુઃખી, હએરાન.
આસ-ઇચ્છા, અરમાન, ઉમ્મેદ.
આહન-લોખંડ, લોઢૂં. [હેબ.
આહલે કરમ-મેહેરબાનીનો સા-
આહલેકાર-કારભારી.

આહુલે જર-દૌલતનો સાહેબ.
આહુલે દવલ-દોલતનો સાહેબ.
આહુલે વફા-વફાનો સાહેબ.
આહુલે સરીસ-વખ્તનો સાહેબ.
આહુલે હવસ-હવસનો સાહેબ.
આહૂ-હિરન.
આહે સર્દ-ઠંડી આહે.
આહો જારી-આહે ભરવી.
ઇફતેદાર-ઇજ્જતવાલો.
ઇકરાર-ઠેડાવ, વચન, કૌલ.
ઇકસીર-કારગર, લાગૂ પડે તેવૂં.
ઇખતેતામ-ખતમ થવું.
ઇજતેરાબ-બેચેની.
ઇજને આમ-ગામના તેડા.
ઇજલાલ-મરતબો, ઇજ્જત.
ઇજહાર-જાહેર. આશકાર.
ઇજાદ-પએદા કરવું.
ઇત્તેહામ-તોહમત, બોહતાન.
ઇતમામ-તમામ, પુરૂં, ખતમ.
ઇતરાત-અકડવું.
ઇદ્દેઆ-દાવો, હક્ક.
ઇન્કેલાબ-બદલાવું, ફરવું.
ઇન્તેકામ-કીનો, બદલો.
ઇન્તેજામ-ગોઠવણ, બંદોબસ્ત.
ઇન્દલીબે જાર-રડતું બુલબુલ.
ઇબ્ને અમીર-અમીરનો છોકરો.
ઇલ્તેજા-અર્જ, પ્રાર્થના, વિનંતિ.
ઇલ્લત-આદત.
ઇશ્કો ફિસ્ક-મોહબ્બત ને હવસ.
ઇશ્તેહાર-પ્રસિદ્ધ પત્ર, હેન્ડ બીલ.
ઇસીએ દમ-ઇસ ખ્રિસ્તનો રૂહ.
ઉતારદ-બુધ સિતારો.
ઉન્સ-દોસ્ત, પ્યાર, સાથી.
ઉફક-ફુટી મર્યાદા, દુન્યાં.
ઉરૂજ-ઉગવું.
ઉલ્લૂ-ઘૂવડ.
ઉસૂલ-હાંસલ થવું, મલવું.
એતેબાર-ભરૂસો.
એવજ-બદલો.
એહતેમામ-સમ્ભાલ, ચોકસી.
ઐયારી-ફરેબીપણૂં, ફિતુરીપણૂં.
ઔસાફ-સ્તુતી, વખાણ, તારિફ.
કજા-કુદરતી બનાવ, મોત.
કત્આઇઆત-ગજલના આકારની એક અસતે અને એક અંતરાની એક નકી, પણ અનેક કવિતારૂપી બાંધણી.
કતખિદાઇ-લગણનો ગાંઠ.
કદીમી-જુનૂં, પુરાણૂં.
કફસ-પિંજરૂં, સપડાવું.
કમ ફહમ-કમ અકલ.
કમર-ચાંદ.
કમરેમે-ઓરડામાં.
કમસિન-નાહાની વયનો.
કરમ નસીબ, મેહરબાની.
કરીબ-નજદીક.
કરરોફર-ભપકો, ઠાઠમાઠ.
કલક-બેચેની, દુઃખ.
કવી-જોરેમંદ, મોહટો, બળવંત.
કહેબા-છીનાળ,ખરાબ ખસલતની.
કાઇલ-નાચારીએ કબૂલ કરવું.
કાકુલ-જુલ્ફાં.
કાજીબ-જૂઠો.
કાતિલ-કતલ કરનાર.
કાફિર-આડે મારગે ચાલનાર.
કાબિલ-બની શકે તેવું, હુશિયાર.

કામિલ-પુરૂં, તમામ.
કારી-ઉંડો.
કાલોકીલ-વાતચિત.
કિનાયા-ઇશારો, નિશાણી.
કિશ્વર-ગામ, મુલ્ક.
કિયામ-મુકામ, ઠેકાણું.
કુશ્તા-જખમી, તુટેલું, દુખી.
કૂ બ કૂ-ગલી ગલી
ખજિલ-શરમિન્દગી,
ખત-કાગલ, બાલ.
ખતર-બિહક.
ખમ્સા-પાંચ એક સરખા કાફિયા-
ની કવિતાની બાંધણી.
ખરરાટે-ઉંગમાં ઘુરવું.
ખરાબાતી-કમીની દુન્યામાં ફસેલા.
ખલીલ-દોસ્ત.
ખાનએ દિલ-દિલનું મુકામ.
ખામ-ચૂક, ભૂલ, વાંક, તકસીર
ખાસો આમ-અદના, આલા.
ખિજાં-શિયાલો, પતઝરીનો પવન
ખિરામ-ચલન, ચાલ.
ખુદાદાદ-ખુદાની બખશેશ.
ખુદારા-ખુદાને વાસ્તે.
ખુલ્દ-બહેશ્ત.
ખુશિયાં-ખુશી.
ખૂબાં-ખૂબસૂરતો.
ખૂબાને જેહાં-દુન્યાના ખુબસૂરતો.
ખૂબાને દહર-દુન્યાના ખુબસૂરતો.
ખૂમ-મોહટૂં પીપ.
ખૂર-ખુરશિદ, સૂર્ય.
ગએબ બીં-ગએબ કામને જોનાર.
ગએર-પારકો.
ગની-દૌલતમંદ, દ્રવ્યવાન.
ગફ્ફાર-ગુનાહને માફ કરનાર. ખુ-
[દા.
ગમ ગુસાર-ગમને તોડનાર.
ગમ્જે-નખરાં.
ગમ્માજ-ખબર કરનાર.
ગર્દો ગુબાર-ધૂળ તથા વટોળ્યો.
ગવારા-કબૂલ, લાયક.
ગવાહ-શાહેદી, શાખ્સી.
ગશ-ચક્કર, ફેર આવવા.
ગાયબ-છુપું.
ગારત-તબાહ, ફના, નાશ.
ગારતગરે-તબાહ કરનાર.
ગિર્દઆબ-ચારે બાજૂ ફરી વલવું.
ગિરફ્તાર-ફસાવું, સપડાવું.
ગિરિયા વ જારી-રડવું, ગમ કરવો.
ગિરેબાન-પહેરનનું ગરિયાન.
ગિલોરી-પાનની બીડી.
ગુન્ચા-ફૂલની બંધ કલી.
ગુલઅન્દામ-ફૂલના બદનની.
ગોશાસફ-કાનનો મએલ કાહડનાર.
ગૌર-વિચાર, ખિયાલ, અંદેશો.
ઘાત-નુકસાન, નાશ.
ચશ્મબાજ-ચશ્મોને જીતનાર.
ચૂંટી-કીડી.
જબર-શ્રેષ્ઠ, ઉંચું, ચઢતું.
જબૂન-ખરાબ, બુરૂં.
જમ્મ-જથ્થો, ઝુમલો, એકઠું.
જમિલ-ખુબસૂરત, સોહામનો.
જર્દ-પીળું.
જરર-નુકસાન.
જરેબફ્ત-કમખ્વાબ, કસબી કપડું.
જલાલ-મરતબો.
જવાલ-નુકસાન, અસ્ત પામવું.
જવિલ-સાહેબ.

જહેરાળ-જહેર પાએલું, જહેરી.
જા-જગા, જવું.
જાઅલ-ફરેબી, લુચ્ચો, ટરકટી.
જાઅલસાજ-મક્રબાજ, ફરેબી.
જાએ-ફોકટ, નકામું.
જાએકા-મજા, સ્વાદ, લહેજત
જાગો જગન-કાગરો કાગરી.
જાં ગુદાજ-જીવને પિગલાવનાર.
જાંની-છિનાળવો, રંડીબાજ.
જાનિબ-તરફ.
જાં નિસાર-જીવને કુરબાન કરનાર.
જા બ જા-જગે જગે, ઠામે ઠામ.
જાં બર-જાન પર કબ્જો રાખનાર.
જારી-રડવું.
જાસૂસ-છુપો ભેદ લેનાર.
જાહ-મરતબો.
જિક્ર-યાદ આપવી.
જિગરી-કલેજું.
જિતાના-જણાવવું, ચેતાવવું.
જિન્સ-ચીજ, જીણસ.
જિનાકાર-છિનાળવો, રંડીબાજ.
જી ઇક્બાલ-મોહટાં નસીબવાલો.
જી એહતેશામ-બુલંદ મરતબાનો.
જીનત-રૌનક, આરાસ્તગી.
જીન્દા-જીવતું.
જી વિકાર-ઉંચા મરતબાનું.
જીશાં-મોહટા મરતબાનો.
જીસ્ત-જીન્દગી, જીવવું.
જુન્નાર-જાનોઇ, કસ્તિ.
જુનૂની-ગુસ્સો રાખનાર, દિવાનો.
જુલ જલાલ-ખુદા, સાહેબ.
જુલવગર-ચલકતું, પ્રખ્યાત.
જુલવા-રોશની, ચમકાટ, દમામ.
જુલુસ-બેસવું.
જૂજ-વગર, સિવા.
જૂદતર-જલ્દિ, તાબરતોબ.
જૂર-ફરેબ.
જેર-આજેજ, નીચે, નબલો.
જોહર-અરક, ઝવેર.
જોહરા-સુક્કર સિતારો.
જોહલ-સની સિતારો.
જોજા-બાએડી, ધણિયાની.
ડગર-રસ્તો.
ઢેર-ઢગલો.
તએશ-ગુસ્સો.
તકરીં-કફન ઓરાઢવું.
તકરીર-બોલચાલ, વાતચિત.
તજહીજ-લાશને દફનાવવી.
તટોલ-તપાસવું.
તનહા-એકલું.
તમન્ના-ઉમ્મેદ, ઇચ્છા, આસ.
તમીજ-સભિયતા, મર્યાદા.
તરક્કી-જીયાદતી, વધારો.
તરગીબ-લુભાવું, લલચાવું.
તરબ-ખુશી.
તલખસ્ત-જલદ છે.
તલમલાના-તડપવું.
તશાબી-સરખામણી.
તશાવીશ-વસવસો.
તસકીન-દિલાસો.
તસલીમ-સલામ.
તસવ્વર-ખીયાલ.
તહખાના-ભોંયરાંમાં બાંધેલું મકાન.
તા-તુલીક, સુધી, એટલે.
તાઅજીમ-સભિયતા, આબરૂ.
તાઅના-મેણાં, તાણા મારવા.

તાઅસ્સુફ-ગમ, દુઃખ, તડપવું.
તાજિર-સૌદાગર.
તા જીસ્ત-જીન્દગી તુલીક.
તા બ મર્ગ-મૌત સુધી.
તામીર-બનાવટ.
તારીક-અંધારી.
તાલિબ-ઇચ્છા રાખનાર.
તાહમ્મુલ-ધીરજ, ખમવું.
તાહરીર-લખાંણ.
તિફ્લેદિલ-નાદાંન દિલ.
તુખમ-બીજ.
તુગ્યાની-ઉભરવું.
તુન્દ ખૂ-પાજી સ્વભાવનો.
તુરબત-કબ્ર, ઘોર.
તેગ-તલવાર.
તૌર-ધપ.
થામે-પકડે.
દમબાજ-દમ દેનાર.
દરેગ-જુઠું.
દલીલ-દાખલો.
દશ્ત-જંગ્ગલ.
દસ્તબસ્તા-હાત જોડેલા.
દહન-મોહડું.
દહેર-દુન્યાં.
દાઅવા-દાવો, હક્ક.
દાખેલુન્નાર-આગમાં દાખેલ કરવું.
દાગી-દાઘેલ, દાઘ વાલું.
દાનએ ગંદમ-ઘઉંનો દાણો.
દામ-ફંદો, પૈસા, કીમત.
દામન-કુમારિકાની ઇજ્જત,
દામ યા દદ-ફાડી ખાનાર, જાલમ.
દાયમ-સદા, હમેશ.
દાર-સૂલી, ફાંસી.
દારદ-રાખવું.
દિગર-બીજી, બીજું, બીજો.
દિલઆરા-પ્યારી, વહાલી.
દિલબરી-દિલ બહેલાવવું.
દિલમલૂલ-ગમગિન દિલ.
દિલરૂબા-દિલ લૂટનાર.
દિલસોજ-ગમગિન દિલ.
દિં-દીન, ધરમ.
દીદ-જોવું.
દુન્યાવી-દુન્યાંઇ.
દુરરે શાહવાર-શાહી લાયક મોતી.
દુલહન-કન્યા.
દુલહા-વર રાજો.
ધબ્બા-ધાબું.
નકાબ-બુર્કો, પરદો.
નગમસરા-મધૂર, સુસ્વર.
નજારા-આંખે ઇશારો કરવો.
નજીર-સરખું, બરોબરિયું.
નશાત-ખુશી.
નશાના-તીર તાકવાની જગા.
નફેઅ-નફો, ફાએદો.
ના સજા-ના લાયક, અપ્રમાણિક.
નાસેહો-નસીહત કરનાર.
નિકૂ-સારી, અચ્છી, ભલી.
નિખરિયાં-સાફ કરવું, નિખારવું.
નિસ્ફ-હરધું.
નિસબત-સરખામણી.
નેક ફાલ-નેક શગુનનો.
નેકોખ્વાની-નેકી કરનાર.
નેહંગ-ડરામનુ ખોયાલી જાનવર.
નેહાલ-નવાજવું, સરફરાજ કરવું.
નૌશાહ-વર રાજો.
નૌહાગર-રડનાર.

પએમાના-પ્યાલું, જામ, ગલાસ.
પર-પાંખ, પીછ, પણ.
પરસ્તાર-દાસી, પુજા કરનાર.
પરી શિમાઇલ-પરી સુરતનો.
પરે-દૂર, છેટે.
પલ્લા-પોલો, તરાજૂ, કાંટો.
પશે પુશ્ત-પીઠ પછવાડે.
પસ્ત-નીચું, હલકું, ખરાબ.
પહેલુ-પાસું, બાજુ, બગલ.
પાત-કાગલ.
પારા પારા-ટુકડે ટુકડા.
પાસ-ખાતર રાખ રખાવત.
પિનક-અફીમનો ઝૂમ, કએફ.
પિસર-છોકરો.
પુર્જે-ટુકડા.
પુર જફા-સિતમથી ભરેલો.
પેચોતાબ વળ ખાવો, તડપવું.
પેશ-રજૂ કરવું, નજર કરવું.
પેશગોઇ-મોહડાંપર કેહવું.
પેશે રબ-ખુદા આગલ.
પોશીદા-છુપું.
ફએઝ-મેહેરબાની.
ફજલે ખુદા-ખુદાની મેહેરબાનીથી.
ફજીહત-ફજીહતી.
ફર્દ-અનૂપમ, વગર જોડીનો.
ફન-હુનર, ઉદ્યોગ.
ફર્શે રએહાન-સબજાનું બિછાનું.
ફરીશ્તા ખૂ-ફરીશ્તાઇ ખસલતનો.
ફલાસિફા-ફિલસુફો.
ફાખેરાના-બાદશાહી લાયક.
ફિક્રા-નુકતો, ફકરો, વાક્ય.
ફિજા-વિશાળ, વિસ્તીર્ણ, કુશાદે.
ફિરાક-જુદાઇ.
ફિસૂ-મંત્ર.
ફુરકત-જુદાઇ.
ફોરન-જલ્દિ, તુરત.
બએરી-દુશમન, વેરી.
બધારના-મરી મસાલો લગાડવો.
બએત-કવિતા.
બજમે આહફોર-ગરીબની મજલિસ.
બદ અતવાર-બુરી ચાલનો.
બદ બીં-ખરાબ નજર.
બનરા બનરી-વર કન્યા.
બર્કે હુસ્ન-વિજલીના જેવી ખુબસુરતી.
બરમલા-જાહેર, આશકાર.
બરે શીરીં-મીઠાં ફલ.
બશર-આદમ.
બસર-ગુજરાન,
બહમ-સાથે.
બાગે ખુલ્દ-બહેસ્તનો બાગ.
બાજ-પહુરેજ રેહવું.
બાદએ ઇશરત-ખુશીનો શરાબ.
બાર-બોજો, આબાદી, ભાર.
બાર બાર-ઘડી ઘડી.
બાલમ-ખાવિન્દ, પ્યારો.
બાલા-ઉંચું, મોતેબર.
બા વફા-વફાદાર, ઇમાની,
બાવર-સાચ્ચું.
બાહર-લીલા, દેખાવ, રતુ.
બાહરે ખૂબી-ખુબીનો દરિયાવ.
બાહરે હવસ-હવસને વાસ્તે.
બાહસ-તકરાર.
બિનાઇ-આંખ, જોવું.
બિરાગ્રફતા-ખીલવું.
બિસમિલ-જખ્મે કરવું.

બુતખાના-મુર્તિ પુજવાનું રેહઠાણ.
બુતાં-મુર્તો, પુતલાં, મઅશૂકો.
બુર્કે પોશ-બુર્કો પેહરવો.
બુલ હુવસ-બદ હુવસ.
બે અદદ-બેશુમાર.
બે કસ-ગરીબ, આસરા વિનાનો.
બે કાર-કામ વિનાનું, નકામું.
બે તાબ-તાકત વગરનું, બેચએન.
બે નજીર-વગર જોડનો, અનુપમ.
બે બાક-ભય વિના, વગર બીહુકે.
બે વજૂદ-વગર દમની.
બેસવા-છિનાળ.
બે સીરત-વિના ખસલતનું.
બેસો કમ-કમતી જાસ્તિ.
બે હિરાશ-વગર બીહુકે.
ભેસ-પોશાગ, વેશ.
મઅ-સાથે.
મએકા-મહુને.
મકતૂબ-કાગલ.
મકૂતલ-કતલ થનાર.
મખ્લુકાત-ખલકત.
મજકુર-ઉપર કહેલું યા લખેલું.
મજદુરી-મેહેનત, મજૂરી. [શક.
મજનૂન-દિવાનો, લએલીનો આ
મજબૂર-નાચાર.
મજમૂન-મતલબ.
મજાર-કબ્ર, મરનારની નિશાન.
મટકતે-અકડતાં, ભપકામાં.
મતઊન-બદનામ.
મતવાલી-છેલ છબેલી.
મદદ-આસરો.
મનજ્લત-મરતબો.
મનસૂબ-જોડાણ, સગપણ.
મફકૂદ-છુપાએલું.
મર્ગ-મૌત.
મરગૂબ-કબૂલ, મન્જૂર, પસન્દ.
મરદુદ-રદ કીધેલું, બાતલ કરેલું.
મર્દો જન-ઔરત મરદ.
મમનૂન-ઉપકારી.
મયસ્સર-હાસલ થવું, મલવું.
મરાતિબ-મરતબો.
મલકુલ મૌત-યમ, જમ.
મલાલ-ગમ, દુખ.
મશવેરા-મસલત.
મશીર-સલાહ આપનાર.
મસકન-રેહેઠાંન, મુકામ, ઘર.
મસનદ-બેઠક.
મસલ-કહેવત, કેહેણી.
મહૂરત-મુહુરત, વાસ્તુ.
માઅજૂર-નામુરાદ, નિરાસ.
માઅદૂમ-નાબુદ થએલો.
માઅરેકા-લડાઈનું મેદાન.
માઅરેફત-મારફતથી.
માઈલ-ફિદા થવું, મોહી પડવું.
માજરા-હકીકત, આહવાલ.
માયુસ-નાઉમ્મેદ.
માહજ-ફકત.
માહપારા-ચાંદનો ટુકડો.
માહફુજ-કબજામાં રાખવું.
માહર-શિંથન, પટ્ટું.
માહરમ-બેનસીબ.
માહાવાર-પગાર.
માહે કામિલ-પુનમનો ચંદ્રમાં.
મિજગાં-આંખનાં પાંપણ.
મિજગાં-આંખનાં પાપણ.
મિલ્ક-મિલકત, માલ.

મિલ્લત—ધરમ, વિશ્વાસ.
મુખબિર—વર્તમાનપત્ર છાપનાર.
મુખમ્મસ—પાંચ એક સરખા કાફિયાની કવિતાની એક નહીં પણ અનેક બાંધણી.
મુખાતિબ—પોતા તરફ બીજાને રજુ કરવુ.
મુજદા—ખુશ ખબર.
મુજમ્મત—ટીકા કરવા.
મૂ બ મૂ—બાલે બાલ.
મુજરા—સલામ.
મુજિદ—પએદા કરવુ.
મુતહૈયુર—આશ્ચર્ય થવુ.
મુન્તજીર—ઇન્તેજાર.
મુનવ્વર—ચમકતો, પ્રકાશતો.
મુમકિન—બની શકે તેવુ.
મુરક્કાખાના—તસવીરખાનું.
મુર્ગે દિલ—દિલનુ પંખેરૂં.
મુશ્કે અંદમ—પેલી દુન્યાં.
મુશ્કે ગર્દૂં—આસમાની મુશ્ક.
મુશ્કિલ કુશાઇ—મુશ્કિલને તોડનાર.
મુશ્તહર—જાણીતું, પ્રખ્યાત.
મુસતનદ—સનદદાર.
મુસદ્દસ—ચાર એક સરખા અને બે એક સરખા કાફિયા મલી છ કલીની એક નહીં પણ કવિતાની અનેક બાંધણી.
મુસવ્વર—ચિતારો.
મુસવ્વરી—ચિતારનું કામ.
મુસહફે રૂખ-ધર્મપોથી જેવુ મોહડું.
મૂઝી—ઇજા દેનાર, દુખ દેનાર.
મૈયત—મુર્દુ, લાશ.
મોઅજ્જીસ—માનવંતા, નેકનામ.
મોમિન—મુસલમાન.
મોહવ્વીસ—હવસ કરનાર, હવસી.
મોહૈયા—અસબાબ, તૈયારી.
યારી—દોસ્તી, પ્યાર, મદદ.
રકમ—લખાણ.
રકસ—નાચ.
રઝીલ—નીચ, હલકો.
રન્જૂર—રન્જીદગી, દિલગીરી.
રન્જો અલમ—ગમ અને દૂખ.
રબ્બે જલીલ—બુજોર્ગીનો સાહેબ.
રબ્બુલ ઊલા—પરથમનો સાહેબ.
રશ્રિરા—તરાહ, ક્યારા, ભાત.
રમ—દોડવુ. [નાખનાર.
રશ્કે ખુરશીદ—સુર્યને અદેખાઇમાં
રાએ—સલાહ.
રાજ—ભેદ.
રાજે દિલ—દિલનો ભેદ.
રામ—તાબેદાર.
રાહત—આરામ, કરાર.
રાહમ—રેહેમ, મયા, દયા.
રિકાબ—લગામ,
રેજએ અલમાસ—હીરકણી.
રેહા—છુટો.
રોજી રસાં—રોજી પોંહચાડનાર.
રોજે રોશન—બામદાદ.
લએલો નહાર—રાત દિવસ.
લહેજા—પલ, ઘડી, ક્ષણ.
લાગર—દુબળું, નાતવાન,
લારૈબ—બરોબર, બેશક.
લાશ—મુર્દુ, શબ.
લાસાની—અનુપમ, વગર જોડીનો.
લિલ્લાહ—ખુદા ખાતર.
લુત્ફ—મેહરબાની, મજા.

લોહો કલમ–દુન્યાંની પએદાઈશના વખ્તની તફ્તિ તથા કલમ.
વકૂફ–પ્રતી પાલન, રક્ષણ.
વરે–કુરબાન થવું. [વજીર.
વજીરે આજમ–પેહલા દરજાનો
વબા–મરકી, ખરાબ હવા. નાશ્તિ
વલ્લાહ–ખુદાના કસમ.
વસ્લ–મેલાપ.
વસવાસ–વસવસો, દગદગો.
વહમ–વેહેમ, જૂઠો ખીયાલ.
વા–ખોલ્લું, તે.
વાએ–અફસોસ! [પડું.
વાપસ–પાછું ફેરવવું અથવા આ-
વાર–ફટકો, ઝટકો, કુરબાન થવું.
વારિદ–દાખલ થવું, આવવું.
વારૂં–કુરબાન થવું અથવા કરવું.
વાલી–ખુદા, શેઠ, ધણી.
વાસિલ–મેલાપ.
વાહદહૂ–એકલો એક, ખુદા.
વાહશતજદા–જંગલી જેવો.
વિરાના–જંગલ
શઆર–ખસલત.
શકિલ–ખુબસુરત, સોહામણો.
શગુન–સગણ, મહુરત.
શબ–રાત,
શબનમ–દવ, ઠાર, ઓસ, ઝાકળ
શબાબ–જવાની.
શબો રોજ–રાતો દિવસ.
શર–ગડબડ, બોડ, બુરાઈ.
શરકત–ભાગ, હિસ્સો.
શરીર–મસ્તીખોર, ચુલબુલો.
શહે ખાવર–ખુરશીદનો શાહ.
શહેદ–મધ.
શાઈદ–કદાચ
શાદાં–ખુશી.
શાન–ધપ, ચાલ, રીત.
શાયાં–લાયક, છાજતું.
શાહાના–બાદશાહી લાયક.
શુબા–શક, વહેમ.
શેઅર–કવિતા.
શેરે નર–સિંહ.
શોબદે,–જાદૂ, હાથ ચાલાકી.
શોહર–ખાવિન્દ.
શોહરત–ચર્ચા, પુકાર.
સએદ–શિકાર.
સજના–રચવું, ગોઠવવું.
સદફ–સીપ.
સદહા–હજારો.
સનદ–સતા.
સબદ–ટોપલો. [હારડી.
સબહા–બન્દગી કરવાની દાણાની
સમ–જહેર, વિખ.
સમદ–મોહટો, બુલંદ. પાક.
સમર–ફલ.
સર તા પા–પગથી તે માંથા સુધી.
સર નિગૂં–માથું નીચું કરવું.
સર્વે કદ–સરોવરના કદનું. [નાર.
સરીરઆરા–તખ્તને જેબ આપ-
સહર–સહવાર, બામદાદ.
સહમ–ડરાઈ જવું, થંભ થઈ જવું.
સહાબ–વાદળું.
સહારા–સનારો.
સાઅત–ઘડી, ચોગડિયું.
સાઅતે મએમૂં–મુબારક ઘડી.
સાઇલ–સવાલ કરનાર, માગનાર.
સાજ–સિન્ગાર.

સાદા રૂ-સાદું આદમી.
સાદિક્‌-સાચ્ચો.
સાની-બરોબરિયો, જોડિયો.
સાબિત કદમ-ઉસ્તવાર, મક્કમ.
સિત્ત-ટુકડો, કટકો.
સિફાત-ખાસલત.
સિમ્ત-તરફ, બાજુ.
સીમતન-રૂપેરી બદન.
સુદસ-ચાર એક સરખા અને બે એક સરખા કાફીયા મલી છ કલીના એક બંધની કવિતાની બાંધણી.
સેહત-તનદરોસ્તી,
સૈયાદ-શિકારી.
સોગી-ગમ કરનાર.
સોજ-ગમ.
સોહેના-સોભાવલી.
હક્ક-દાવો. ખુદા.
હક્કાબુત-ખુદા અને મુર્તિ.
હજ-ખુશી, મજા.

હુબાબઆસા-પરપોટા મિસાલ.
હબીબ-દોસ્ત.
હમદમ-સાથી, જોડિયો.
હમરાહ-સાથી.
હમશિરા-બહેન, સાથેદુધ પીનારી.
હમસર-સાથી.
હરચંદ-કેટલોક, જોકે.
હરજાઇ-દુર ઠેકાણે ભટકનાર.
હરી-લીલી, તાજી.
હલ-આસાન. [હવસ.
હવસે આમ-સાધારન માનવીનો
હશ્ર-કયામત, આખેરીનો દિવસ.
હસ્તિ-પેદાઇશ, દુન્યાં, જગત.
હસરત-ગમ, દુખ.
હસી-ખુબસુરત, રૂપાવલો.
હાસેદો-અદેખાઇ કરનારાઓ.
હિજ્ર-જુદાઇ.
હિર્દ-હૈડું.
હુર-બહેસ્તની ઔરત.
ક્ષમા-માફ.

જેહાંગીર બેજંનજી કરાંણીનાં પ્રગટ કરેલાં
સસતાં ને સરસ પુસ્તકો.

વારતાની ચોપડીઓ. રૂ.આ.

શોક કથા—(૨૧ વાંચવા જોગ વારતાનો સંગ્રહ)........૧—૦
રજપૂત વીરરસ કથા—(પુસતક પેહેલું. ૬) મોટી વારતા) ..૧—૦
રજપૂત વીરરસ કથા—(પુસતક બીજું. ૫) મોટી વારતા)...૧—૦
રાજવીર કથા—(૨૦ વાંચવા જોગ વારતા)...........૧—૮
બાગો બહાર—(ચાર દુરવેશનો જાણીતો કીસ્સો)..........૧—૮
હાતમ નામું—(૧૬ તસવીર તથા ૭ સાત સવાલ સાથે)...૦—૮
ચત્રીકા નામું—(ચીનના શાહનશાહ ને મગરેબી શાહજાદી)૦-૧૨

દરેકને ઉપયોગી ચોપડીઓ.

દરેક માણસનો વૈદ—(સસતાને સાગ દવાઇની ચોપડી)...૧—૮
નરી દુખ નીવારણ—(દરેક ઓરતને ઉપયોગી ચોપડી)...૦—૮
ખુલાસે જાદુ—(૨૫૦ મીઠી જાદુઇ જેવી રમતનો ખુલાસો)...૧—૦
જીંદગી જોગવવાની જુગતી—(નીતીનો ભંડાર) ૦-૧૨
વિલાયતનું રાજ બંધન.................૦—૬
વિલાયતના કવેસરો—(નામીચા કવિઓનાં જનમ ચરીત્ર)...૧—૮

ગુજરાતી નાટક, ગાયન ઈત્યાદીની ચોપડીઓ.

ગુજરાતી ગાયણ સંગ્રહ—(૭૫૦ ગાયનો તથા ગરબાઓ)...૧—૦
અનસરૂયા ને લાલબા }
ઉપકાર કે અપકાર } (બે વાંચવા જોગ નાટકો)......૦—૪
સાર શાકુંતલ—(કવિ નર્મદા શંકરનો બનાવેલો).........૦—૮
સુરસાગર—(કવી સુરદાસજીનાં ૨૦૦ ભજનો-રાગણીમાં)...૦—૮

પારસી પેહેલવાંનોનાં નામાં, ઈત્યાદી.

ફરામરોઝ નામું—(વાલમ પેહેલું તથા બીજું સાથે)......૧—૦
કેરસાસ્પ નામું—(વાલમ પેહેલું તથા બીજું સાથે)......૨—૦
દારાબ નામું—(શાહનશાહ દારાબનો આખો અહેવાલ)...૦—૧૨
અરદાવીરાફ નામું ....૧—૦
શેનાયરા નામું—(આસમાની બંદગીની કેતાબ.)........૧—૦
ખારદેહ અવસતા—(બેતોમાં રંગીન એબારતે.).........૧—૮

નાં ૧૮, પારસી બજાર સ્ત્રીટ, કોટ; મુંબઇ